

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวใน
กลุ่มจังหวัดอีสานใต้
โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

A Distributional Study of Tourism Source in the Group of
The Lower Northeastern Part of Thailand
by Geographic Information System

โดย วิไลรัตน์ ยาทองไชย และคณะ

เมษายน 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว
ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

A Distributional Study of Tourism Source in the Group of
The Lower Northeastern Part of Thailand
by Geographic Information System

คณะผู้วิจัย

1. วิไลรัตน์ ยาทองไชย
2. ชูศักดิ์ ยาทองไชย
3. พวงเพชร ราชประโคน

สังกัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่
อย่างยั่งยืนกลุ่มอีสานใต้

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้ง 6 จังหวัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล นโยบาย การท่องเที่ยวประกอบการวิจัย ขอขอบคุณ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง คณะผู้เชี่ยวชาญจากสกว.ในการตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ขอขอบคุณ รศ.โกวิท เชื้อมกลาง อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตลอดจนคณะผู้บริหารที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัย ขอขอบคุณโปรแกรมวิชาภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ให้ความอนุเคราะห์เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนาขึ้นต่อไป

วิไลรัตน์ ยาทองไชย
ชูศักดิ์ ยาทองไชย
พวงเพชร ราชประโคน
เมษายน 2550

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และเพื่อหายุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการดำเนินการวิจัย คือ 1) การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการนิยามจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงคุณลักษณะ 2) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้โครงสร้างฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์(Relational Database Model) 3) จัดทำซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 4) การนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลคุณลักษณะ 2) เทคโนโลยีการหาตำแหน่งบนพื้นโลกจากดาวเทียม(GPS)เพื่อเก็บตำแหน่งข้อมูลเชิงพื้นที่ 3) ซอฟต์แวร์ ArcView 3.2a Microsoft Access Microsoft Visual Basic 6.0 สำหรับพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 4) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพื่อแสดงและวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัว และ 5) การจัดประชุมตัวแทนการท่องเที่ยวทั้ง 6 จังหวัด เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการและวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ทำให้ได้ผลของการวิจัย ดังนี้

1) การนิยามและจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยวโดยยึดหลักแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าพิภคบนพื้นโลก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ จำนวน 100 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดี จำนวน 120 แห่ง ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี จำนวน 24 แห่ง และประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 24 แห่ง

2) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่โดยการแบ่งเป็นชั้นข้อมูลของแผนที่(Layer) เป็น 8 ชั้นข้อมูลดังนี้ ดังนี้ (1) เขตการปกครองในระดับอำเภอและจังหวัด (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ (4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (5) แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น (6) เส้นทางรถไฟ (7) ถนน (8) ที่ว่าการอำเภอ และมีฟังก์ชันในการแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวใน 4 ลักษณะ คือ การกระจายตัวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามประเภทและช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว และการกระจายตัว

ตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีฟังก์ชันช่วยในการทำงาน คือ ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวแยกตามจังหวัด แสดงชื่อแหล่งท่องเที่ยว และการซ่อนชื่อแหล่งท่องเที่ยว

3) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้งระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว เวลาในการเดินทางโดยประมาณ ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว วิธีการเดินทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และรูปภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยนำเสนอเป็นหน้าต่างแสดงข้อมูลเมื่อคลิกเลือกจากตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยว

4) ลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มี 4 ลักษณะ คือ

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นครราชสีมา ลักษณะการกระจายตัวไม่มีทิศทางที่แน่นอน

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ช่วงที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 รองลงมาคือ ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 และช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525 โดยในทุกช่วงลักษณะการกระจายจะไม่มีทิศทางที่แน่นอนกระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 มีการพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ มากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ นครราชสีมา ช่วงพ.ศ. 2501–พ.ศ.2525 พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ นครราชสีมา ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 เป็นช่วงที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ อุบลราชธานี

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งช่วงของระยะทางออกเป็น 6 ช่วง พบว่า ระยะทางที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ระยะทางมากกว่า 90 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ระยะทางที่พบรองลงมาคือ 0-10 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ระยะทาง 51-70 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ นครราชสีมา ระยะทาง 31-50 กม.จังหวัดที่พบมากที่สุดคือนครราชสีมา ระยะทาง 11-30 กม.

จังหวัดที่พบมากที่สุด คือ นครราชสีมา และระยะทางที่พบแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือ 71-90 กม.
จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ ชัยภูมิ

5) แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มี 4 ลักษณะตามลักษณะการกระจายตัว คือ

- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ปัจจุบันกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์กระจายตัวอยู่หนาแน่นมากที่สุด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นคือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรม และประเภทสิ่งก่อสร้างฯ
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ในช่วงเวลาต่อไปความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวจะมีจำนวนมากขึ้น
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ต่อไปในอนาคตแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ประเภทศิลปวัฒนธรรม จะมีความหนาแน่นมากขึ้น
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ระยะทาง 0 -50 กม. จะมีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ และประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ

6) แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พบว่า กลุ่มจังหวัดอีสานใต้พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ฯ จำนวนมากที่สุด ควรได้รับการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและควรมีการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ และประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ซึ่งอยู่ในลักษณะกระจายตัวที่ไม่มีทิศทางและมีระยะทางที่ไกลกันในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว หากมีการวางแผนเพื่อจัดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสร้างสถานที่แวะพักระหว่างแหล่งจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้ดียิ่งขึ้น

ผลการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้จะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้นหากมีการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและแปลผลลงในแผนที่ เพื่อที่ผู้วางแผนจะทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีศักยภาพอย่างไรกระจายตัวอย่างใด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในขั้นตอนต่อไป อีกทั้งระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์นี้จะให้สารสนเทศที่สมบูรณ์และถูกต้องแม่นยำได้มาก

ยิ่งขึ้นหากได้รับความร่วมมือในการนำเสนอข้อมูลจากหลายหน่วยงาน และมีการเชื่อมโยงกันในหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนในด้านของการนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ซึ่งในแต่ละจังหวัดที่หลากหลายทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาแล้ว แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรม และสถานที่ที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถจะพัฒนาไปสู่ตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เพราะมีจุดเด่นในด้านพื้นที่ที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และการมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งจะถือเป็นจุดขายที่น่าสนใจ

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4950071
 ชื่อโครงการ : การศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่ม
 จังหวัดอีสานใต้ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
 ชื่อนักวิจัย : วิไลรัตน์ ยาทองไชย , ชูศักดิ์ ยาทองไชย ,
 พวงเพชร ราชประโคน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 E-mail Address : y_wilairat@hotmail.com
 ระยะเวลาโครงการ : 1 มิถุนายน 2549 – 31 พฤษภาคม 2550

การศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยใช้ระบบ
 สารสนเทศภูมิศาสตร์มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวใน
 กลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของ
 แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และเพื่อหายุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
 การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการดำเนินการวิจัย คือ 1) การศึกษา
 และรวบรวมข้อมูลเพื่อการนิยามจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิง
 คุณลักษณะ 2) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้โครงสร้างฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์(Relational
 Database Model) 3) จัดทำซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 4) การนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูล
 และสรุปผล โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ 1)แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลคุณลักษณะ 2)เทคโนโลยี
 การหาตำแหน่งบนพื้นโลกจากดาวเทียม(GPS)เพื่อเก็บตำแหน่งข้อมูลเชิงพื้นที่ 3)ซอฟต์แวร์
 ArcView 3.2a Microsoft Access Microsoft Visual Basic 6.0 สำหรับพัฒนาระบบสารสนเทศ
 ภูมิศาสตร์ 4)ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพื่อแสดงและ
 วิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัว และ 5) การจัดประชุมตัวแทนการท่องเที่ยวทั้ง 6 จังหวัด เพื่อหา
 แนวทางในการบริหารจัดการและวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ทำให้ได้ผล
 ของการวิจัย ดังนี้

1) การนิยามและจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยวโดยยึดหลักแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าพิภคบน
 พื้นโลก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ จำนวน 100 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์
 โบราณสถาน โบราณคดี จำนวน 120 แห่ง ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี จำนวน 24 แห่ง
 และประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 24 แห่ง

2) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่โดยการแบ่งเป็นชั้นข้อมูลของแผนที่(Layer) เป็น 8 ชั้นข้อมูลดังนี้ ดังนี้ (1) เขตการปกครองในระดับอำเภอและจังหวัด (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ (4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (5) แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น (6) เส้นทางรถไฟ (7) ถนน (8) ที่ว่าการอำเภอ และมีฟังก์ชันในการแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวใน 4 ลักษณะ คือ การกระจายตัวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามประเภทและช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว และการกระจายตัวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีฟังก์ชันช่วยในการทำงาน คือ ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวแยกตามจังหวัด แสดงชื่อแหล่งท่องเที่ยว และการซ่อนชื่อแหล่งท่องเที่ยว

3) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้งระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว เวลาในการเดินทางโดยประมาณ ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว วิธีการเดินทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และรูปภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยนำเสนอเป็นหน้าต่างแสดงข้อมูลเมื่อคลิกเลือกจากตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยว

4) ลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มี 4 ลักษณะ คือ

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นครราชสีมา ลักษณะการกระจายตัวไม่มีทิศทางที่แน่นอน

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ช่วงที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 รองลงมาคือ ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 และช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525 โดยในทุกช่วงลักษณะการกระจายจะไม่มีทิศทางที่แน่นอนกระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 มีการพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ มากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ นครราชสีมา ช่วงพ.ศ. 2501-พ.ศ.2525 พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมาก

ที่สุด คือ นครราชสีมา ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 เป็นช่วงที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ อุบลราชธานี

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งช่วงของระยะทางออกเป็น 6 ช่วง พบว่า ระยะทางที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ระยะทางมากกว่า 90 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ระยะทางที่พบรองลงมาคือ 0-10 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ระยะทาง 51-70 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ นครราชสีมา ระยะทาง 31-50 กม.จังหวัดที่พบมากที่สุดคือนครราชสีมา ระยะทาง 11-30 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุด คือ นครราชสีมา และระยะทางที่พบแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือ 71-90 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ ชัยภูมิ

5) แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มี 4 ลักษณะตามลักษณะการกระจายตัว คือ

- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ปัจจุบันกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์กระจายตัวอยู่หนาแน่นมากที่สุด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นคือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรม และประเภทสิ่งก่อสร้างฯ
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในช่วงเวลาต่อไปความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวจะมีจำนวนมากขึ้น
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ต่อไปในอนาคตแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ประเภทศิลปวัฒนธรรม จะมีความหนาแน่นมากขึ้น
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ระยะทาง 0 -50 กม. จะมีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ และประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ

6) แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พบว่า กลุ่มจังหวัดอีสานใต้พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ฯ จำนวนมากที่สุด ควรได้รับการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและควรมีการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ และประเภท

สิ่งก่อสร้างฯ ซึ่งอยู่ในลักษณะกระจายตัวที่ไม่มีทิศทางและมีระยะทางที่ไกลกันในแต่ละแหล่ง
 ท่องเที่ยว หากมีการวางแผนเพื่อจัดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสร้างสถานที่แวะพัก
 ระหว่างแหล่งจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้ดียิ่งขึ้น

คำหลัก : การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ข้อมูลเชิงแผนที่
 ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
 โบราณสถาน โบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวประเภท
 สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น แนวโน้มการกระจายตัว

ABSTRACT

Project Code : RDG4950071

Project Title : A Distributional Study of Tourism Source in the Group of The Lower Northeastern Part of Thailand by Geographic Information System

Investigators : Yathongchai W. , Yathongcha C. , Rachprakhon P.
Buriram Rajabhat University

E-mail Address : y_wilairat@hotmail.com

Project Duration : 1 June 2006 – 31 May 2007

The purposes of this study were to investigate the scattering of tourist attractions in the provinces of the Lower Northeastern region through the geographical information system (GIS). Also to analyze the tendency of the scattering of tourist attractions in the provinces of the Lower Northeastern region, and to find out the dependent strategies which enhance the strengths, development and management of tourism in the provinces of the Lower Northeastern region. The research methodologies employed were: 1) studying and collecting data about types of tourism based on area and characteristic data; 2) constructing the database of tourist attractions using the relational database model; 3) designing the GIS software; 4) presenting the results of data analyzing and conclusions using the following instruments: 1) questionnaire for the characteristic data collecting; 2) global positioning system for the area data collecting; 3) employing ArcView 3.2a Microsoft Access Microsoft Visual Basic 6.0 for developing the GIS; 4) using GIS of tourist attractions in the provinces of the Lower Northeastern region to illustrate and analyze the tendency of the scattering; and 5) arranging focused groups of tourist representatives from 6 provinces to find out the tendency of management administration and strategies of tourism in the provinces in Lower Northeastern region.

The findings were as follows:

1) Based on the global positions, there were 4 types of tourist attractions found, i.e. 100 natural sites, 120 historical sites, 24 cultural and festival sites, and 24 human-made sites.

2) Based on the GIS of tourist attractions in the provinces of the Lower Northeastern region, there were eight layers of area data, namely, administrative routes, natural sites, historical sites, cultural and festival sites, human-made sites, rail's lines, road, and district offices. The four functions of the scattering of tourist attractions were found. There were the scattering based on types of tourism, duration of tourist attractions' discovery, types and duration of tourist attractions' discovery, and the distance from city to tourist attractions. In addition, the functions in working assistance, including, discovering the tourist attractions as a whole, in each province, by name, and hidden name of tourist attractions were found.

3) The GIS of tourist attractions in the provinces of the Lower Northeastern region can be presented as the characteristic data of tourist attractions in the following: names, types, locations, distance from city, approximate time for travel, general information, outstanding points, activities, how to get to that site from city, supporting services, and pictures. These present by choosing and clicking at each tourist attraction.

4) There were four types of scattering of tourist attractions in the provinces in Lower Northeastern region as follows:

- Types of tourism: the historical sites were found most, followed by natural sites, cultural sites, and human-made sites, respectively. The tourist attractions which no directions found most are in Nakhon Ratchasima, followed by Ubon Ratchathani, Chaiyaphum, Sri Sa Ket, Surin and Buriram, respectively.

- Duration of tourist attractions' discovery and developing to be the tourist attractions: this can be classified into three periods, including, from the ancient times-2500 B.E., from 2501-2525 B.E., and 2526-2550 B.E., respectively. The most period found with 119 tourist attractions was from 2501-2525 B.E., followed by 88 tourist attractions from the ancient times-2500 B.E., and 60 tourist attractions from 2501-2525

B.E., respectively. All these periods have no directions of the scattering of tourist attractions.

- Types and duration of tourist attractions' discovery and developing to be the tourist attractions: the duration from the ancient times-2500 B.E. found the historical sites most at 88 tourist attractions, followed by natural and cultural sites, respectively. There were no human-made sites in this period. The tourist attractions found most were in Nakhon Ratchasima. From 2501-2525 B.E., there were found the most, 60 natural sites, followed by historical, human-made and cultural sites, respectively. The tourist attractions found most were in Nakhon Ratchasima. From 2526-2550 B.E, there the most were, found 119 natural sites, followed by cultural, human-made, and historical sites, respectively. The tourist attractions found most were in Ubon Ratchathani.

- The distance from the city to the tourist attractions: there were six types of distance, namely, from 0-10 km., from 11-30 km., from 31-50 km., from 51-70 km., from 71-90 km., and more than 90 km. The findings prove that 77 tourist attractions were found 90 k.m. away. From the city the highest proportion (28.84%): these were found most in Ubon Ratchathani. There were 47 tourist attractions (17.60%) at 0-10 km. from the city: these were found most in Ubon Ratchathani. There were 45 tourist attractions (16.85%) at 51-70 km. from the city: these were found most in Nakhon Ratchsima. There were 35 tourist attractions (13.11%) at 31-50 km. from the city: these were found most in Nakhon Ratchsima. There were 32 tourist attractions (11.99%) at 11-30 km. from the city: these were found most in Nakhon Ratchsima. There were 31 tourist attractions (11.61%) which were found the least at 71-90 km. from the city: these were found most in Chaiyaphum.

5. There were four aspects of the tendency of the scattering of tourist attractions in the provinces of the Lower Northeastern region as follows:

- Types of tourism: this found that the historical sites were scattered in terms of the density most at present. In addition, the density of the natural, cultural and human-made sites tend to be increased.

- Duration of tourist attractions' discovery and development to be the tourist attractions: this found that the tendency of the density of tourist attractions will be increased in the future.

- Types and duration of tourist attractions' discovery and development to be the tourist attractions: this found that the density of the natural, human-made and cultural sites will be increased in the future.

- The distance from city to tourist attractions: this found that the density of the tourist attractions located which are far from 0-50 km. The city will be increased, especially, the human-made and cultural sites.

6. In terms of the strategy planning for enhancing the strengths in development and management of tourism in the provinces of the Lower Northeastern region, it found that the historical sites which were found most should be supported, developed, improved, and constructed the historical routes between the Lower Northeastern provinces of Thailand and her neighboring countries. In addition, the natural, cultural and human-made sites which have no directions and are far from each other should be developed in terms of building up the resting areas in order to support the tourism in the provinces of the Northeastern region.

Keywords : Scattering of tourist attractions, Geographical Information System (GIS), Area data, Characteristic data, Natural sites, Historical sites, cultural sites, Human-made sites, Tendency of the scattering

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ญ
สารบัญ	ท
สารบัญตาราง	ด
สารบัญภาพ	ต
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
คำถามการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	4
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	4
บทสรุป	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การทบทวนวรรณกรรม	5
ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	5
ทรัพยากรท่องเที่ยว	8
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	13
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทสรุป	30
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
กรอบแนวคิด	31
ระเบียบวิธีวิจัย	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ขั้นตอนการดำเนินงาน	32
เครื่องมือในการดำเนินงาน	36
การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล	37
บทสรุป	37
บทที่ 4 ผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
ผลการศึกษา	38
คำถามการวิจัยข้อที่ 1	38
คำถามการวิจัยข้อที่ 2	67
คำถามการวิจัยข้อที่ 3	84
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะ	89
บทสรุป	90
บทที่ 5 บทสรุป	
หลักการเหตุผล	91
วัตถุประสงค์การวิจัย	92
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	92
วิธีการดำเนินการวิจัย	95
เครื่องมือในการดำเนินงาน	97
ผลการวิจัย	97
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	103
บทสรุป	103
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก บทควม	108
ภาคผนวก ข การนำเสนอข้อมูลคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว	123

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ค แบบสำรวจ	126
ภาคผนวก ง รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	128
ภาคผนวก จ ภาพกิจกรรม	139
ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย	148

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการศึกษากการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ฯ	31
ภาพที่ 3.2 ผังการทำงานการศึกษากการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวฯ	32
ภาพที่ 4.1 แสดงส่วนประกอบของส่วนการแสดงผลแผนที่	43
ภาพที่ 4.2 เมนูการทำงาน	43
ภาพที่ 4.3 หน้าต่างแสดงการกระจายของแหล่งท่องเที่ยว	44
ภาพที่ 4.4 เมนูการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	44
ภาพที่ 4.5 หน้าต่างแสดงการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	45
ภาพที่ 4.6 หน้าต่างส่วนการแสดงผลเชิงคุณลักษณะ	46
ภาพที่ 4.7 ส่วนการพิมพ์แผนที่	47
ภาพที่ 4.8 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	48
ภาพที่ 4.9 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ในกลุ่มจังหวัด อีสานใต้	49
ภาพที่ 4.10 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มจังหวัด อีสานใต้	50
ภาพที่ 4.11 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	51
ภาพที่ 4.12 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบและพัฒนาใน ช่วงเวลาอดีต – พ.ศ.2500	52
ภาพที่ 4.13 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบและพัฒนาใน ช่วงพ.ศ.2501 – พ.ศ.2525	53
ภาพที่ 4.14 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบและพัฒนาใน ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550	54
ภาพที่ 4.15 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่ค้นพบและ พัฒนาในช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550	55

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.16 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานฯ ที่ค้นพบและพัฒนาในช่วงอดีต – พ.ศ.2500	56
ภาพที่ 4.17 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานฯ ที่ค้นพบและพัฒนาในช่วงอดีต – พ.ศ.2500	57
ภาพที่ 4.18 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมที่ค้นพบ และพัฒนาในช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550	58
ภาพที่ 4.19 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่ค้นพบและพัฒนาในอดีต – พ.ศ.2500	59
ภาพที่ 4.20 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่ค้นพบและพัฒนาในพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550	60
ภาพที่ 4.21 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ ระยะทาง 0-10 กม.	61
ภาพที่ 4.22 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ ระยะทาง 11-30 กม.	62
ภาพที่ 4.23 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ ระยะทาง 31-50 กม.	63
ภาพที่ 4.24 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ ระยะทาง 51-70 กม.	64
ภาพที่ 4.25 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ ระยะทาง 71-90 กม.	65
ภาพที่ 4.26 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ ระยะทางมากกว่า 90 กม.	66
ภาพที่ 4.27 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว	69
ภาพที่ 4.28 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามปีที่พบฯ ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500	72
ภาพที่ 4.29 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามปีที่พบฯ พ.ศ.2501 – พ.ศ. 2525	73

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.30 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามปีที่พบฯ พ.ศ.2525 – พ.ศ. 2550	73
ภาพที่ 4.31 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของแต่ละจังหวัด ตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	78
ภาพที่ 4.32 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ของแต่ละจังหวัด ตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	79
ภาพที่ 4.33 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัด ตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	80
ภาพที่ 4.34 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯของแต่ละจังหวัด ตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	81
ภาพที่ 4.35 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึง แหล่งท่องเที่ยว	83
ภาพที่ 4.36 แสดงภาพรวมการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	85

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 รายละเอียดฐานข้อมูลเชิงพื้นที่	40
ตารางที่ 4.2 รายละเอียดฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ	40
ตารางที่ 4.3 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	41
ตารางที่ 4.4 อำเภอที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว	41
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	68
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	71
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามประเภท ของแหล่งท่องเที่ยวของช่วงเวลา อดีต – พ.ศ. 2500	75
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามประเภท ของแหล่งท่องเที่ยวของช่วงเวลาพ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2525	76
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามประเภท ของแหล่งท่องเที่ยวของช่วงเวลาพ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2550	77
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามระยะทาง จากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว	82

บทที่ 1

บทนำ

ในการจัดทำโครงการวิจัยการศึกษาการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในครั้งนี้มีข้อกำหนดของโครงการดังจะนำเสนอในบทนำดังนี้

- 1.1 หลักการและเหตุผล
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ
 - 1.3 คำถามการวิจัย
 - 1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ
 - 1.5 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ
 - 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ
 - 1.7 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 1.8 บทสรุป
- ดั่งนำเสนอในรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในฐานะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ พื้นที่ในเขตอีสานใต้เป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคที่เป็นที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเทือกเขาใหญ่ร้อยละ ๖๐ เป็นส่วนประกอบจึงทำให้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม เป็นต้น ในด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ อารยธรรมของอีสานนับได้ว่าเป็นอารยธรรมที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของโลกเป็นที่สนใจและยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติโดยเฉพาะอารยธรรมขอม ซึ่งจะปรากฏโบราณสถาน แหล่งชุมชนโบราณ และปราสาทหินอยู่มากมาย เช่น ปราสาทหินพิมาย ปราสาทพนมรุ้ง วิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมและงานประเพณีอีสานก็จัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งของอีสานใต้ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ เช่น ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ งานแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี งานดอกลั่นทม จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอีสานใต้พบว่า สภาพพื้นที่ในเขตอีสานใต้สามารถติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้จึงมีศักยภาพในการเปิดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านและยังเป็นแหล่งวัฒนธรรมและประเพณีพื้นเมืองมีโบราณสถานจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แต่มีข้อจำกัดในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่มักอยู่กระจัดกระจายทำให้

ต้องใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่มากอีกทั้งสภาพพื้นที่ยังแห้งแล้งโดยเฉพาะในฤดูร้อนและบริเวณแหล่งท่องเที่ยวขาดเจ้าหน้าที่ในการดูแลแนะนำนักท่องเที่ยว ทำให้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ที่มีจำนวนไม่มากนักโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (เพ็ญศรี เจริญวานิช และคณะ, 2543)

จากสถานการณ์ที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มในการเพิ่มบทบาทและความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนา การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริการ ด้านการอำนวยความสะดวก และความพร้อมของระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรม หลายแห่งซึ่งยังขาดการวางแผนในการพัฒนา การศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปวางแผนจัดการรองรับ นักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจึงถือว่ามีความสำคัญ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์(Geographic Information System : GIS) เป็นซอฟต์แวร์ที่มีคุณสมบัติที่สามารถจัดเก็บ แก้ไขเปลี่ยนแปลง และแสดงสารสนเทศของสิ่งที่มีพิกัดตำแหน่งบนผิวโลก จึงเหมาะที่จะนำมาใช้ในการแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

1.2.3 เพื่อหายุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีลักษณะอย่างไร

1.3.2 แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ควรมีทิศทางไปในทางใด

1.3.3 ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หมายถึง ระบบสารสนเทศที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลภูมิศาสตร์การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

1.4.2 ชั้นข้อมูล(Layer) หมายถึง การแบ่งชั้นของข้อมูลออกเป็นแต่ละประเภท คือ ข้อมูลที่ตั้ง ข้อมูลเส้นทางคมนาคม(เส้นทางรถไฟ, ถนน) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานโบราณวัตถุ ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น

1.4.3 ข้อมูลเชิงพื้นที่(Spatial data) หมายถึง ข้อมูลที่ใช้แทนวัตถุต่าง ๆ ที่อาจมีลักษณะเป็น จุด(point) เส้น(line) และเส้นรูปปิด(polygon) ซึ่งจะถูกอ้างอิงตำแหน่งพิกัดจากพื้นโลกอาจประกอบ ด้วยเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์

1.4.4 ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ(Attribute data) หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะประจำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ

1.4.5 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น

1.4.6 กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ หมายถึง พื้นที่ 6 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ชัยภูมิ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี

1.4.7 การกระจายตัว หมายถึง ทิศทางการแสดงตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวที่มีพิภพบนพื้นโลกในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

1.5 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (outputs)

1.5.1 ได้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวและความต้องการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่

1.5.2 ได้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่แสดงการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้และข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

1.5.3 ทราบแนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ว่ามีทิศทางไปในทางใด

1.5.4 รายงานผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (outcomes)

- 1.6.1 ได้ข้อมูลการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.6.2 ได้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.6.3 ได้แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.6.4 ได้ข้อมูลเพื่อวางแผนการจัดการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

1.7 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้ใช้งานวิจัย คือ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ หน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น โดยการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่แสดงตำแหน่ง รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยว แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เพื่อใช้ในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนายิ่งขึ้นต่อไป

1.8 บทสรุป

ในบทนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอหลักการและเหตุผลที่เป็นแนวคิดของการทำโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ และแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ได้รู้ถึงเรื่องราวบทนำเบื้องต้นของโครงการวิจัยว่ามีลักษณะอย่างไรก่อนจะเข้าสู่กระบวนการในการจัดทำโครงการวิจัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการจัดทำโครงการวิจัยการศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีกระบวนการและวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

3.3 บทสรุป

3.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

โครงการวิจัยการศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จากนั้นจึงนำผลการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวมาเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การวิจัยในครั้งนี้มีการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ

ตัวแปรต้น

- แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- ที่ตั้ง
- ประเภทแหล่งท่องเที่ยว
- จังหวัดในกลุ่มอีสานใต้
- ข้อมูลคุณลักษณะ
- ตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยว

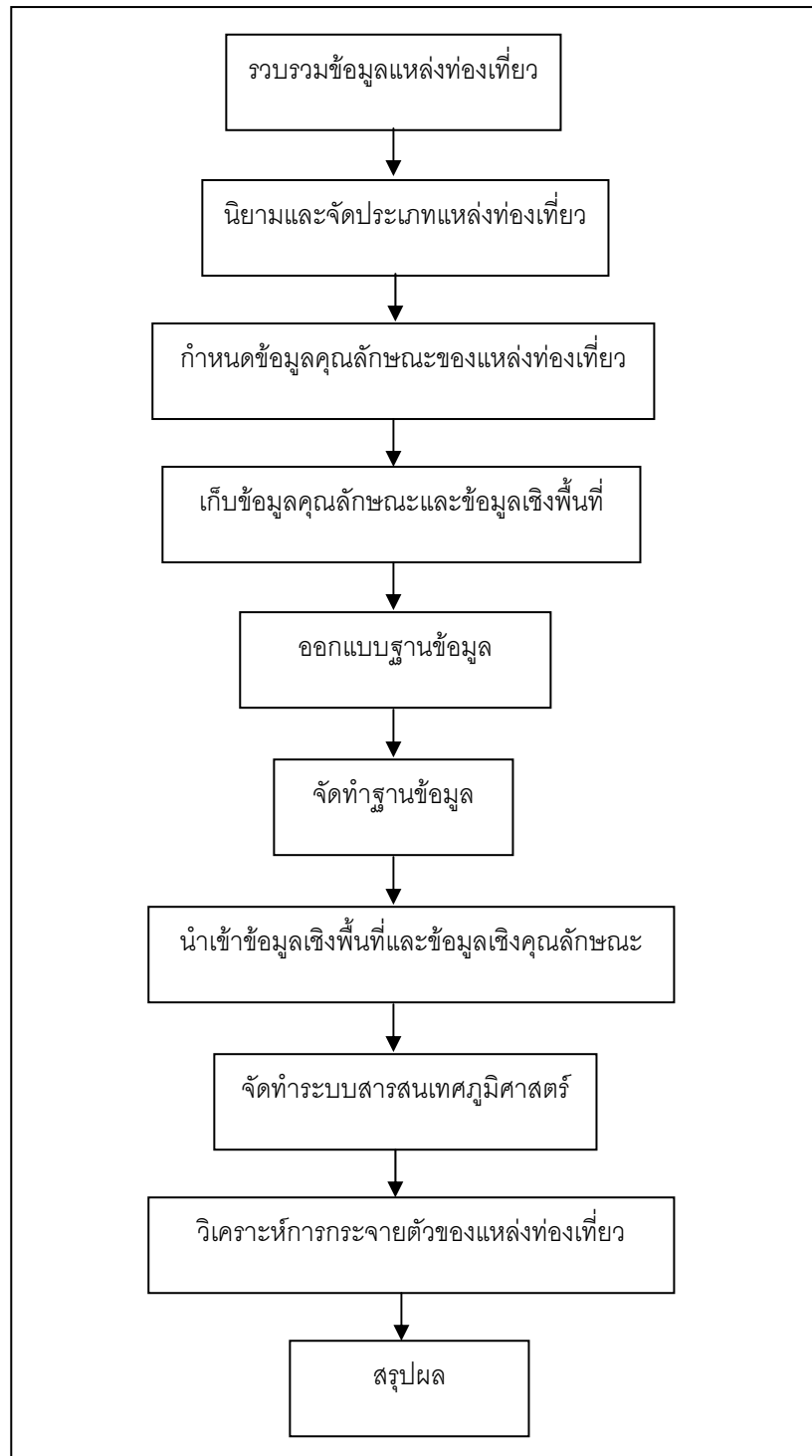
ตัวแปรตาม

- การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตาม
- + ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
- + ช่วงเวลาที่ค้นพบ
- + ระยะทางถึงตัวจังหวัด
- แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ฯ

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

3.2.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน การวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สามารถแสดงโดยผังการทำงานได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.2 ผังการทำงานการศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวฯ

การทำงานดังกล่าว มีรายละเอียดของการทำงานในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

3.2.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีขั้นตอนของการดำเนินงานดังนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย และเว็บไซต์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 2) รวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แผ่นพับประชาสัมพันธ์ของจังหวัด
- 3) เข้าร่วมประชุม รับฟังการนำเสนอสถานการณ์ของการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 4) นิยามและจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยว โดยยึดหลักทางกายภาพและแหล่งท่องเที่ยวที่มีพิภคบนพื้นโลก ซึ่งไม่รวมแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมการละเล่น เทศกาลต่าง ๆ ซึ่งจะได้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวดังนี้
 - แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 100 แห่ง
 - แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ จำนวน 120 แห่ง
 - แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี จำนวน 24 แห่ง
 - แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 24 แห่ง
- 5) กำหนดข้อมูลคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงลักษณะสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว (3As)
- 6) สรุปข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่นำเสนอและเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวในการประกอบการตัดสินใจท่องเที่ยว ซึ่งจะนำมาจัดทำฐานข้อมูล มีดังนี้
 - ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
 - ที่ตั้ง (ตำบล อำเภอ จังหวัด)
 - ประเภทแหล่งท่องเที่ยว
 - ปีที่พบแหล่งท่องเที่ยว

- ลักษณะทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว
- ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยว
- กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
- ระยะทางโดยประมาณจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว
- วิธีการเดินทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว
- ระยะเวลาโดยประมาณในการเดินทาง
- การมีสถานที่อำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว คือ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก OTOP ศูนย์บริการข้อมูล/ข่าวสารนักท่องเที่ยว
- ภาพสถานที่ท่องเที่ยว

7) เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท ที่ตั้ง เส้นทางคมนาคม ในการเก็บข้อมูลจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท

- ข้อมูลเชิงพื้นที่ เก็บตำแหน่งของข้อมูลเชิงพื้นที่โดยใช้เทคโนโลยีการหาตำแหน่งบนพื้นโลกจากดาวเทียม (Global Positioning System : GPS) โดยเก็บให้อยู่ในระบบพิกัด UTM (Universal Transverse Mercator) โซน 48
- ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ

8) การสำรวจข้อมูลภาคสนามในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้เวลาในการสำรวจข้อมูลเป็นระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงพฤศจิกายน 2549

3.2.1.2 การจัดทำฐานข้อมูล

การจัดทำฐานข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บข้อมูลจะมีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อนำเสนอ มีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

- 1) จัดประชุมเพื่อร่วมกันออกแบบและจัดทำฐานข้อมูล พร้อมทั้งการกำหนดคุณลักษณะของข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ
- 2) ออกแบบและจัดทำฐานข้อมูล การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการออกแบบฐานข้อมูลโดยใช้โครงสร้างฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database Model)
- 3) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ทำโดยการอ้างอิงกับแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ร่วมกับการใช้ GPS
- 4) นำเข้าข้อมูลสถานที่ต่าง ๆ โดยใช้ ArcView 3.2a ข้อมูลที่ใช้ในระบบจะสามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข และค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้

3.2.1.3 การจัดทำซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ในการจัดทำซอฟต์แวร์ GIS โดยใช้ ArcView 3.2a มีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

- 1) นำเข้าข้อมูลแผนที่ (Shape file)
- 2) นำพิกัดตำแหน่งของสถานที่ต่าง ๆ มากำหนดลงบนข้อมูลแผนที่
- 3) นำฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงพื้นที่
- 4) จะได้แผนที่ที่มีการแบ่งเป็นชั้นข้อมูลของแผนที่ (Layer) เป็น 8 ชั้น

ข้อมูลดังนี้

- เขตการปกครองในระดับอำเภอและจังหวัด
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน

โบราณวัตถุ

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
- แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น
- เส้นทางรถไฟ
- ถนน
- ที่ว่าการอำเภอ

5) การเขียนโปรแกรมประยุกต์ในงานวิจัยนี้ ใช้การปรับแต่งเมนูและการใช้ชุดคำสั่งภาษา Avenue ที่ใช้ในการจัดการกับวัตถุในโปรแกรม Arcview 3.2a และภาษา Microsoft Visual Basic 6.0 ในการนำเสนอข้อมูลคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว

3.2.1.4 การนำเสนอและสรุปผล

จาก GIS ที่ได้จะนำเสนอสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยว ในลักษณะของเมนูการเรียกค้นข้อมูลทางจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยนำเสนอทั้งแผนที่ รูปภาพ และข้อมูลคุณลักษณะ ให้ผู้ใช้สามารถเรียกดูได้เป็นการลดเวลาที่ต้องเสียไปในการค้นหาข้อมูลทั้งเชิงคุณลักษณะและข้อมูลเชิงพื้นที่ ในส่วนของการกระจายตัวจะแสดงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ลักษณะ คือ การกระจายตัวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามประเภทและช่วงเวลาที่ค้นพบ

แหล่งท่องเที่ยว และการกระจายตัวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นจะทำการวิเคราะห์แนวโน้มของการกระจายตัวดังกล่าวตามลักษณะของการกระจายตัว

3.2.2 เครื่องมือในการดำเนินงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามงานวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ดังนี้คือ

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีลักษณะอย่างไร เพื่อตอบคำถามการวิจัยคณะนักวิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยดังต่อไปนี้

- 1) เอกสารงานวิจัย และเว็บไซต์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แผ่นพับประชาสัมพันธ์ของจังหวัด
- 2) แบบสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
- 3) GPS เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่
- 4) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ที่แสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่แสดงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ควรมีทิศทางไปในทางใด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อนี้คือ

- 1) แผนที่แสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่สร้างเงื่อนไขการวิเคราะห์แนวโน้มของการกระจายตัวออกเป็น 4 ลักษณะตามลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว คือ การกระจายตัวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามประเภทและช่วงเวลาที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว และการกระจายตัวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว และวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการกระจายตัวต่อไปในอนาคต
- 2) ค่าสถิติเบื้องต้นและแผนภูมิลักษณะต่าง ๆ ที่วิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร เพื่อตอบคำถามการวิจัยดังกล่าว

มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยการจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ถึงแนวโน้มของการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในรายจังหวัดและภาพรวมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เพื่อหายุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มีประสิทธิภาพ

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

การสรุปผลการทำงานมีขั้นตอนดังนี้ คือ

- 1) นำเสนอโปรแกรมประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่แสดงสถานที่ท่องเที่ยวทั้งหมดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้บริหารในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยอาศัยลักษณะการกระจายของแหล่งท่องเที่ยว
- 2) จัดประชุมตัวแทนจากการท่องเที่ยวทั้ง 6 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง และนายกเทศมนตรี เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและอุปสรรคของการกระจายตัวจากGIS โดยการเปรียบเทียบจากพื้นที่ทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในรายจังหวัดและภาพรวมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการและวางยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 30 มีนาคม 2550 ณ ห้องประชุมศูนย์วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- 3) สรุปผลการวิจัยในรูปของเอกสารรายงานการวิจัย

3.3 บทสรุป

ในบทนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งมีการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งมีขั้นตอนหลัก ๆ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และขั้นตอนการนำเสนอและสรุปผลซึ่งจะแสดงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ลักษณะ คือ การกระจายตัวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามช่วงเวลาที่ดินพบแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวตามประเภทและช่วงเวลาที่ดินพบแหล่งท่องเที่ยว และการกระจายตัวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังนำเสนอถึงเครื่องมือในการดำเนินงานที่นำมาใช้เพื่อตอบคำถามการวิจัยทั้ง 3 ข้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย การศึกษาการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1. การทบทวนวรรณกรรม

2.1.1. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

2.1.2. ทฤษฎีการท่องเที่ยว

2.1.3. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

2.1.4. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3. บทสรุป

2.1 การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีการศึกษาค้นคว้าเอกสารทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการทำวิจัยดังนี้

2.1.1 ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS)

มีผู้ให้ความหมายของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ไว้หลากหลาย ดังจะยกตัวอย่างต่อไปนี้

ศรีสอาด ตั้งประเสริฐ (แปลจาก Peter A.Burrough, 2537 : 13) ได้แปลความว่า GIS คือ เครื่องมือชุดหนึ่งที่มีความสามารถสูงในการเก็บรวบรวม บันทึก คำนวณ เปลี่ยนแปลง และแสดงข้อมูลพื้นที่จากโลกที่เป็นจริง เพื่อวัตถุประสงค์เรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ

อุทัย สุขสิงห์ (2547 : 23) ได้ให้ความหมายว่า ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หมายถึง ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ทำหน้าที่จัดการข้อมูลของสรรพสิ่งต่าง ๆ บนโลกให้อยู่ในระบบข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยข้อมูลแต่ละชนิดมีการอ้างอิงพิกัดตำแหน่งและอยู่ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล ซึ่งเป็นการผสมผสานกระบวนการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับระบบข้อมูลแผนที่ (geographic information) และระบบฐานข้อมูล (database system)

สรวิทย์ กลิ่นดาว (2542 : 2) กล่าวว่าระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นระบบสารสนเทศที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลภูมิศาสตร์ รวมทั้งการค้นคืน

ข้อมูล และการแสดงผลข้อสนเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นทั้งระบบฐานข้อมูลที่มีความสามารถในการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่โดยอยู่ในรูปของแผนที่เชิงเลข ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ และระบบปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นได้ผลออกมาเป็นข้อสนเทศ แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจต่อไป

ฉะนั้นแล้วสรุปได้ว่า ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นกระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลในเชิงพื้นที่ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้กำหนดข้อมูลและสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ข้อมูลและแผนที่ในGISเป็นสารสนเทศที่อยู่ในรูปของตาราง ข้อมูล และฐานข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่ อีกทั้งยังมีชุดของเครื่องมือที่มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล รักษาข้อมูลและการค้นคืนข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และการแสดงผลข้อมูลเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ข้อมูลเหล่านี้เมื่อปรากฏบนแผนที่จะทำให้สามารถแปลและสื่อความหมายนำไปใช้งานได้ง่าย

2.1.1.1 การใช้งานระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ ได้หลากหลายทำให้ได้ข้อสรุปว่า การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้นั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้ (สรศรีใจ กลิ่นดาว, 2542: 13-15)

1) เพื่อจัดการกับข้อมูลเชิงพื้นที่ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่มีความสามารถยอดเยี่ยมในการจัดการกับข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลในระบบจะอยู่ในรูปแบบเชิงเลข(Digital format) ตารางสถิติหรือรูปแบบอื่น ๆ ข้อมูลจำนวนมากเหล่านี้ยังสามารถแก้ไขและค้นคืนได้ในเวลารวดเร็ว และประการสำคัญการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เสียค่าใช้จ่ายต่อหน่วยพื้นที่น้อยกว่าการจัดการด้วยระบบอื่น

2) เพื่อวิเคราะห์และใช้ผลการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติการหรือละเว้นการปฏิบัติการใด ๆ ผลของการวิเคราะห์จากระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจอย่างถูกต้องจะประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ ชุดข้อมูล การจัดการข้อมูลแบบจำลอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ชุดข้อมูล ข้อมูลที่จะจัดเก็บในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จะแสดงถึงสิ่งที่ปรากฏบนพื้นผิวโลก ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และแสดงเพียงส่วนหนึ่งของข้อมูลที่มีอยู่จริงบนพื้นโลกเท่านั้น ทั้งนี้เพราะไม่สามารถรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการรวบรวมข้อมูลจะสูงอีกทั้งข้อมูลที่มีมากเกินไปก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้ข้อมูลได้ ดังนั้นจึง

ควรรวบรวมข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ และให้ความสนใจกับคุณภาพข้อมูลมากกว่า กล่าวคือ ควรเป็นข้อมูลที่ละเอียด ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย

(2) การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลนับว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพราะถ้ามีการรวบรวมข้อมูลและนำมาจัดเก็บโดยปราศจากการจัดการที่ดีแล้วการค้นคืนหรือเรียกใช้ต้องใช้เวลานานก็เท่ากับข้อมูลนั้นไม่มีค่า และไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันกับเหตุการณ์ แต่ถ้ามีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถค้นคืน เรียกใช้ได้อย่างรวดเร็วก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การจัดเก็บและการจัดการข้อมูลจึงมีความสำคัญในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การจัดเก็บข้อมูลจะทำอย่างมีระบบโดยใช้ฐานข้อมูล

(3) แบบจำลอง(Model)คือ การสร้างเงื่อนไขขึ้นมาเพื่อคาดการณ์ว่าจะเกิดเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์อะไรขึ้นบนพื้นผิวโลก แบบจำลองจะมีความถูกต้องเพียงใดส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้คัดเลือกมาจัดเก็บไว้ รวมทั้งวิธีการในการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้นด้วย การจะสร้างระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพเราจะต้องรู้ถึงองค์ประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

2.1.1.2 องค์ประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การนำเข้าข้อมูล การจัดการข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลข้อมูลบนจอ (สรวิชัย กลิ่นดาว, 2542 : 15 - 16)

1) การนำเข้าข้อมูล (Data input) เป็นองค์ประกอบที่มีหน้าที่ในการแปลงข้อมูลที่มีอยู่แล้วให้อยู่ในรูปที่สามารถใช้กับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ได้ ข้อมูลภูมิศาสตร์ที่มีอยู่แล้วอาจอยู่ในรูปแบบที่ ตาราง รูปถ่ายทางอากาศ ภาพดาวเทียม เป็นต้น กระบวนการนำเข้าข้อมูลภูมิศาสตร์บางชนิดสามารถกระทำได้โดยตรง เช่น ข้อมูลภาพดาวเทียม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงเลข เป็นต้น

2) การจัดการข้อมูล (Data management) เป็นองค์ประกอบที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บและแก้ไขข้อมูลจากฐานข้อมูล มีวิธีการหลากหลายที่ใช้ในการจัดการข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ ข้อมูลที่คอมพิวเตอร์สามารถอ่านได้มีการจัดการโครงสร้างข้อมูล และการเชื่อมโยงแฟ้มข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis) เป็นกระบวนการที่ปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะต้องวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิง

คุณลักษณะ นอกจากนี้เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ไม่มีซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ใดที่มีฟังก์ชันในการวิเคราะห์ครบถ้วน ผู้ใช้จำเป็นต้องโอนย้ายข้อมูลไปสู่โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์อีกโปรแกรมหนึ่งที่มีฟังก์ชันที่ต้องการ ดังนั้น ในองค์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล จึงควรมีฟังก์ชันที่อำนวยความสะดวกในการโอนย้ายข้อมูลไปสู่ระบบอื่น หรือนำข้อมูลจากซอฟต์แวร์อื่นมาสู่ระบบ

4) การแสดงผล(Data display) เป็นองค์ประกอบที่มีหน้าที่ในการนำเสนอผลต่อผู้ใช้ในรูปแบบของแผนที่ ตาราง คำบรรยาย โดยให้ปรากฏทั้งบนสำเนาถาวร(hard copy) และภาพบนจอคอมพิวเตอร์และ/หรือแฟ้มข้อมูลในรูปแบบสำเนาชั่วคราว(soft copy)

ปัจจุบันมีการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในงานหลายด้าน ซึ่งจะเป็นการนำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยเพื่อแก้ปัญหาหรือเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และเตรียมสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจสำหรับงานวิจัยนี้เป็นการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเตรียมสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจในการวางแผนงานของผู้บริหารต่อไป วรรณกรรมในส่วนต่อไปที่ทำการศึกษาคือในเรื่องของการท่องเที่ยว

2.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นสินค้าหลักที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศในปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไว้หลากหลายจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 46) ได้ให้ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวว่า เป็นสถานที่ที่เป็นจุดปลายทางของการท่องเที่ยว อันเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทุกประเภทเข้ามาเยี่ยมชมเยือน

ยุพดี เสตพรพรณ (2543 : 189) แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นอารยธรรมของท้องถิ่น มีความเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยือน

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2545 : 5) ให้ความหมายว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

วรรณนา วงษ์วานิช (2539 : 58) ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ หรือแข่งเรือ เป็นต้น

2.1.2.1 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

การแบ่งประเภทได้มีผู้ให้ความหมายและได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวไว้หลายบุคคลดังจะขอยกตัวอย่างดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม ซึ่งรวมถึงบริเวณที่มนุษย์เข้าไปปรุงแต่งเพิ่มเติมจากสภาพธรรมชาติในบางส่วน ซึ่งจะแบ่งเป็น 3 ประเภทย่อย คือ ประเภทภูมิอากาศ ประเภททิวทัศน์สวยงาม และประเภทสัตว์ป่า

2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมขึ้นในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ โบราณสถานสัญลักษณ์แห่งชาติอนุสาวรีย์แห่งชาติ อาคารสถาปัตยกรรมแห่งชาติ ย่านประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ ซากโบราณคดี เป็นต้น และ ประเภทโบราณวัตถุ

3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน ได้แบ่งเป็น 3 ประเภทย่อยคือ ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเภทประเพณี และประเภทกิจกรรม

เกลด์เนอร์ (Goeldner) และคณะ ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทหลัก และให้ภาพรวมของลักษณะองค์ประกอบในแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม สิ่งที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เชื้อชาติหรือศาสนา อนุสาวรีย์ โรงงาน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูมิทัศน์ สวนสาธารณะ ภูเขา ดอกไม้ ชายหาด ทะเล เป็นต้น

3) แหล่งกิจกรรม เช่น งานเทศกาลรื่นเริง งานเทศกาลทางศาสนา การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้า เป็นต้น

4) แหล่งนันทนาการ เช่น การเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ การเล่นกอล์ฟ การเล่นเทนนิส การขี่จักรยาน การเล่นสกี เป็นต้น

5) แหล่งบันเทิง เช่น สวนสนุกเฉพาะรูปแบบ คาสิโน โรงภาพยนตร์ ห้างสรรพสินค้า การแสดงเกี่ยวกับศิลปะ เป็นต้น

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2545 : 62) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย ออกเป็น 4 ประเภท เพื่อให้ครอบคลุมถึงกิจกรรมถูกจัดขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน คือ

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน

และศาสนสถาน

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

วรรณา วงษ์วานิช (2539 : 58-61) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะและตามความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท คือ

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions) ทรัพยากรประเภทนี้นับว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาจจะมีสวยงามหรือแปลกประหลาด เช่น น้ำตก น้ำพุร้อน ถ้ำ ชายหาด ฝั่งทะเล ปะการัง และอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ชื่อว่า เป็นประเทศหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมากประเทศหนึ่ง ต้องได้รับการดูแลบำรุงรักษาเป็นอย่างดี แบ่งย่อยได้เป็น 4 ประเภทคือ ทิวทัศน์ สัตว์ป่า สภาพภูมิอากาศ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) จะมีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เมืองใหญ่ ๆ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สวนสนุก โรงแรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ละแห่งจะมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ต่างกันไป บางเมืองจะมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ

สถาปัตยกรรมต่าง ๆ พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ อาคารที่ทำการของรัฐบาล ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งทรัพยากรประเภทนี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้มาก สามารถแยกออกได้คือ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และด้านศาสนา ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม กีฬาต่าง ๆ สถานที่เชิงเทคนิค และอุตสาหกรรม กิจกรรมบันเทิง สวนสาธารณะ สวนสนุก และศูนย์การค้าและร้านค้าของที่ระลึก

งานวิจัยนี้ขอแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าพิภคบนพื้นโลกเท่านั้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยอาจจะมีการปรับปรุงเพื่อความสะดวกในการเข้าถึง และให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เช่น อุทยานแห่งชาติ น้ำตก แม่น้ำ เป็นต้น
- 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท คือ โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ และศาสนสถาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ ปราสาท วัด แหล่งโบราณคดี เป็นต้น
- 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ สถานที่ที่เป็นชุมชนมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ เป็นต้น
- 4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ศูนย์กิจกรรมทางการศึกษา สวนสัตว์ สวนสนุกต่าง ๆ สวนสาธารณะ เป็นต้น

2.1.2.2 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 28-29) แหล่งท่องเที่ยวควรมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ หรือ 3 A's ดังต่อไปนี้

- 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Tourism attractions) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดใจ โน้มน้าวให้เกิดความสนใจ ปราบปรามที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ดังนั้นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจุดเดียวหรือหลายจุดก็ได้ ถ้ามีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

หลายจุด แหล่งท่องเที่ยวที่นั่นมักจะมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจและนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ (Natural attractions) คือ ความสวยงาม และความแปลกตาตามธรรมชาติที่สามารถดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น หาดทรายที่สวยงาม สภาพป่า และชีวิตสัตว์ป่า น้ำตก ถ้ำ เกาะหรือหมู่เกาะ เป็นต้น

(2) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made attractions) คือ อะไรก็ตามที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วสามารถดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ วัด วัง เมืองโบราณ เป็นต้น วิถีชีวิตจากการประกอบกิจกรรมของคน เช่น ตลาดน้ำ ก็เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้นมา ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งเรือ ลอยกระทง ไหลเรือไฟ งานบุญบั้งไฟ แห่เทียนพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่คนเราสร้างขึ้นมาก เช่น การแข่งกีฬา การแสดง มหรหรมนดนตรี การจัดงานเทศกาล เช่น งานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลผลไม้ เป็นต้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น ให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยวในที่นั้นนาน ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก ไม่ว่าจะเป็นที่พักในรูปแบบใด เช่น โรงแรม เกสต์เฮาส์ บังกะโล เป็นต้น ดังนั้นที่พักค้างคืนจึงเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกเบื้องต้นสำหรับนักท่องเที่ยว อาหาร จึงต้องมีร้านอาหารบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนเรื่องข้อมูลข่าวสารเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวไว้บริการนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและถูกต้อง นอกจากนี้ยังมี ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึก ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร บริการรถเช่า การแลกเปลี่ยนเงินตรา มัคคุเทศก์ โรงพยาบาลหรือสถานอนามัย เป็นต้น

3) เส้นทางเข้าถึง (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ตลอดจนต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถทั้งรถไฟ รถยนต์ ท่าเรือ และท่าอากาศยาน ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมจึงมักจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังกล่าวอย่างครบถ้วน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดอีสานใต้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนของนักท่องเที่ยวที่สูงมากขึ้นทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน จะต้องช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงและดูแลองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ในงานวิจัยนี้ขอนำเสนอ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 สิ่ง คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาพ ลักษณะทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ได้แก่ การมีโทรศัพท์สาธารณะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร สถานที่จำหน่ายของที่ระลึก ศูนย์บริการข้อมูล/ข่าวสารนักท่องเที่ยว เป็นต้น และเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ระยะเวลาโดยประมาณจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว วิธีการเดินทางถึงแหล่งท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น เป็นต้น ซึ่งจะนำเสนอในลักษณะของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อแสดงการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวที่มีในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อีกทั้งยังเป็นระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ หรือสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำข้อมูลเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

2.1.3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ คือ มีพื้นที่คิดเป็น 1 ใน 3 ของประเทศไทย และเป็นภูมิภาคที่มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง มีสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมวัฒนธรรม และประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความได้เปรียบในเรื่องของความหลากหลายของประเภทแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อันได้แก่ ภูเขา อุทยานแห่งชาติ แม่น้ำ น้ำตก เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุและโบราณสถาน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ปราสาท เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่ งานประเพณี สินค้าพื้นเมือง ศูนย์วัฒนธรรม เป็นต้น

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นส่วนหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ครอบคลุมพื้นที่ใน 6 จังหวัด คือ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และชัยภูมิ ซึ่งทุกจังหวัดจะมีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มากมาย

2.1.3.1 จังหวัดนครราชสีมา

หรือที่เรียกว่า “โคราช” เปรียบเสมือนเป็นจังหวัดประตูอีสาน คำว่า นครราชสีมา เกิดจากการรวมชื่อเมืองโบราณสองเมือง คือ เมืองโคราชและเมืองเสมา นครราชสีมาเคยเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณหลายแห่งตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยที่มีการเผยแพร่ของวัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมแบบขอมเข้ามาในดินแดนแถบนี้ เคยมีฐานะเป็นเมือง “เจ้าพระยามหานคร” เช่นเดียวกับเมืองนครศรีธรรมราชทางภาคใต้ มีอำนาจปกครองหัวเมืองน้อยใหญ่ในอีสานหลายแห่ง จนมาถึงปัจจุบันก็ยังคงความสำคัญอย่างต่อเนื่องในฐานะที่เป็นเมืองศูนย์กลางทางด้านคมนาคม เศรษฐกิจของภาคอีสาน

นครราชสีมามีคำขวัญประจำจังหวัดคือ “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน” มีรูปอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเป็นตราประจำจังหวัด และมีต้นสาธรเป็นต้นไม้ประจำจังหวัด อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 259 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,494 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ 287 ตำบล สามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ ด้วยรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบินได้โดยสะดวก จังหวัดนครราชสีมาเป็นเมืองใหญ่บนดินแดนที่ราบสูงที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนจะเพลิดเพลินกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายได้ชื่นชมความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมขอมโบราณและเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน อาหารอีสาน สินค้าเกษตรหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีให้เลือกหลากหลาย

2.1.3.2 จังหวัดบุรีรัมย์

บุรีรัมย์เมืองแห่งความรื่นรมย์ตามความหมายของชื่อเมือง เป็นเมืองแห่งปราสาทหิน ดินแดนแห่งอารยธรรมขอมโบราณ หลังจากสมัยของวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณแล้ว หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของบุรีรัมย์เริ่มมีขึ้นอีกครั้งตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเป็นเมืองขึ้นของนครราชสีมาและปรากฏชื่อต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์โดยบุรีรัมย์มีฐานะเป็นเมือง ๆ หนึ่ง จนถึง พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคใหม่ จึงได้เปลี่ยนเป็นจังหวัดบุรีรัมย์มาจนถึงปัจจุบัน

บุรีรัมย์มีคำขวัญประจำจังหวัด คือ “เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม” มีรูปเทวดารำ และปราสาทหินเป็นตราประจำจังหวัด และต้นกาฬพฤกษ์เป็นต้นไม้ประจำจังหวัด มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 410 กิโลเมตร มีพื้นที่ 10,321 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 188 ตำบล การเดินทางสามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ โดยรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน จังหวัดบุรีรัมย์เป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์จะเห็นได้จากที่พบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ ปราสาทขอมน้อยใหญ่กว่า 60 แห่ง เตาเผาภาชนะดินเผาส้มขอม ซึ่งพบกระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งถือเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน

2.1.3.3 จังหวัดสุรินทร์

สุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานจังหวัดหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอนว่ามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างไร มีเพียงข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี ตลอดจนคำบอกเล่าของผู้สูงอายุที่เล่าต่อ ๆ กันมาเชื่อว่าเมืองสุรินทร์ถูกสร้างขึ้นเมื่อประมาณ 2000 ปีล่วงมาแล้ว ในสมัยที่พวกขอมมีอำนาจอยู่ในบริเวณนี้ เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลงเมืองสุรินทร์ได้ถูกทิ้งร้างจนกลายเป็นป่าดงอยู่ยาวนาน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2306 จึงปรากฏหลักฐานว่าหลวงสุรินทร์ภักดี(เชียงปุม) ซึ่งเดิมเป็นหัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่ได้ขอให้เจ้าเมืองพิมายกราบบังคมทูลขอพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยามรินทร์ ย้ายหมู่บ้านจากบ้านเมืองที่มาตั้งอยู่บริเวณบ้านคูประทายบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสุรินทร์ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากเห็นว่าเป็นบริเวณที่มีชัยภูมิเหมาะสม มีกำแพงค่ายคูล้อมรอบ 2 ชั้น มีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การประกอบอาชีพและอยู่อาศัย ต่อมาหลวงสุรินทร์ภักดีได้กระทำความดีความชอบเป็นที่โปรดปราน จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านคูประทายเป็น”เมืองประทายสมันต์” และเลื่อนบรรดาศักดิ์หลวงสุรินทร์ภักดีเป็นพระสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวางให้เป็นเจ้าเมืองปกครอง ในปี พ.ศ. 2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองประทายสมันต์” เป็น “เมืองสุรินทร์” ตามสร้อยบรรดาศักดิ์ของเจ้าเมืองสุรินทร์

สุรินทร์มีคำขวัญประจำจังหวัด คือ “สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม” มีรูปพระอินทร์ประทับสมาธิบนพระแท่นเศียรช้าง พระหัตถ์ซ้ายทรงตรีและพระหัตถ์ขวาทรงพระแสงขอช้าง มีปราสาทหินศรีขรภูมิอยู่เบื้องหลัง เป็นตราประจำจังหวัด และมีต้นกันเกราเป็นต้นไม้ประจำจังหวัด มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 457 กิโลเมตร มีพื้นที่ 8,124 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง

ออกเป็น 13 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ 158 ตำบล สามารถเดินทางเข้าถึงได้ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายกระจายอยู่ในจังหวัด

2.1.3.4 จังหวัดศรีสะเกษ

เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เคยเป็นชุมชนที่มีอารยธรรม รุ่งเรืองมานับพันปี นับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ และมีชนเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ ส่วย ลาว เขมร และเยอ อพยพมาตั้งรกรากในบริเวณนี้ ศรีสะเกษเดิมเรียกกันว่าเมืองขุขันธ์ เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทที่เหลียมดงลำดวน ตำบลดวนใหญ่ อำเภอวังหินในปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ. 2302 สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยมีหลวงแก้วสุวรรณซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีเป็นเจ้าเมืองคนแรก ล่วงถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ย้ายเมืองขุขันธ์มาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบัน แต่ยังคงใช้ชื่อว่าเมืองขุขันธ์มาจนถึงพ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา

ศรีสะเกษมีคำขวัญประจำจังหวัด คือ “แดนปราสาทขอม หอมกระเทียมดี มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนาธรรม เลิศล้ำสามัคคี” มีสัญลักษณ์รูปปราสาทคู่ดอกลำดวนและใบ 6 ใบ เป็นตราประจำจังหวัด และมีต้นลำดวนเป็นต้นไม้ประจำจังหวัด มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 571 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 8,839 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 204 ตำบล สามารถเดินทางเข้าถึงได้ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวและอารยธรรมขอมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสมากมาย

2.1.3.5 จังหวัดอุบลราชธานี

เป็นเมืองใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำมูล มีประวัติความเป็นมากว่า 200 ปี เล่ากันว่า ท้าวคำผง ท้าวทิดพรหม และท้าวเก่า ซึ่งเป็นบุตรหลาน พระวอ พระตา หนีภัยสงครามจากพระเจ้าสิริบุญสาร เจ้าแห่งนครเวียงจันทน์เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระเจ้าตากสินมหาราชและต่อมาได้สร้างเมืองขึ้นที่บริเวณดงอู่ผึ้งใกล้กับแม่น้ำมูล เมื่อพ.ศ. 2323 พระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้พระยาราชสุภาวดี เชิญตราพระราชสีห์มาพระราชทานนามเมืองว่า “อุบลราชธานี” ทรงให้ท้าวคำผงเป็นเจ้าเมืองคนแรกซึ่งต่อมาได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “พระปทุมวงศา” เมืองอุบลราชธานี มีเจ้าเมืองสืบกันมาถึง 4 คน ครอบครองถึงปี พ.ศ. 2425 จึงได้มีการแต่งตั้งข้าหลวง และผู้ว่าราชการจังหวัดมาปกครองดูแลจนถึงทุกวันนี้

อุบลราชธานีมีคำขวัญประจำจังหวัดคือ “เมืองแห่งดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียน

พรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์สี่พันปี” มีรูปดอกบัวหลวงเป็นตราประจำจังหวัด ต้นไม้ประจำจังหวัด คือต้นยางนาและดอกบัวอุบล มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 629 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 15,744 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 20 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ สามารถเดินทางเข้าถึงได้ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน อุบลราชธานีมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีแม่น้ำมูลไหลผ่านตอนกลางของจังหวัด และมีแม่น้ำโขงติดกับพรมแดนลาว จึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายกระจายอยู่ทั่วจังหวัด

2.1.3.6 จังหวัดชัยภูมิ

เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บนเส้นขอบที่ราบสูงอีสาน ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับภาคกลางและภาคเหนือ มีอารยธรรมซ้อนทับกันหลายสมัย ตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม จนถึงอิทธิพลลาว ล้านช้าง มีการค้นพบโบราณสถาน โบราณวัตถุมากมายในหลายพื้นที่ของจังหวัด ต่อมาปรากฏชื่อเป็นเมืองหน้าด่านในสมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภายหลังจึงร้างไป และมาปรากฏชื่ออีกครั้งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ โดยมีชาวเวียงจันทน์เข้ามาสร้างบ้านแปงเมือง มีผู้นำชื่อ แล ซึ่งต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของชัยภูมิ

ชัยภูมิมีคำขวัญประจำจังหวัดคือ “ชัยภูมิ เมืองผู้กล้า พญาแล” มีสัญลักษณ์รูปธงสามชายเป็นตราประจำจังหวัด ต้นไม้ประจำจังหวัดคือ ต้นขี้เหล็ก มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 342 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,778 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 15 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ สามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ ได้โดยทางรถยนต์ ชัยภูมิเป็นดินแดนแห่งทุ่งดอกกระเจียวแสนงาม และสายน้ำตก เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานจึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมากมาย

(<http://WWW.tat.or.th> : 20 June 2006)

2.1.4 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

จากการวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่เสมือนประตูสู่อีสาน สามารถสรุปได้ดังนี้ (เอกสารสรุปการประชุมกกท. กลุ่มจังหวัดอีสานใต้)

2.1.4.1 จุดแข็ง (strength)

1) แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดประตูสู่อีสานมีความหลากหลาย (Resources Diversity) คือมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นธรรมชาติอันโดดเด่น สวยงาม แหล่ง

ท่องเที่ยวที่เป็นประวัติศาสตร์ โบราณสถานนับพันปี และเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีถนนที่สะดวกและห้องน้ำที่ทันสมัย ส่งผลให้นักท่องเที่ยว นักทัศนาจรมีความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งการมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านที่พัก มีโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ (HOME STAY) ที่ได้มาตรฐาน

3) ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่ เช่น สึนามิ หรือแผ่นดินไหว รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว มีการดูแลความปลอดภัย นักท่องเที่ยว นักทัศนาจร และมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร

4) กลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐาน ค่อนข้างดีมีทางหลวงแผ่นดินเป็นระยะทางกว่า 10,000 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 20-30 ของประเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัด อำเภอ และภาคอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี และมีถนนเชื่อมต่อไปยังประเทศกัมพูชา และประเทศลาวได้ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยว นักทัศนาจรเข้ามาในพื้นที่ในช่วงปี 2544-2547 มากกว่าปีละ 3 ล้านคน โดยมียอดเพิ่มขึ้นทุกปีคือ ปี 2544 เท่ากับ 3,111,030 คน ปี 2547 เท่ากับ 3,386,050 คน ปี 2546 เท่ากับ 4,318,322 คน และปี 2547 เท่ากับ 6,152,516 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงปี 2544-2547 ดังนี้ ปี 2544 เท่ากับ 4,289 ล้านบาท ปี 2545 เท่ากับ 4,666 ล้านบาท ปี 2546 เท่ากับ 7,256.05 ล้านบาท และปี 2547 เท่ากับ 8,104.17 ล้านบาท

5) ในกลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอน หลักสูตร ปวช. ปวส. และปริญญาตรีด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมทั้งในระดับอาชีวะ 5 แห่ง และระดับมหาวิทยาลัย 7 แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา วิทยาลัยการท่องเที่ยววังษ์ชลิตกุล วิทยาลัยนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี) ซึ่งมากพอต่อการผลิตบุคลากรในสาขาการท่องเที่ยว และสาขาการโรงแรม นอกจากนี้สถาบันการศึกษาเหล่านี้ยังจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแก่ผู้ที่สนใจ เช่น การอบรมมัคคุเทศก์ การอบรมภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์รุ่นใหม่ และการอบรมภาษาอังกฤษแก่ตำรวจท่องเที่ยว เป็นต้น

6) ในจังหวัดกลุ่มประจวบคีรีขันธ์มีสินค้า OTOP หลากหลายชนิดที่ได้มาตรฐานไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อได้ตามความชอบ รวมทั้งร้านอาหารที่มีชื่อเสียงอยู่จำนวนมาก ไว้ให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว นักทัศนาจรทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ

7) ในกลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีพื้นที่ภูเขาและที่ราบซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น กีฬาขี่ม้า การเดินป่า การขี่จักรยานเสือภูเขา การเล่นล่อมบิน การเล่นกอล์ฟ และการเล่นเจ็ตสกีที่บึงตาหลวง(อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา) เป็นต้น

8) ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีสนามกอล์ฟ ไว้บริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศจำนวนมาก ทั้งนี้นักท่องเที่ยวใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ เพียง 1 1/2 ชั่วโมง ก็ถึงสนามกอล์ฟ

2.1.4.2 จุดอ่อน (Weakness)

1) กลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่โดยรวม 51,226 กิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่กว้างใหญ่ แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่กระจัดกระจายห่างไกลกัน ดังนั้นนักท่องเที่ยว นักทัศนอาจรจึงต้องเสียเวลาในการเดินทางจากแหล่งท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง

2) กลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีกำหนดมาตรฐานการบริการในธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่การบังคับใช้มาตรฐานบริการไม่เข้มงวดและไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ส่งผลให้สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ-ห้องสุขา ไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังขาดข้อมูลระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวไว้อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว นักทัศนอาจรชาวต่างชาติ

3) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีสภาพเสื่อมโทรม แหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนถูกควบคุมโดยกฎหมายและได้รับอนุญาตเป็นรายปี และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นของรัฐบาลจะถูกจำกัดโดยงบประมาณในการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

4) แหล่งท่องเที่ยวขาดการสร้างมูลค่าเพิ่มและขาดการสร้างเป็นเอกลักษณ์ส่งผลให้นักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร มองเห็นจุดเด่นและแหล่งท่องเที่ยวไม่ชัดเจน

5) คุณภาพของธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีความแตกต่างกันอย่างมากในพื้นที่

6) บริษัทที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคมีจำนวนน้อย และยังทำหน้าที่เป็น Tour Operator ไม่ครบวงจร กล่าวคือบริษัทนำเที่ยวที่มีอยู่จะทำหน้าที่เพียงเป็นตัวแทนการจำหน่าย (Travel Agent)

7) นักศึกษาที่จบการศึกษาในสาขาท่องเที่ยวนี้ส่วนใหญ่จะเดินทางไปทำงานพื้นที่อื่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ๆ ในประเทศมากกว่า ทำให้เกิดขาดแคลนแรงงานด้านการท่องเที่ยว และขาดแคลนมัคคุเทศก์ในพื้นที่

8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ และเอกชน ยังขาดการประสานความร่วมมือกัน และการวางแผนการตลาดในเชิงรุก และการวางแผนการพัฒนาในระยะยาว

9) การคมนาคมเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังไม่สะดวก รวมทั้งการเดินทางมายังจังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ และชัยภูมิ มีการคมนาคมทางบกเพียงอย่างเดียว สำหรับการเดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ นักท่องเที่ยวสามารถใช้ในการคมนาคมทางอากาศเพิ่มได้จำนวนเที่ยวบินจำกัดทำให้การเดินทางมาท่องเที่ยวไม่สะดวกกับนักท่องเที่ยว และนักทัศนาจร

10) การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลในสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน

11) ขาดแผนการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จักในเวทีโลก

12) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการรวมกลุ่มและจัดประชุมกันบ้างแต่ไม่ต่อเนื่อง

13) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อจำกัดในการจัดการทรัพยากรน้ำไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และนักทัศนาจร

14) ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีประสบการณ์ในการจัดหาแนวทางการตลาดเชิงรุกเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะตลาดชาวต่างประเทศ

2.1.4.3 อุปสรรค (Threat)

1) สภาพภูมิอากาศของโลก และของไทย มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความแห้งแล้งมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศวิทยา ซึ่งมีผลชัดเจนต่อความแห้งแล้งที่กำลังจะปรากฏเด่นชัดในอนาคตอันใกล้

2) การแพร่ระบาดของโรคมาลาเรีย โรคไข้เลือดออก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลกระทบรุนแรงมากในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเฉพาะที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

3) ปัญหาขั้นตอนการติดต่อในหน่วยราชการในการจัดกิจกรรมของเอกชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ภาคเอกชนจะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เขื่อนลำตะคอง จะต้องไปติดต่อส่วนราชการมากมายหลายส่วนงานทำให้มีการซับซ้อนยุ่งยากภาครัฐควรมีส่วนงานเป็น One Stop Service

- 4) การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวเกิดวิกฤต Over Demand เป็นช่วงเวลาโดยเฉพาะงานเทศกาลที่สำคัญ ๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและมีการกระจุกตัวเรื่องของสถานที่ท่องเที่ยว
- 5) ขาดเส้นทางการคมนาคมทางอากาศที่จะเชื่อมต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มประตูสู่อีสานไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต หรือ การเชื่อมออกไปยังต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ
- 6) นักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกในการร่วมดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 7) นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมไปท่องเที่ยวต่างประเทศมากขึ้นโดยในปี 2547 มีชาวไทยเดินทางออกท่องเที่ยวในต่างประเทศทั้งสิ้น 2,595,021 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2546 มากถึง 21.17% โดยไปมาเลเซียสูงอันดับหนึ่ง 858,231 คน รองลงมาคือ จีน 292,462 คน (เดลินิวส์, 27 มิ.ย. 2547)
- 8) บริษัทนำเที่ยวได้รับแรงจูงใจน้อยในการจัดทัวร์มาเที่ยวแถบกลุ่มจังหวัดประตูสู่อีสาน

2.1.4.4 โอกาสทางการตลาด (Opportunity)

- 1) กลุ่มจังหวัดประตูสู่อีสานเป็นกลุ่มจังหวัดใหญ่ การสร้างฐานของกลุ่มนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร และผู้เล่นกีฬาสามารถทำได้ง่าย นอกจากนี้สามารถเชื่อมโยงไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้
- 2) ที่ตั้งของกลุ่มจังหวัดประตูสู่อีสานเป็นเส้นทางสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 19 จังหวัด ซึ่งนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร ที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคอื่น ๆ ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องผ่านหรือแวะพักรถยนต์
- 3) กระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน พื้นที่ป่า ภูเขา ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มจังหวัด มีความพร้อมต่อการรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 4) รัฐบาลมีนโยบายแผนงานและงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถทำรายได้ให้แก่กลุ่มจังหวัดประตูสู่อีสานได้เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนธุรกิจMICE ในภูมิภาคนี้
- 5) รัฐบาลมีนโยบายแผนงานและงบประมาณ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไว้ทั้งระดับจังหวัดและระดับกลุ่มจังหวัดของกลุ่มจังหวัดประตูสู่อีสาน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสรี วังสีไพจิตรและคณะ(2546:บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยโครงสร้างของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษานโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และระดับความสำเร็จของนโยบายที่ได้รับการนำไปปฏิบัติ ศึกษาโครงสร้างการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย (2) ศึกษาโครงสร้างการบริหาร การจัดการธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสาขาธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (3) ศึกษาความเป็นเอกภาพและความเชื่อมโยงการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (4) ศึกษากฎหมายและลักษณะการบริหารของหน่วยงานที่รักษาการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรงและโดยอ้อม (5) ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศที่มีความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างน้อย 5 ประเทศ รวมทั้งเพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานราชการไทยในต่างประเทศ สมาคม ชมรม และธุรกิจของคนไทยในต่างประเทศที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดำเนินการศึกษวิจัยโดย (1) วิธีศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ปฐมภูมิและทุติยภูมิ เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดบทบาทและแนวทางการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (2) การศึกษาเชิงปริมาณโดยการส่งแบบสอบถามการสุ่มสำรวจ และการสัมภาษณ์จากกลุ่มต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อทราบทัศนคติความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (3) การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคขององค์ประกอบต่างๆในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะใช้วิธีการ Swot Analysis (4) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัย โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนแสดงทัศนะความคิดเห็น แนวทางและข้อเสนอแนะผ่านการประชุมกลุ่มย่อยการสัมมนาเวทีสาธารณะ และการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรงทั้งเป็นส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่สนใจ เช่น เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ พนักงาน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าของกิจการโรงแรม เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยโครงสร้างการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย สรุปผลการวิเคราะห์ได้ 4 เรื่อง ดังนี้

1) การวิเคราะห์การจัดทำแผนและยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ พบว่า องค์การที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาคือองค์กรภาครัฐใน

ส่วนกลางทั้งสิ้นและขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ยังขาดความเป็นเอกภาพและขาดความเชื่อมโยงและขาดแผนการบริหารที่ชัดเจน

2) การวิเคราะห์สถานะและบทบาทขององค์กรภาครัฐในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในภาพรวมขององค์กรภาครัฐทั้งในระบบหลักและระบบรอง พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของอำนาจหน้าที่ และปัญหาอำนาจหน้าที่ของภาครัฐในระบบรองในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่มีผลต่อสถานะและบทบาทขององค์กรภาครัฐในการบริหารการท่องเที่ยว พบว่านโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดบูรณาการฯ มีปัญหาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจมีบทบาทในการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ทั่วจังหวัดได้อย่างสมบูรณ์และส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูประบบราชการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ส่งผลให้ภารกิจในการจัดการด้านการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งถ่ายโอนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงฯ ซึ่งปัจจุบันกระทรวงยังขาดความพร้อม มีปัญหาการทำงานทั้งในเชิงความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวและความพร้อมของบุคลากร เมื่อพิจารณาบทบาทขององค์กรภาครัฐในการประสานงานด้านการท่องเที่ยวพบว่า รัฐบาลต้องบริหารนโยบายบนความหลากหลายขององค์กร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์กรมหาชน แต่ละองค์กรมีระบบและวิธีการการบริหารที่แตกต่างหลากหลายทำให้การประสานงานภายในองค์กรภาครัฐผ่านกลไกระบบราชการต่างๆ ค่อนข้างมีปัญหาและมีความยุ่งยากมากขึ้น

3) การวิเคราะห์สถานะและบทบาทขององค์กรภาคเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่า

3.1 สภาพทั่วไป องค์กรภาคเอกชนมีลักษณะการทำงานและมีความมุ่งหมายในการแสวงหากำไรสูงสุด

3.2 โครงสร้างการบริหารแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ องค์กรธุรกิจที่แสวงหากำไร องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.3 การประสานงานภายในองค์กรภาคเอกชนที่แสวงหากำไรมีค่อนข้างน้อย นอกจากการรวมตัวกันในบางโอกาสในกรณีวิกฤติทางธุรกิจจึงมีการร่วมมือกันเพื่อรณรงค์ส่งเสริมการขายและแบ่งผลประโยชน์กัน

3.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพบว่า บทบาท

การมีส่วนร่วมค่อนข้างจำกัด การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับต่างๆ ภาคเอกชนปรากฏบทบาทไม่เด่นชัด สภาอุตสาหกรรมฯ เองมีบทบาทเพียงสะท้อนปัญหาและให้คำปรึกษาแก่ภาครัฐเท่านั้น รวมทั้ง

3.5 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสภาอุตสาหกรรมฯ ยังคงมีปัญหา

4) การวิเคราะห์สถานะและบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว องค์การบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างๆ มีความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนค่อนข้างจำกัด ลักษณะการก่อตัวของสิทธิชุมชนมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ จึงมีความยากลำบากต่อการบริหารตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบใหม่ๆ และจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการวางระบบการบริหารให้สามารถสอดคล้องกับลักษณะอันเป็นธรรมชาติของภาคส่วนนี้ให้ได้

จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้ คณะทำงานการบริการและการท่องเที่ยว สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะและข้อสังเกต ดังนี้

- 1) เสนอให้จัดตั้ง “สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ” เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 2) ให้มีการจัดทำ “แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว” โดยเน้นให้ภาคส่วนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยว และให้ความสำคัญในทุกมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- 3) ให้มีการจัดตั้งจัดตั้ง “คณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งชาติ” “คณะกรรมการการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด” และ “คณะกรรมการการท่องเที่ยวจังหวัด” ขึ้น เพื่อให้มีโครงสร้างองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม ควรจัดโครงสร้างการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมเพื่อให้การบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีการบูรณาการ และสามารถนำแผนและยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จอย่างจริงจัง ในช่วงระหว่างที่รอการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามรูปแบบใหม่ ควรมีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค”
- 4) มีข้อสังเกตว่า การจัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวระดับชาติคณะกรรมการการท่องเที่ยวระดับอนุภาค และระดับพื้นที่ (Are Based) ซึ่งจำเป็นต้องตรากฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบและอำนาจหน้าที่ หรือลู่ทางที่จะให้สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสามารถจัดระเบียบและระบบการดำเนินงานเพื่อประสานกิจกรรมของภาคเอกชน และเชื่อมภารกิจระหว่าง

องค์กรภาครัฐกับองค์กรภาคเอกชนด้านการท่องเที่ยวได้อย่างจริงจัง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการบริหารงานไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นด้วยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สามารถจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดขึ้นมา หรือแนวทางการพัฒนาภาคประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมและรับบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้มากขึ้น

เชาว์ ไรจนแสง และเพิ่ม อินบัว(2546:บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยการพัฒนาลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสำรวจสถานที่ และประเภทของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในแต่ละจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาแล้ว แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรม และสถานที่ที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมถึงด้านที่พัก อาหาร และกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ตลอดจนผลิตภัณฑ์ในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่สามารถพัฒนาไปสู่ตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในส่วนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวบริการ และกิจกรรมในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (3) ศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรวม และ(4) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประชาชนในท้องถิ่น และภาคธุรกิจ โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบลในทุกจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด รวมประชากรเป้าหมายทั้งสิ้น 1,663 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ครอบคลุม 8 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งทุกจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาแล้ว แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรม และสถานที่ที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาไปสู่ตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งมีทั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งธรรมชาติ โบราณสถาน บริการและกิจกรรมท้องถิ่น บางจังหวัดมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน บางจังหวัดอยู่ใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสามารถพัฒนาให้มีการท่องเที่ยวต่อเนื่องเข้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเดินทางเข้าไปท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองและมีความแตกต่างกันซึ่งความแตกต่างกันนั้นเป็นจุดขายในตลาดการท่องเที่ยว (2) พื้นที่ระดับท้องถิ่นในทุกจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ส่วนใหญ่มีแนวทางการพัฒนาสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นของตนเอง แต่การบริหารระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์และแผนงานการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม (3) มีเพียงบางท้องถิ่นเท่านั้นที่ได้กำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (4) ประชาชนในระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาที่สำคัญที่สุดของทุกท้องถิ่นคือ ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสาธารณูปโภค

เพ็ญศรี เจริญวานิช และคณะ(2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในอีสานใต้ คือ บุรีรัมย์ นครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี เป็นการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว โอกาสทางการตลาดของการท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาและการสำรวจภาคสนาม โดยศึกษาจากประชากร 3 กลุ่ม คือเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาครัฐ ผู้บริหารหรือตัวแทนของสถานประกอบการที่ทำธุรกิจนำเที่ยวและนักท่องเที่ยว ผลการศึกษพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งหมดเคยเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้ จำนวนวันที่เดินทางโดยเฉลี่ย 1 วัน ใช้จ่ายรวมโดยเฉลี่ย ต่ำกว่า 1000 บาท ต่อครั้งต่อคน วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน ให้รางวัลตนเอง ส่วนใหญ่เดินทางในช่วงสุดสัปดาห์ โดยเลือกใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว และรับประทานอาหารที่ร้านอาหาร ภัตตาคารและโรงแรม มีโอกาสทางการตลาดของการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้โดยรวมและรายจังหวัดในระดับค่อนข้างสูง และอนาคตพื้นที่อีสานใต้มีโอกาสทางการตลาดดีขึ้น แหล่งท่องเที่ยวที่จะได้รับความนิยมและสนใจในการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวมาก คือ โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ควรเป็นจุดเด่นในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนา นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิธีการในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้ ควรดำเนินการโดยการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ และควรปรับปรุงการคมนาคมและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้สะดวก ปลอดภัย ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่อีสานใต้ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคโดยรวมในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การขาดเจ้าหน้าที่ในการดูแลและแนะนำนักท่องเที่ยว ขาดมัคคุเทศก์ที่มีความรู้เฉพาะทาง และขาดการสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ วิธีการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค คือ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่

คอยควบคุมดูแลให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว ภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือให้การสนับสนุน ส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภค ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สร้างรายได้แก่ชุมชน สังคม ต่อไป

สุพรรณิ ชะโลธร และคณะ(2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี ได้นำเสนอรูปแบบการวิจัยแบบบูรณาการ เป็นการวิจัยที่ผนวกสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งนี้การวิจัยแบบบูรณาการจะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนของงานวิจัย และเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหน่วยการวิเคราะห์ อาทิ ภูมิศาสตร์กายภาพ ธรณีสัณฐาน การท่องเที่ยวและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ รวมเข้ากับมนุษย์และองค์ประกอบทางสังคม อันเป็น “วิถีชีวิต” ของมนุษย์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความต้องการ การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมแห่งการท่องเที่ยวเป็นปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิด “มิติแห่งภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพภูมิศาสตร์ที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี (2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความเหมาะสมของสภาพภูมิศาสตร์กับการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ (3) การสำรวจและการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดราชบุรี จากการดำเนินงานโดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลของงานวิจัยนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รวบรวมจากงานภาคสนาม คือ จากข้อมูลระยะใกล้จากดาวเทียมและภาพถ่ายทางอากาศ การใช้เครื่องมือการสำรวจหาตำแหน่งพื้นโลกด้วยดาวเทียม และกล้องถ่ายภาพสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีแผนที่จังหวัดแสดงแหล่งท่องเที่ยว ส่วนข้อมูลทุติยภูมิเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตำรา และเอกสารราชการจากภายในประเทศและต่างประเทศ จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้จัดทำเป็นระบบแสดงผลแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ และเนื้อหาสาระซึ่งเป็นฐานข้อมูลอีก 7 เรื่อง ผลสรุปงานวิจัยเรื่องนี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทุกประการ กล่าวคือ ประการแรก สภาพภูมิศาสตร์กายภาพและธรณีสัณฐาน ได้มีการค้นพบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ ถ้ำ หินงอก หินย้อย น้ำพุ ภูเขาหินปูน หลุมยุบ บริเวณลุ่มน้ำ แหล่งน้ำลำธาร บริเวณพื้นที่ราบเป็นแหล่งเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ประการสอง ความรู้ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ระบบอุปถัมภ์และฤดูกาล แผนที่ท่องเที่ยวหลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกแหล่งการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมเพราะปัจจัย

ต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยว ประการสุดท้าย ในการดำเนินการวิจัยโดยการสำรวจภาคสนามของนักวิจัยร่วมด้วยผู้นำท้องถิ่น อุปกรณ์ในการสำรวจ ได้แก่ ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมและภาพถ่ายทางอากาศ เครื่องมือสำรวจหาตำแหน่งพื้นโลก และแผนที่ภูมิประเทศ ได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและผลิตแผนที่การท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรีด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การศึกษาของอรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์ (2538) เรื่องระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แบบโต้ตอบสำหรับการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีโดยใช้ซอฟต์แวร์พีซีอาร์คอินโฟและดีเบสไฟร์พร้อมทั้งวีไทยให้สามารถสอบถามเป็นภาษาไทยได้ โครงสร้างฐานข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลกราฟิกและข้อมูลลักษณะประจำซึ่งเชื่อมโยงกันได้ มีการออกแบบให้นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลสถานที่ผ่านระบบเมนู และมีการแสดงผลในรูปของแผนที่และข้อความบนจอคอมพิวเตอร์ หรือพิมพ์ลงบนกระดาษ ฐานข้อมูลกราฟิกแสดงตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พัก ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว พร้อมด้วยเขตการปกครอง และเส้นทางคมนาคมแผนที่จังหวัดกาญจนบุรี มาตราส่วน 1:250,000 ส่วนข้อมูลลักษณะประจำบอกรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยว ที่พักและร้านอาหาร เป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวใช้ตัดสินใจ

วัลยา ศรีสังาม (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหัวหินใน พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการกระจายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลหัวหินว่ามีรูปแบบและทิศทางไปแบบใด โดยนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การใช้ที่ดิน แหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้งที่พัก เป็นต้น และใช้GIS วิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยใช้เทคนิคการวางซ้อนข้อมูล(Overlay)

จักรกฤษ เตโช (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาไคลเอนต์-เซิร์ฟเวอร์ จีไอ เอส วิเวอร์สำหรับแบบจำลองระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อสร้างระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่มีส่วนแสดงแผนที่และสถานที่สำคัญภายในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถค้นหาตำแหน่งที่ตั้ง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง สะดวกและรวดเร็ว 2) เพื่อสร้างระบบจัดการฐานข้อมูลที่มีความสามารถปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศของสถานที่ท่องเที่ยวและ

สถานที่สำคัญในจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างถูกต้อง สะดวกและรวดเร็ว และข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ การพัฒนาไคลเอนต์-เซิร์ฟเวอร์ จี ไอ เอส วิเวอร์สำหรับแบบจำลองของระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยฐานข้อมูล 2 ระบบ คือ ฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ โดยใช้ส่วนฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์ เอสคิวแอล เซิร์ฟเวอร์ 2000 เป็นระบบจัดการฐานข้อมูลซึ่งสนับสนุนภาษาสอบถามเชิงโครงสร้างและฐานข้อมูลเป็นแบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ ส่วนฐานข้อมูลอีกแบบที่ใช้ในระบบ คือ ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ เก็บอยู่ในรูปแฟ้มข้อมูลแบบเชฟ(Shape file) ซึ่งเตรียมจาก แฟ้มดิจิทัลที่ผ่านการดิจิทัลแผนที่ของจังหวัดเชียงใหม่ และเตรียมจากการดิจิทัลตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยว จากนั้นก็สร้างตารางข้อมูลของแต่ละชั้นแผนที่ พร้อมทั้งกำหนดแต่ละตำแหน่งด้วยค่าของคีย์หลักในฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เพื่อที่จะได้นำมาเชื่อมความสัมพันธ์กับฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ ผลจากการค้นคว้าอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ได้จัดเก็บข้อมูลเชิงคุณลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,840 แห่ง ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวสามารถค้นหาสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในจังหวัดเชียงใหม่ได้รวดเร็วและถูกต้องตามต้องการ ทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ทดลองระบบบนระบบปฏิบัติการเครือข่ายวินโดวส์ 2000 ผลปรากฏว่า ประมวลผลได้ดี ความเร็วในการประมวลผลอยู่ในเกณฑ์ดี

อานนติ จักรแก้ว (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการจัดการฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) ออกแบบฐานข้อมูลของระบบข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้เทคโนโลยีทางด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 2) จัดทำโปรแกรมประยุกต์เพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศทางด้านท่องเที่ยว ในลักษณะของเมนูการเรียกค้นข้อมูลทางหน้าจอภาพ และ 3) จัดลำดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต การออกแบบฐานข้อมูล ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเชิงพื้นที่(Spatial Data) และข้อมูลลักษณะประจำ(Attribute Data) หลังจากได้ออกแบบฐานข้อมูลแล้ว ได้ทำการสร้างฐานข้อมูลโดยข้อมูลเชิงพื้นที่สร้างด้วยโปรแกรม Pc Arc/Info 3.5 และฐานข้อมูลลักษณะประจำสร้างด้วยโปรแกรม Microsoft Excel แล้วทำการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งสองเข้าด้วยกันด้วยคำสั่งประจำตัวที่ได้กำหนดไว้ ด้วยโปรแกรม ArcView 3.1 และทำการสร้างโปรแกรมประยุกต์ด้วยภาษา Avenue สำหรับการจัดลำดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวหลัก จำนวน 39 แหล่งในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้ตัวแปรหลัก 14 ตัวแปร ในการจัดลำดับศักยภาพ ได้ใช้เทคนิคการถ่วงน้ำหนัก

(Weighting) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation coefficient) เพื่อจำแนกแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ปานกลาง และต่ำ หลังจากผ่านวิธีการดำเนินการข้างต้น ผลของการวิจัยครั้งนี้

- 1) ทำให้ได้ฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2) และโปรแกรมประยุกต์ที่นำเสนอข้อมูลสารสนเทศทางด้านท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้ใช้ได้สอบถามผ่านหน้าจอภาพในระบบภาษาไทย
- 3) ได้ค่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง 12 แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง 11 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ 16 แห่ง เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

กัลย์ สายวิจิต (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับแนะนำนักท่องเที่ยวด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้ข้อมูลภาพแผนที่กรุงเทพมหานคร(ชั้นใน) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่คลองสาน ราชบุรีรัณณะ บางนา ขึ้นไปจนถึงหลักสี่โดยภาพแผนที่นี้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคม แนวแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนสถานที่สำคัญ ๆ โดยใช้ทางวิชาเรขภาพคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้สามารถเลือกเฉพาะส่วนของภาพแผนที่ที่อยู่ในความสนใจมาแสดงเป็นส่วนได้โดยผ่านเมนูโดยสามารถเปลี่ยนแปลงขนาดเพื่อดูภาพแผนที่ที่มีความละเอียดยิ่งขึ้นหรือครอบคลุมบริเวณกว้างขึ้น สามารถเปลี่ยนบริเวณไปทางซ้าย ขวา บน หรือล่าง จากเดิมสามารถกำหนดรายละเอียดหรือองค์ประกอบของแผนที่ที่แสดงออกมาได้ตามความต้องการของผู้ใช้และสามารถให้บริการหาเส้นทางที่สั้นที่สุด สำหรับการคมนาคมระหว่างสถานที่ โดยใช้เทคนิควิธีทางกำหนดการเชิงคณิตศาสตร์ ในระบบยังให้อำนาจให้ผู้มีอำนาจสามารถบำรุงข้อมูลที่เก็บอยู่ได้ ทั้งโดยการเพิ่มเติม แก้ไขชื่อ ลบ หรือบรรณาธิกรข้อมูลที่เป็นภาพแผนที่ ชนิดของเส้นทางคมนาคม เส้นทางคมนาคม ประเภทของสถานที่ สถานที่ และข้อความสารสนเทศต่าง ๆ หรือเปลี่ยนแปลงบริเวณสถานที่ทั้งหมดจากจังหวัดกรุงเทพมหานครไปเป็นที่อื่น ๆ

2.3 บทสรุป

ในบทที่ 2 นี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยคือ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดในกลุ่มอีสานใต้ นอกจากนี้ยังมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการทำงานวิจัยในเรื่อง การวิจัยโครงสร้างของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้คณะผู้วิจัยได้เห็นถึงแนวทางในการจัดทำงานวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

บทที่ 4

ผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยการศึกษาการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษา

4.1.1 ลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

4.1.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

4.1.3 ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

4.2 อภิปรายผล

4.3 ข้อเสนอแนะ

4.1 ผลการศึกษา

จากการวิจัยการศึกษาการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ

4.1.1 คำถามการวิจัยข้อที่ 1 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีลักษณะอย่างไร

ในการวิจัยเพื่อให้ได้ถึงลักษณะของการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ นั้นจากกระบวนการวิจัยทำให้ได้ผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

จากการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถแยกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

- 1) ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 100 แห่ง
- 2) ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน

โบราณวัตถุ จำนวน 120 แห่ง

3) ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

จำนวน 24 แห่ง

4) ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น

จำนวน 24 แห่ง

ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวก

ข้อมูลที่นำเข้าไปเพื่อจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะมี 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูลเชิงคุณลักษณะ จากข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวนำมาดำเนินการเพื่อเก็บรายละเอียดของข้อมูลดังนี้

1) เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้วยคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่บางส่วนมาจากแหล่งต่าง ๆ แล้ว ได้แก่ ข้อมูลขอบเขตการปกครอง ข้อมูลเส้นทางคมนาคม ในส่วนของ การเก็บตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยวทำโดยใช้ GPS

2) เก็บข้อมูลเชิงคุณลักษณะซึ่งเป็นรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้แบบสำรวจดังแสดงรายละเอียดแบบสำรวจในภาคผนวก จะทำให้ได้รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในการจัดทำฐานข้อมูลของระบบต่อไป

4.1.1.2 ผลการออกแบบฐานข้อมูล

ขั้นตอนของการออกแบบฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยฐานข้อมูลเชิงพื้นที่และฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

1) ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่

จากการเก็บตำแหน่งของข้อมูลเชิงพื้นที่ซึ่งจะทำให้ได้ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ของระบบ ดังนี้ ข้อมูลขอบเขตการปกครองระดับจังหวัด อำเภอ เส้นทางคมนาคม ทางบก ตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูลเชิงพื้นที่ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดฐานข้อมูลเชิงพื้นที่

ชื่อแผนภาพ	คำอธิบาย	ลักษณะของข้อมูล	รหัส	คำอธิบายรหัส
Provice_Site	เส้นแนวเขตจังหวัด	Line	Prov_ID	รหัสจังหวัด
Amp_Site	ตำแหน่งอำเภอ	Point	Amp_ID	รหัสอำเภอ
Place	ตำแหน่งที่ท่องเที่ยว	Point	Place_ID	รหัสที่ท่องเที่ยว
Road	ตำแหน่งเส้นทาง	Line	Road_ID	รหัสเส้นทาง
Railroad	ตำแหน่งทางรถไฟ	Line	Rail_ID	รหัสทางรถไฟ
TransMain	ตำแหน่งถนน	Line	Trans_ID	รหัสถนน

2) ฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

เป็นข้อมูลที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว และนำมาจัดทำฐานข้อมูลคุณลักษณะซึ่งจะใช้ซอฟต์แวร์ Microsoft Access เป็นระบบจัดการฐานข้อมูล เนื่องจากใช้งานง่าย ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 4.2 - 4.4

ตารางที่ 4.2 รายละเอียดฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

ชื่อตาราง	ชื่อฟิลด์	ชนิดและขนาดข้อมูล	คำอธิบาย	คีย์
Tourist_P	Tourist_ID	Text (4)	รหัสแหล่งท่องเที่ยว	PK
	District_ID	Text (3)	รหัสอำเภอ	FK
	Tourist_Name	Text (40)	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	
	Position	Text (100)	ที่ตั้ง (ตำบล อำเภอ จังหวัด)	
	ID	Text (2)	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	FK
	Overview	Text (300)	ลักษณะทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว	
	Spec	Text (300)	ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยว	
	Distant	Number	ระยะทางโดยประมาณจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว	
	WalkThought	Text (50)	วิธีการเดินทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) รายละเอียดฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

ชื่อตาราง	ชื่อฟิลด์	ชนิดและขนาดข้อมูล	คำอธิบาย	คีย์
Tourist_P	Time	Number	ระยะเวลาโดยประมาณในการเดินทาง	
	Hotel	Number	จำนวนที่พัก	
	Restaurant	Number	จำนวนร้านอาหาร	
	OTOP	Number	ร้านจำหน่ายของที่ระลึก OTOP	
	Information_Tour	Number	ศูนย์บริการข้อมูล/ข่าวสารนักท่องเที่ยว	
	Activity	Text (50)	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	
	Picture	OLE Object	ภาพสถานที่ท่องเที่ยว	

ตารางที่ 4.3 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อตาราง	ชื่อฟิลด์	ชนิดและขนาดข้อมูล	คำอธิบาย	คีย์
Tourist_type	ID	Text (2)	รหัสประเภทแหล่งท่องเที่ยว	PK
	Name	Text (35)	ชื่อประเภทแหล่งท่องเที่ยว	

ตารางที่ 4.4 อำเภอที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อตาราง	ชื่อฟิลด์	ชนิดและขนาดข้อมูล	คำอธิบาย	คีย์
District	District_ID	Text (2)	รหัสอำเภอ	PK
	District_Name	Text (35)	ชื่ออำเภอ	
	Province	Text (1)	รหัสจังหวัด	

3) การเชื่อมโยงข้อมูลเชิงพื้นที่กับข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

เมื่อนำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่โดยใช้ซอฟต์แวร์คือ ArcView 3.2a แล้ว ข้อมูลคุณลักษณะจะเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงพื้นที่โดยมีคีย์หลัก (Primary Key :PK) และ คีย์รอง (Foreign Key :FK) สำหรับฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ที่เลือกใช้ ซึ่งจะทำให้ได้ฐานข้อมูลที่อยู่ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มีความสามารถในการสืบค้น เพิ่ม ลบและปรับปรุงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

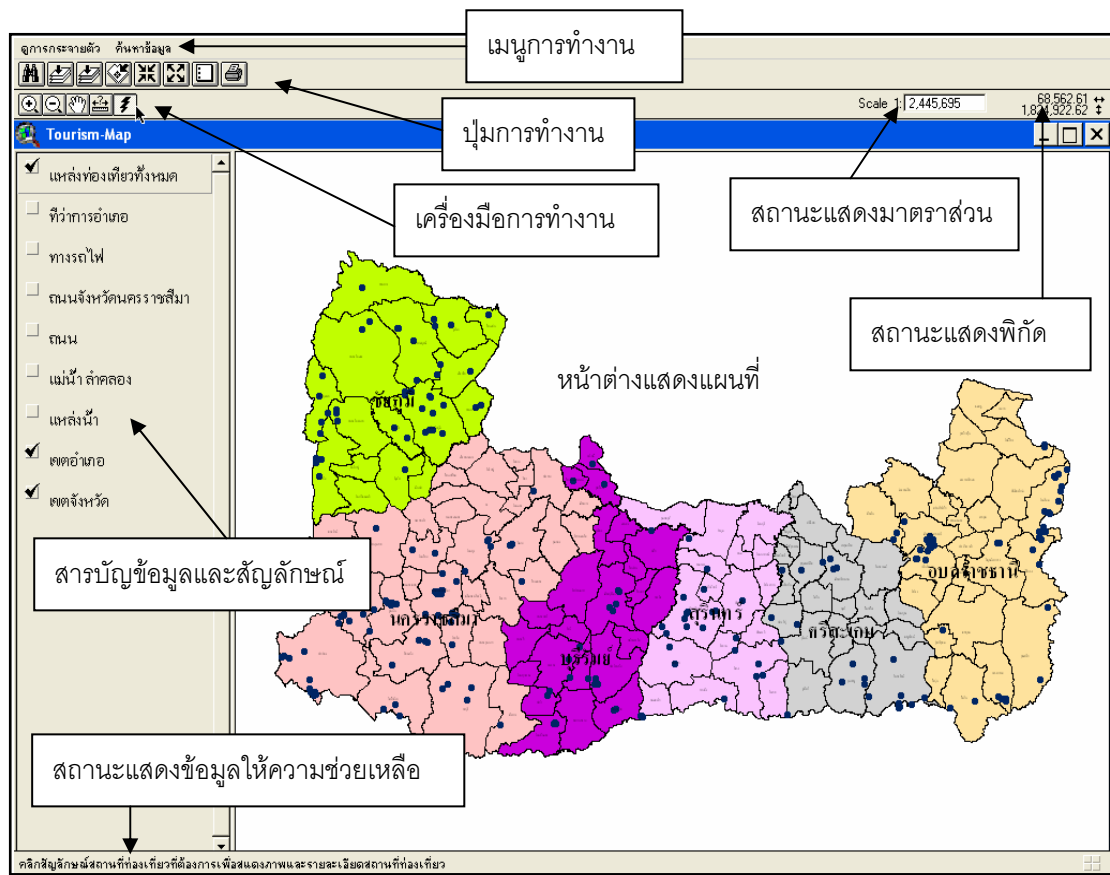
4.1.1.3 ผลการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

การนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้จะเป็นลักษณะของเมนูการเรียกค้นข้อมูลทางจอภาพเพื่อให้ผู้ใช้ได้เลือกสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยนำเสนอทั้งในรูปของแผนที่ รูปภาพ และข้อมูลเชิงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้เห็นการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งระบบประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ส่วนการแสดงผลข้อมูลแผนที่ ส่วนการแสดงผลข้อมูลเชิงคุณลักษณะ และส่วนการพิมพ์แผนที่

1) ส่วนการแสดงผลข้อมูลแผนที่ (View Window) ในส่วนนี้ระบบจะแสดงผลข้อมูลขอบเขตการปกครองและตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยว พร้อมเมนูการทำงาน ส่วนการแสดงผลข้อมูลแผนที่ มีส่วนประกอบหลัก ดังนี้

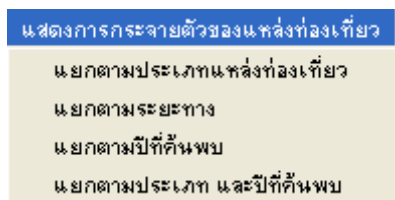
- หน้าต่างแสดงผลข้อมูลแผนที่
- เมนูการทำงาน
- ปุ่มการทำงาน
- เครื่องมือการทำงาน
- สารบัญข้อมูลและสัญลักษณ์
- สถานะแสดงมาตราส่วน
- สถานะแสดงข้อมูลให้ความช่วยเหลือ
- สถานะแสดงพิกัด

ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 4.1

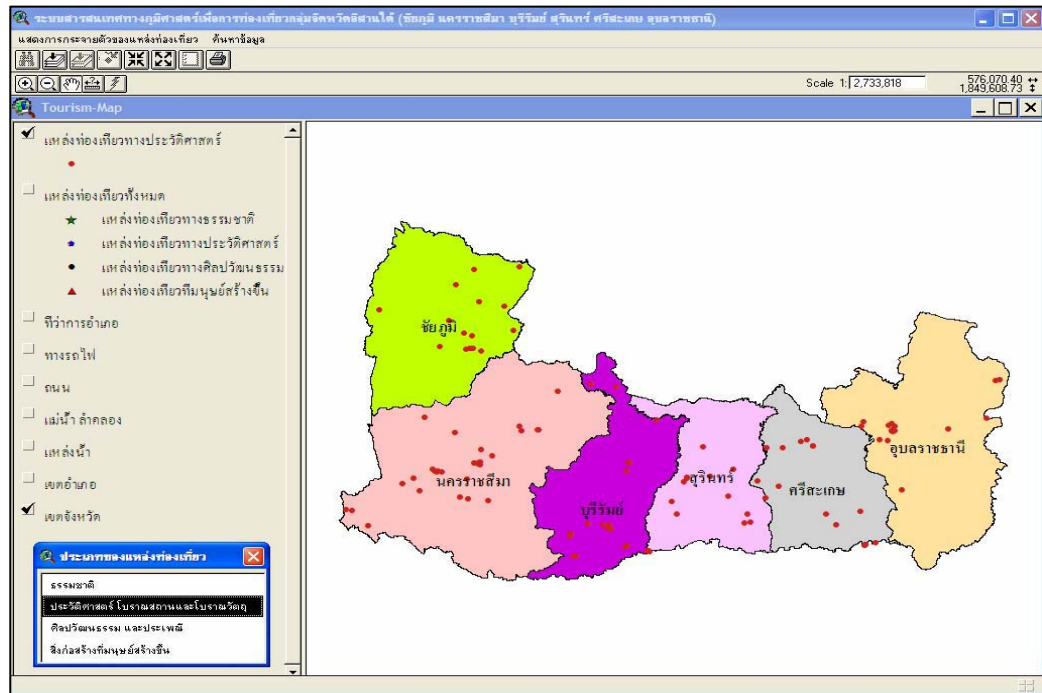
ภาพที่ 4.1 แสดงส่วนประกอบของส่วนการแสดงผลแผนที่

โดยในเมนูการทำงานจะมีการทำงานหลัก 2 ส่วนคือ แสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว 4 ลักษณะ คือ แสดงการกระจายตัวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว แสดงการกระจายตัวแยกตามปีที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว แสดงการกระจายแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและปีที่ค้นพบแหล่งท่องเที่ยว และแสดงการกระจายตัวตามระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว ดังเมนูการทำงานในภาพที่ 4.2 หากต้องการแสดงข้อมูลในลักษณะใดสามารถคลิกเลือกแสดงข้อมูลได้ จะปรากฏหน้าต่างแสดงข้อมูลตามภาพที่ 4.3

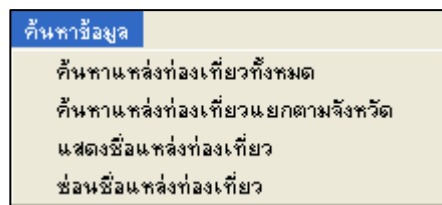
ภาพที่ 4.2 เมนูการทำงาน

เมื่อเลือกเมนูการทำงานแสดงการกระจายตัวแหล่งท่องเที่ยวจะปรากฏหน้าต่างแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว จากภาพแสดงการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ

ภาพที่ 4.3 หน้าต่างแสดงการกระจายของแหล่งท่องเที่ยว

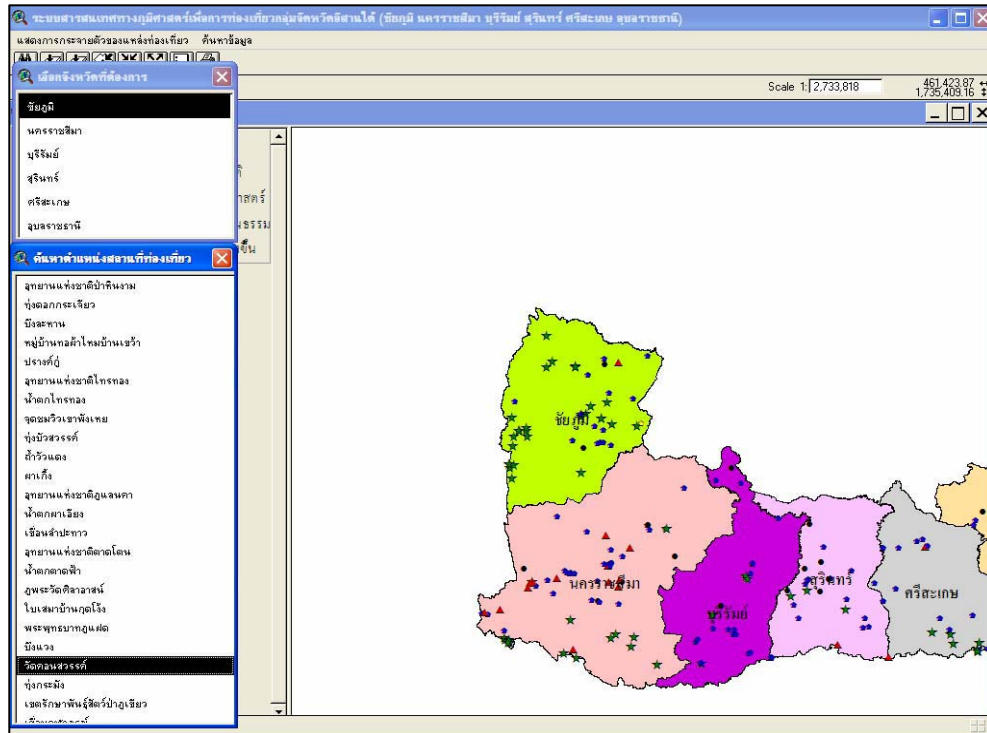
เมนูการค้นหาข้อมูล เมื่อต้องการค้นหาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการในการแสดงรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว สามารถค้นหาได้ใน 4 ลักษณะ คือ ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวแยกตามจังหวัด แสดงชื่อแหล่งท่องเที่ยวและการซ่อนชื่อแหล่งท่องเที่ยว ดังแสดงในภาพที่ 4.4 และ 4.5

ภาพที่ 4.4 เมนูการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

เมื่อเลือกเมนูค้นหาข้อมูล และเลือกรายการของการค้นหาจะแสดงหน้าต่างแสดงการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ตัวอย่างแสดงการค้นหาแหล่งท่องเที่ยวแยกตามจังหวัด คือจังหวัดชัยภูมิ หน้าต่างจะแสดงสถานที่ท่องเที่ยวทั้งหมดของจังหวัดชัยภูมิให้เลือก

ค้นหา เมื่อเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ในแผนที่จะปรากฏตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวโดยขึ้นเป็นสัญลักษณ์สีเหลือง

ภาพที่ 4.5 หน้าต่างแสดงการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

2) ส่วนการแสดงผลข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Table Window) ในส่วนนี้เป็นการแสดงผลข้อมูลคุณลักษณะซึ่งเป็นรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว คือ ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว เวลาในการเดินทางโดยประมาณ ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว วิธีการเดินทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว รูปภาพสถานที่ท่องเที่ยว โดยจะนำเสนอเป็นหน้าต่างแสดงข้อมูลซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ดังแสดงในภาพที่ 4.6

รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว

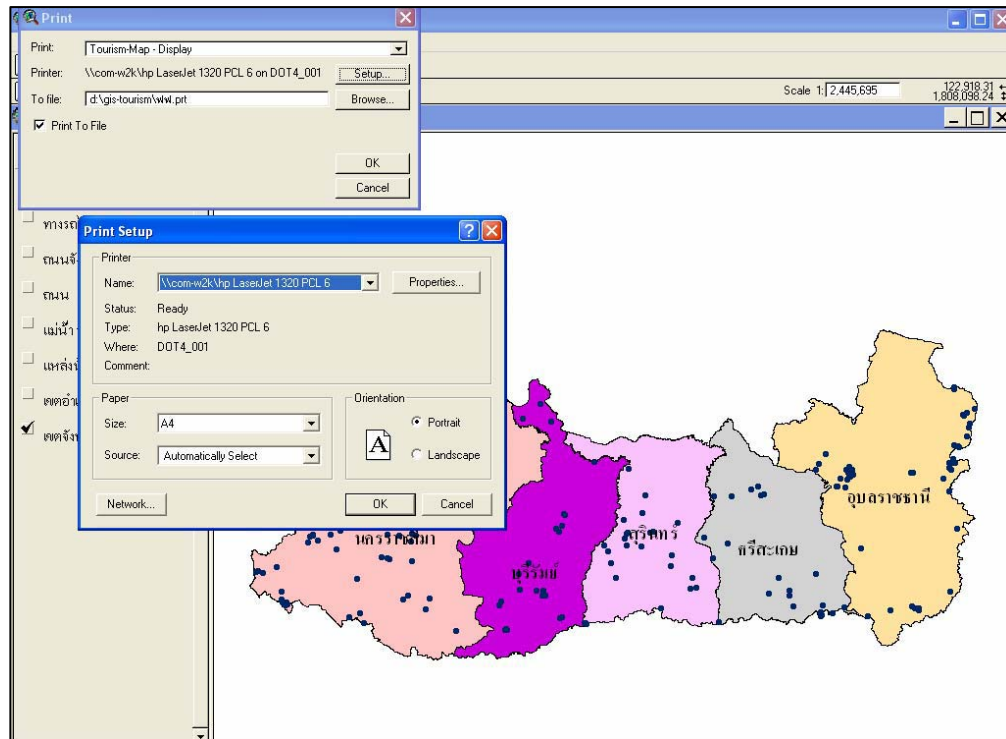
คำพินิจเขียน

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ธรรมชาติ		
ที่ตั้ง	อยู่ในงานผู้ว่าราชการจังหวัด		
อำเภอ	เมือง	จังหวัด	ชัยภูมิ
ระยะทางจากตัวจังหวัด	0	กิโลเมตร	เวลาในการเดินทางโดยประมาณจากตัวจังหวัด 0:05 ชั่วโมง

รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยว	ภาพแหล่งท่องเที่ยว
<p>ข้อมูลทั่วไป</p> <p>“คำพินิจ เขียน” แต่เดิมเป็นงานผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2498 โดยนายสมบัติ สมบัติทวี ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิในสมัยนั้น สืบต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2498 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเริ่มเสด็จออกไปทรงเยี่ยมราษฎรในที่ซึ่งชนบทเริ่มครั้งแรกที่จังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสาน โดยเสด็จจังหวัดนครราชสีมาแล้วเสด็จฯ ต่อไปยังจังหวัดชัยภูมิและประทับแรมที่จังหวัดชัยภูมิ ในวันศุกร์ที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 เนื่องจากในสมัยนั้นจังหวัดชัยภูมิยังไม่มีโรงแรมที่ทันสมัยที่พระองค์ท่านจะประทับได้ นายสวัสดิวงศ์ ปฏิกฤษณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิในขณะนั้น จึงกราบบังคมทูลเชิญพระองค์ท่านประทับ ณ งานผู้ว่าราชการจังหวัด โดยหลังจากพระองค์ท่านเสด็จฯ กลับ ผู้ว่าราชการจังหวัดและประชาชนชาวชัยภูมิจึงขนานนามงานผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิลงนี้ว่า “คำพินิจ เขียน” และได้อนุรักษ์ไว้จวบจนทุกวันนี้ โดยมีการปรับปรุงซ่อมแซมมาแล้ว 2 ครั้ง จนกระทั่ง นายประภากร สมิตี ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิคนปัจจุบันได้ทำการบูรณะคำพินิจเขียนขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ และเป็นแหล่งเฉลิมฉลองทรงครองราชย์ครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 9 มิถุนายน 2549 ที่ผ่านมานี้ เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้รำลึกถึงสถานที่สำคัญดังกล่าว</p> <p>จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>ปี 2549 เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองทรงครองราชย์ครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทั้งประเทศ จึงได้บูรณะพระคำพินิจ เขียนให้เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ของชาวชัยภูมิ ว่าเมื่อวันที 4 พฤศจิกายน 2498 อันเป็นวันมหามงคลยิ่งที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ประทับแรม ณ พระคำพินิจ เขียนแห่งนี้ โดยจำลองสถานที่ขึ้นบน จำนวน 3 ห้องในการเสด็จฯ ครั้งนั้น คือ เป็นห้องประทับ ห้องทรงงาน และห้องเสวยพระสุธารส เพื่อให้เป็นสถานที่สำคัญทาง</p>	

ภาพที่ 4.6 หน้าต่างส่วนการแสดงผลเชิงคุณลักษณะ

3) ส่วนการพิมพ์แผนที่ (Layout Window) ส่วนนี้เปรียบเสมือนการดูตัวอย่างก่อนพิมพ์ในโปรแกรม Microsoft Word โดยที่โปรแกรมจะจัดตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับการพิมพ์ไว้แล้ว ซึ่งประกอบไปด้วย แผนที่ ชื่อแผนที่ สัญลักษณ์ ทิศ มาตราส่วนบรรทัด และกรอบแผนที่ ดังแสดงในภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 ส่วนการพิมพ์แผนที่

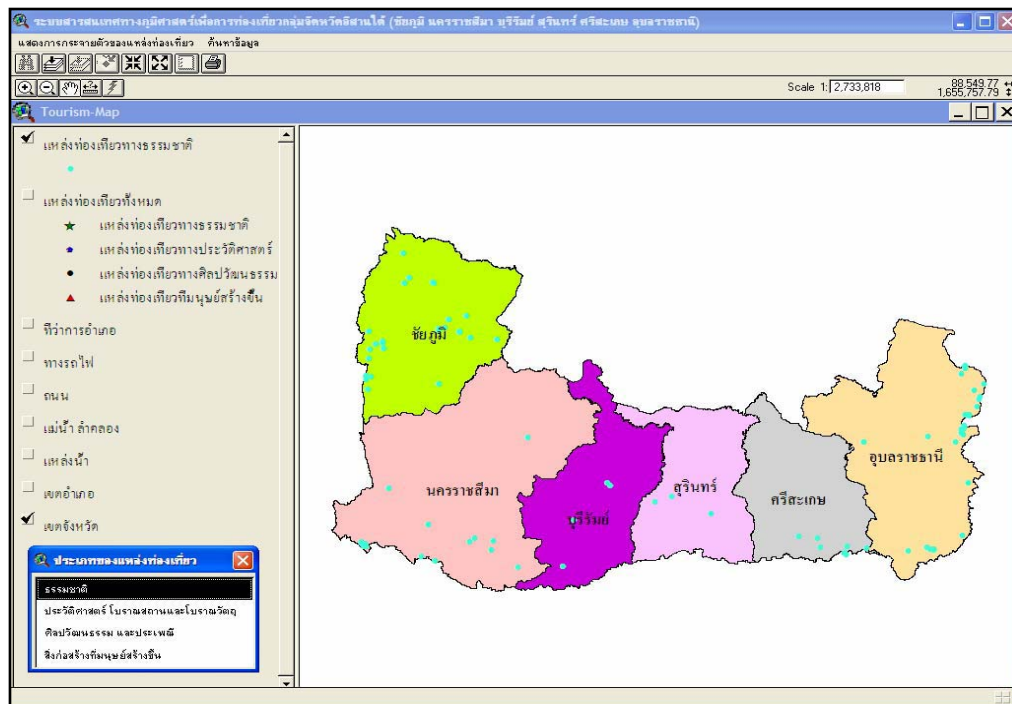
โดยสรุปในส่วนของการสร้างระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โปรแกรมจะทำงานบนระบบวินโดว์(Window) ที่มีเมนูการทำงานเป็นภาษาไทย ส่วนแสดงผลสามารถแสดงผลได้ทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลคุณลักษณะ และรูปภาพ มีการสร้างทางเลือกสำหรับผู้ใช้ในการเลือกแสดงข้อมูล และค้นหาข้อมูลได้หลายทางสำหรับความต้องการสารสนเทศที่หลากหลาย การปรับปรุงเปลี่ยนข้อมูลสามารถทำได้โดยง่ายหากมีการค้นพบแหล่งท่องเที่ยวใหม่ก็สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก

4.1.1.4 ตำแหน่งและลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถนำเสนอตำแหน่งและการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

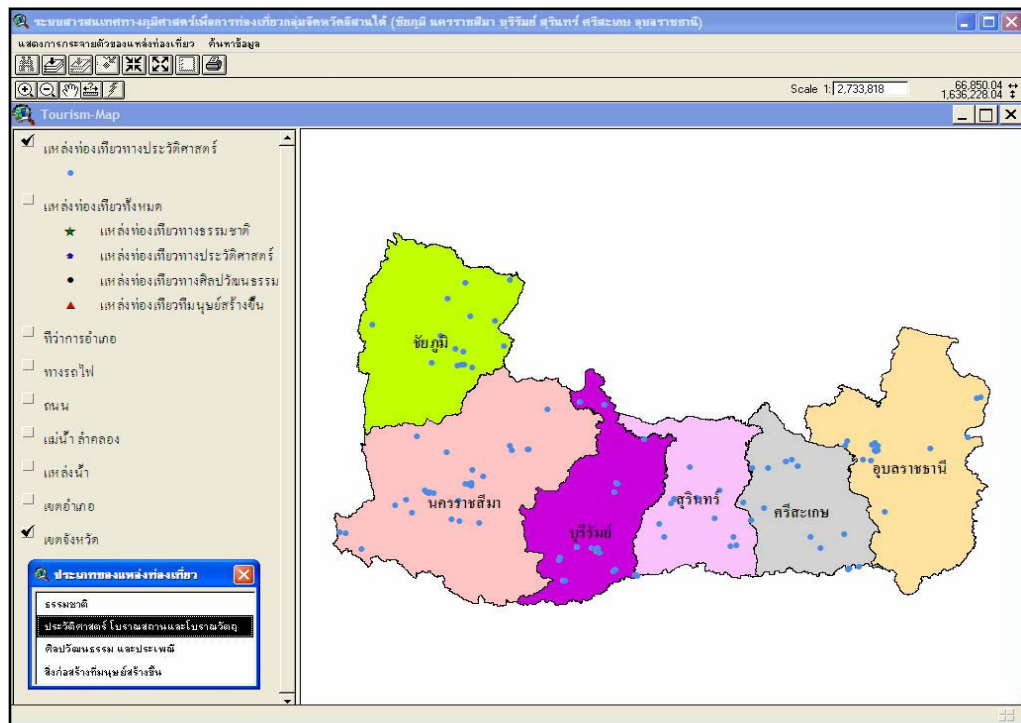
1) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท โดยใช้หลักการมีตำแหน่งบนพื้นโลกของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งไม่รวมแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมการละเล่นเทศกาลต่าง ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์

โบราณสถานและโบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำเสนอลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และมีชั้นข้อมูลที่สามารถแสดง ที่ว่าการอำเภอ ทางรถไฟ ถนน แม่น้ำลำคลอง แหล่งน้ำ และเขตจังหวัด ให้เลือก ดังภาพที่ 4.8 – 4.11

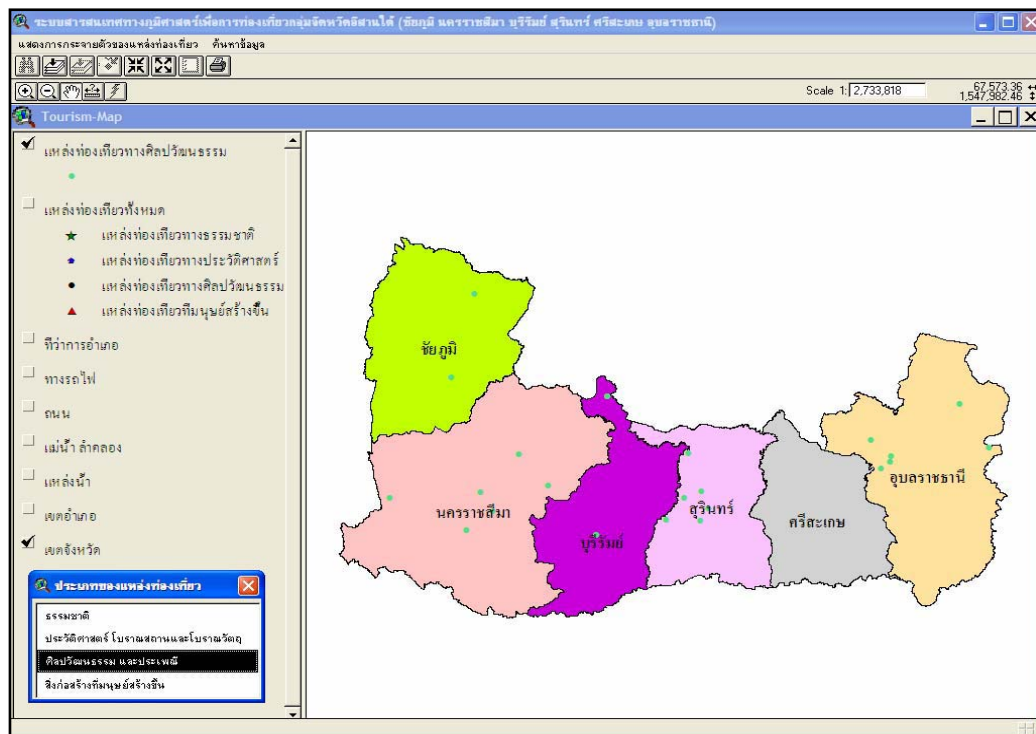
ภาพที่ 4.8 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ภาพที่ 4.8 แสดงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จะมีการกระจุกตัวหนาแน่นในจังหวัดชัยภูมิและอุดรธานี ซึ่งขึ้นกับลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดทั้งสองที่มีลักษณะเป็นภูเขา ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติน้อย ลักษณะของการกระจายตัวไม่มีทิศทางที่แน่นอน ส่วนจังหวัดศรีสะเกษมีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวบริเวณรอบนอกห่างจากตัวจังหวัด ซึ่งมีลักษณะของพื้นที่เป็นภูเขา

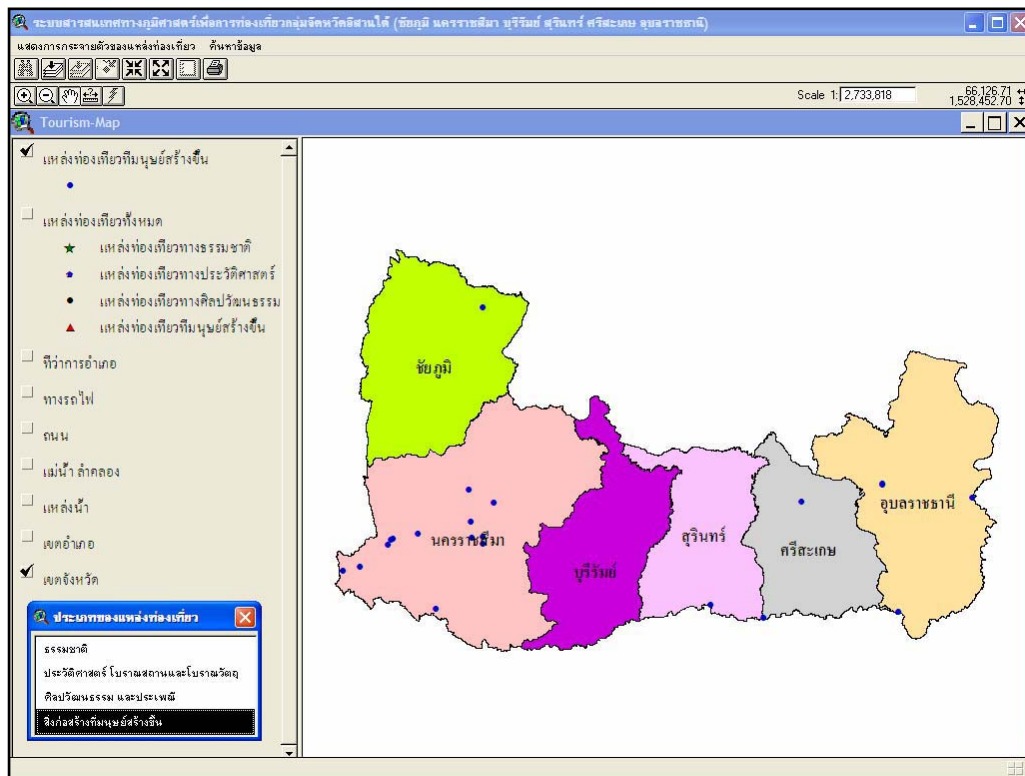
ภาพที่ 4.9 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ภาพที่ 4.9 แสดงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ กลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์และอารยธรรมขอม จึงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้อยู่นานาแน่นมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปในแต่ละจังหวัดไม่มีทิศทางการกระจายตัวที่แน่นอน ส่วนจังหวัดอุบลราชธานีมีการกระจุกตัวหนาแน่นอยู่บริเวณตัวจังหวัดที่มีระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่เกิน 10 กม.

ภาพที่ 4.10 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

จากภาพที่ 4.10 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ยังมีความหนาแน่นน้อยกระจายตัวอยู่ทั่วไปภายในจังหวัดแต่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น จังหวัดที่ปรากฏแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มากที่สุดคือจังหวัดอุบลราชธานี นครราชสีมา และสุรินทร์ ส่วนจังหวัดชัยภูมิและศรีสะเกษมีตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้น้อย

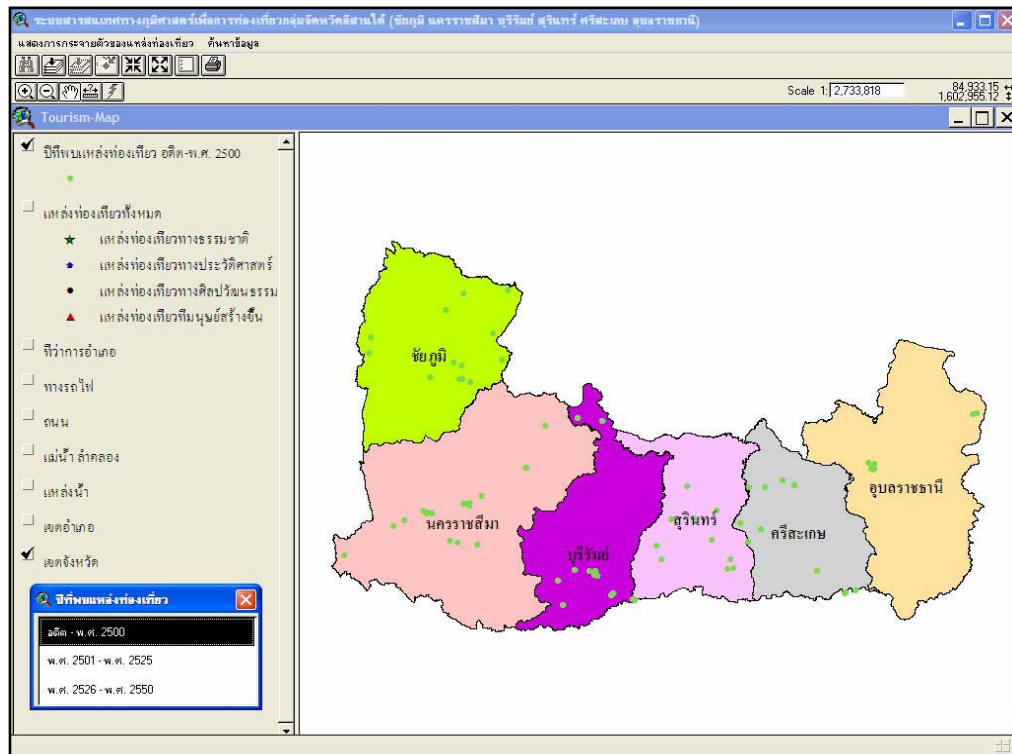

ภาพที่ 4.11 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ จังหวัดที่มีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปคือ จังหวัดนครราชสีมา และมีแนวโน้มการกระจายตัวเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาของปีที่พบและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน จังหวัดชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษและอุบลราชธานี มีความหนาแน่นน้อย ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ยังไม่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น

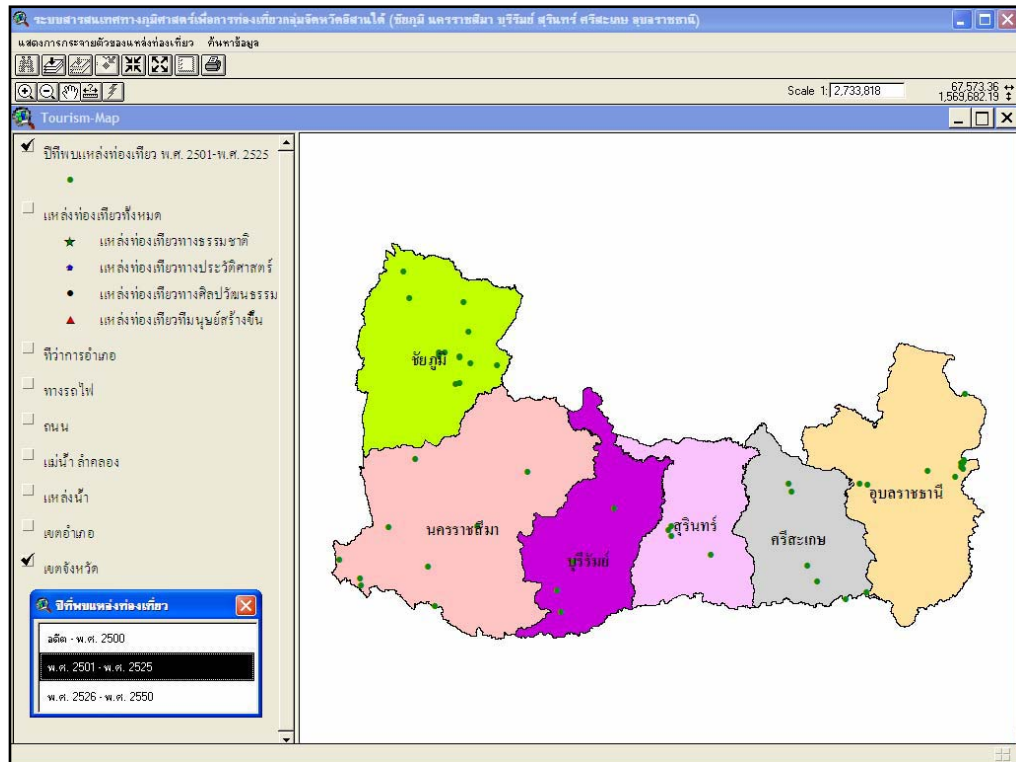
โดยสรุปการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทธรรมชาติและประเภทสิ่งก่อสร้างฯ จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นครราชสีมา อุบลราชธานี ชัยภูมิ ศรีสะเกษ สุรินทร์และบุรีรัมย์ ลักษณะการกระจายตัวไม่มีทิศทางที่แน่นอน

2) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้กำหนดช่วงของปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 ช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2525 และช่วงพ.ศ. 2526 – 2550 ซึ่งจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมและบันทึกลงฐานข้อมูลสามารถนำเสนอรูปแบบการกระจายตัวโดยแยกเป็นเขตอำเภอและจังหวัด ดังภาพที่ 4.12 – 4.14

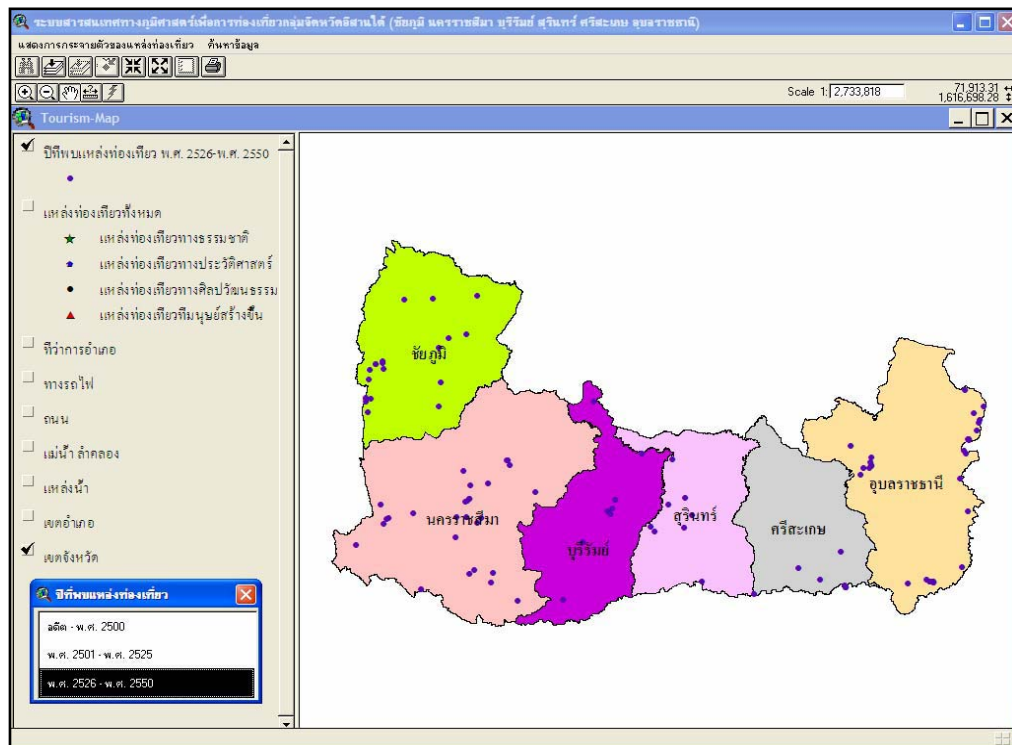
ภาพที่ 4.12 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบและพัฒนาในช่วงเวลาอดีต – พ.ศ.2500

ลักษณะการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวที่พบในช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีความหนาแน่นมากมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปในแต่ละจังหวัดไม่มีทิศทางการกระจายตัวที่มีรูปแบบ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ส่วนจังหวัดที่มีลักษณะการกระจายตัวน้อยคือจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจะมีการกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในตัวจังหวัด

ภาพที่ 4.13 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบและพัฒนาในช่วงพ.ศ.2501 – พ.ศ.2525

ลักษณะของการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในช่วงนี้จะมีคความหนาแน่นน้อยกว่าในช่วงอดีต-พ.ศ. 2500 โดยจังหวัดที่ยังคงพบแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้นคือ จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ มีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปไม่หนาแน่น

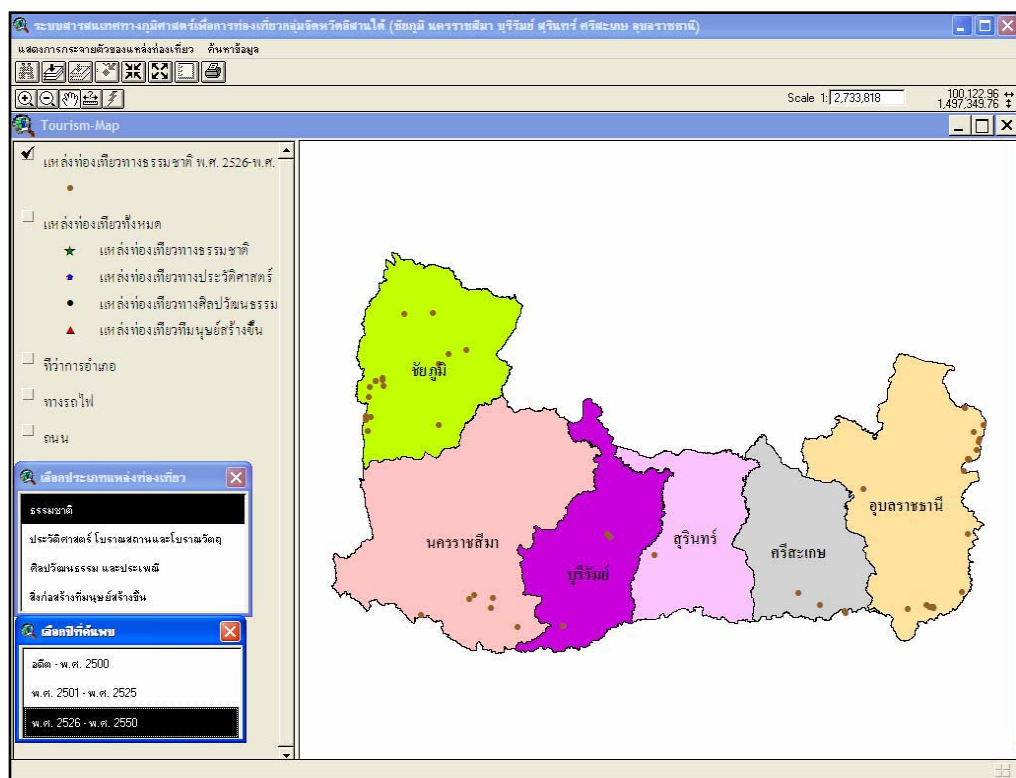

ภาพที่ 4.14 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบและพัฒนาในช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550

ลักษณะการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในช่วงนี้มีจำนวนของแหล่งท่องเที่ยวอย่างหนาแน่นโดยมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปในทุกพื้นที่ ซึ่งมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ และประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ส่วนประเภทประวัติศาสตร์จะมีจำนวนน้อยลง ลักษณะการกระจายตัวไม่มีทิศทางที่แน่นอน จังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่กระจุกตัวอยู่ภายในบริเวณจังหวัด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติจะมีระยะห่างจากตัวจังหวัดซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศของแต่ละจังหวัด เช่นเดียวกับจังหวัดชัยภูมิ

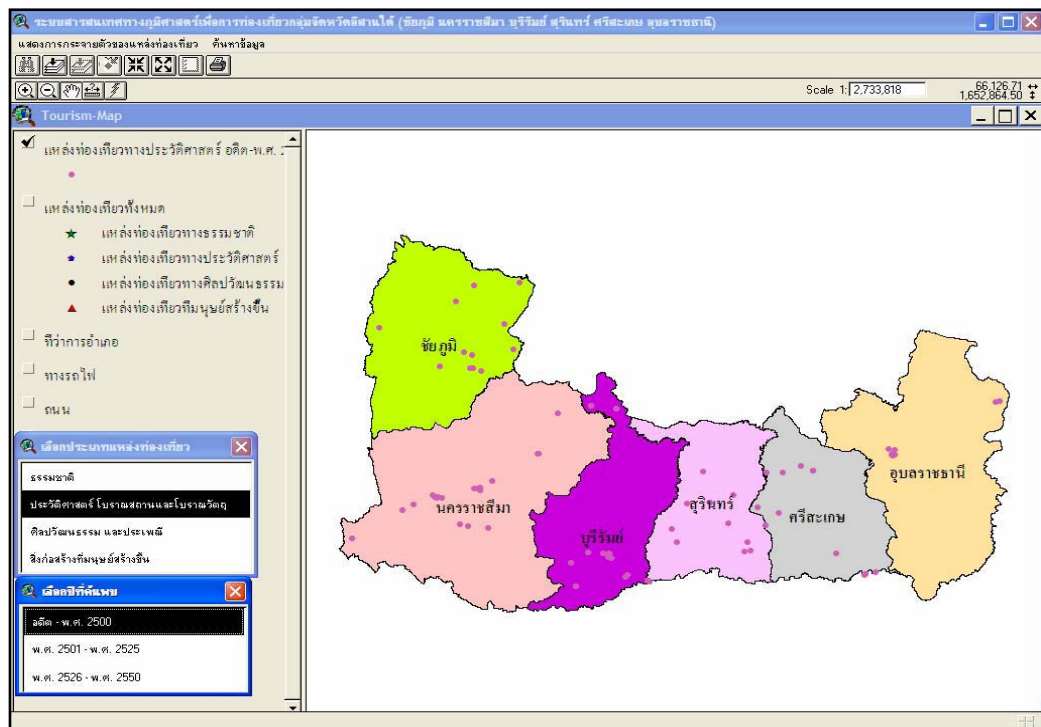
โดยสรุปการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ อดีต – พ.ศ. 2500 ช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525 และช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 พบว่า ช่วงที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 จำนวน 119 แห่ง ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 พบจำนวนแหล่งท่องเที่ยวรองลงมาคือ 88 แห่ง ช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525 จำนวน 60 แห่ง โดยในทุกช่วงลักษณะการกระจายจะไม่มีทิศทางที่แน่นอนกระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่

3) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ กับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในการกำหนดช่วงของการแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 ช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2525 และช่วงพ.ศ. 2526 – พ.ศ.2550 ยังสามารถแสดงแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 4 ประเภทได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทในแต่ละช่วงปีมีการค้นพบและพัฒนาขึ้นมากน้อย หรือมีลักษณะการกระจายตัวเป็นอย่างไร ซึ่งจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมและบันทึกลงฐานข้อมูล สามารถนำเสนอรูปแบบการกระจายตัวโดยแยกเป็นเขตจังหวัด ดังภาพที่ 4.15 – 4.20

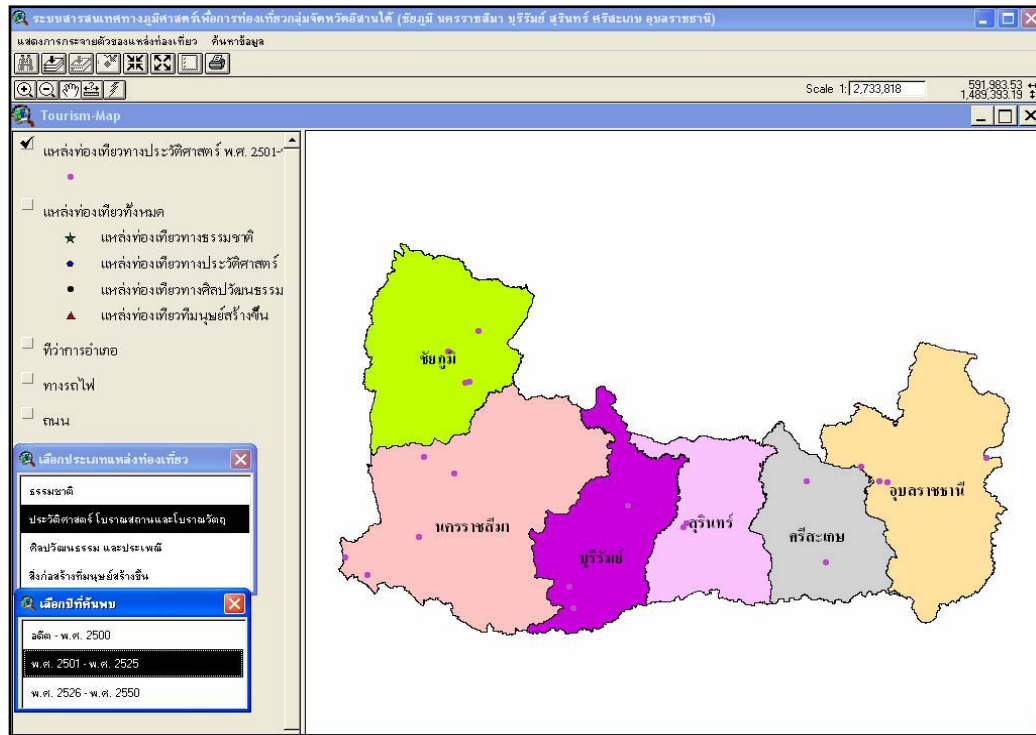
ภาพที่ 4.15 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่ค้นพบและพัฒนาในช่วง พ.ศ. 2526 – พ.ศ.2550

ลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่ค้นพบในช่วงนี้จังหวัดที่มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวมากคือ จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการประกาศอุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2550 จังหวัดมีนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มากมาย

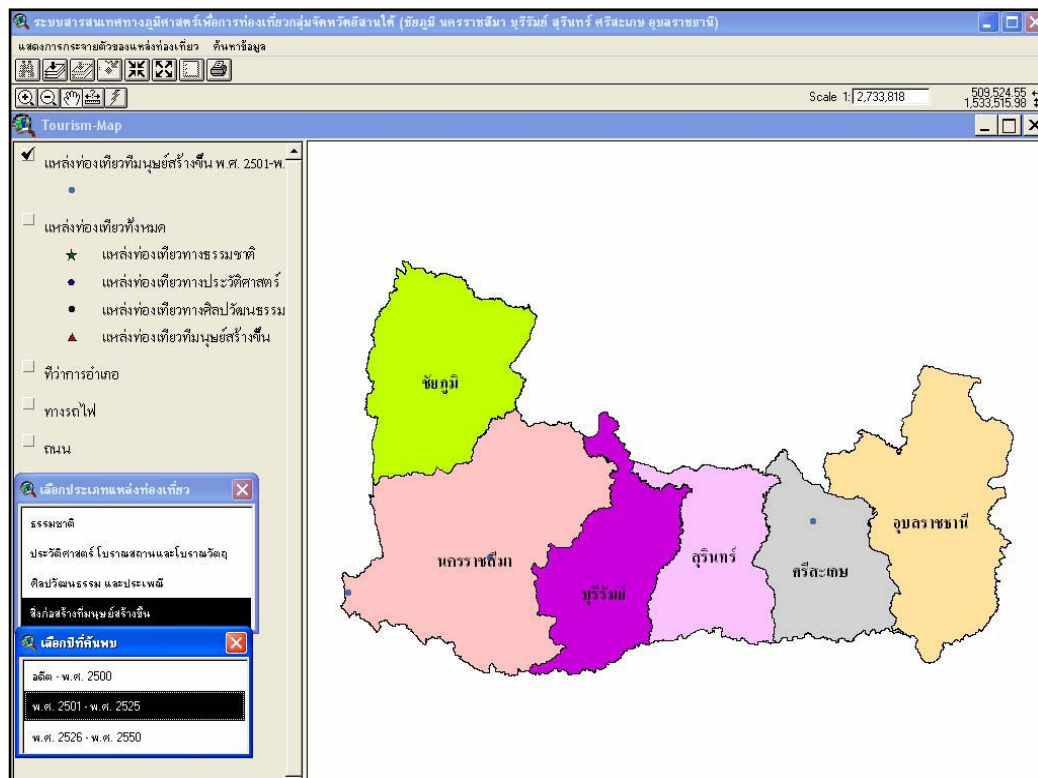
ภาพที่ 4.16 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานที่ค้นพบ และพัฒนาในช่วงอดีต – พ.ศ.2500

การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ฯ ในกลุ่ม จังหวัดอีสานใต้ ในช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 มีการกระจายตัวอย่างหนาแน่นในทุกจังหวัด

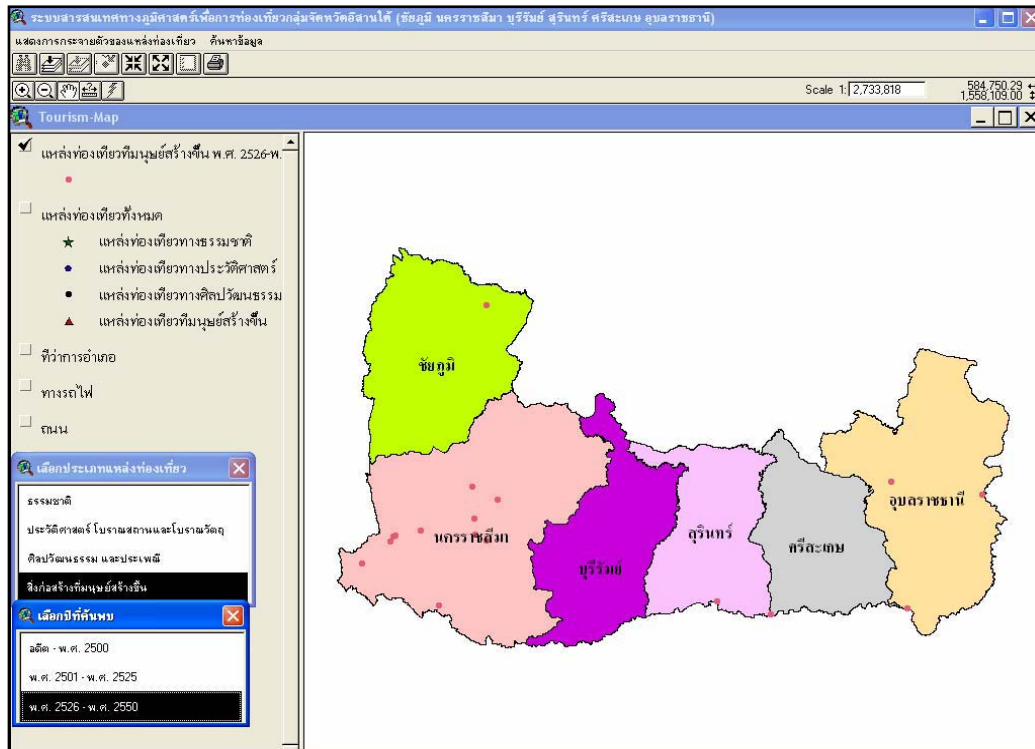
ภาพที่ 4.17 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานที่ค้นพบ และพัฒนาในช่วงพ.ศ.2501 – พ.ศ.2525

การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ฯ ที่พบในช่วงเวลานี้ มีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมาสถานที่ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติม

ภาพที่ 4.19 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นที่ค้นพบและพัฒนาพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525

การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ในช่วงเวลานี้ มีจำนวนน้อยปรากฏเพียง 3 แห่ง ในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 2 แห่ง จังหวัดศรีสะเกษจำนวน 1 แห่ง ส่วนจังหวัดอื่นในช่วง พ.ศ.2501 – พ.ศ.2525 ยังไม่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ

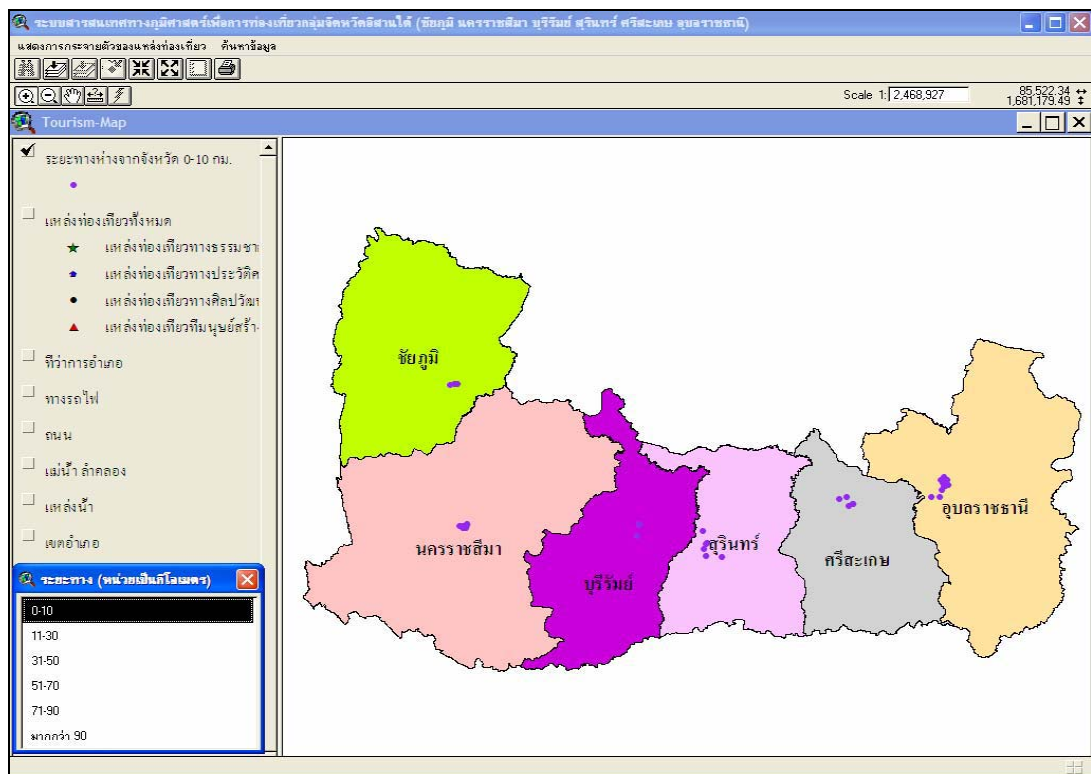
ภาพที่ 4.20 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นที่ค้นพบและพัฒนาในพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550

จากภาพที่ 4.20 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ในช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ.2550 มีจำนวนของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยพบการกระจายตัวเป็นจุดในจังหวัดชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นกว่าจังหวัดอื่นโดยพบในเขตเมือง

โดยสรุปการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 มีการพบแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 88 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ฯ มากที่สุด รองลงมาคือประเภทธรรมชาติและประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ ไม่มีการสร้างแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ในช่วงนี้ จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ นครราชสีมา ช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525 มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 60 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือประเภทประวัติศาสตร์ฯ ประเภทสิ่งก่อสร้างฯ และประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ นครราชสีมา ช่วงพ.ศ.2526 – พ.ศ. 2550 เป็นช่วงที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ 119 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือ

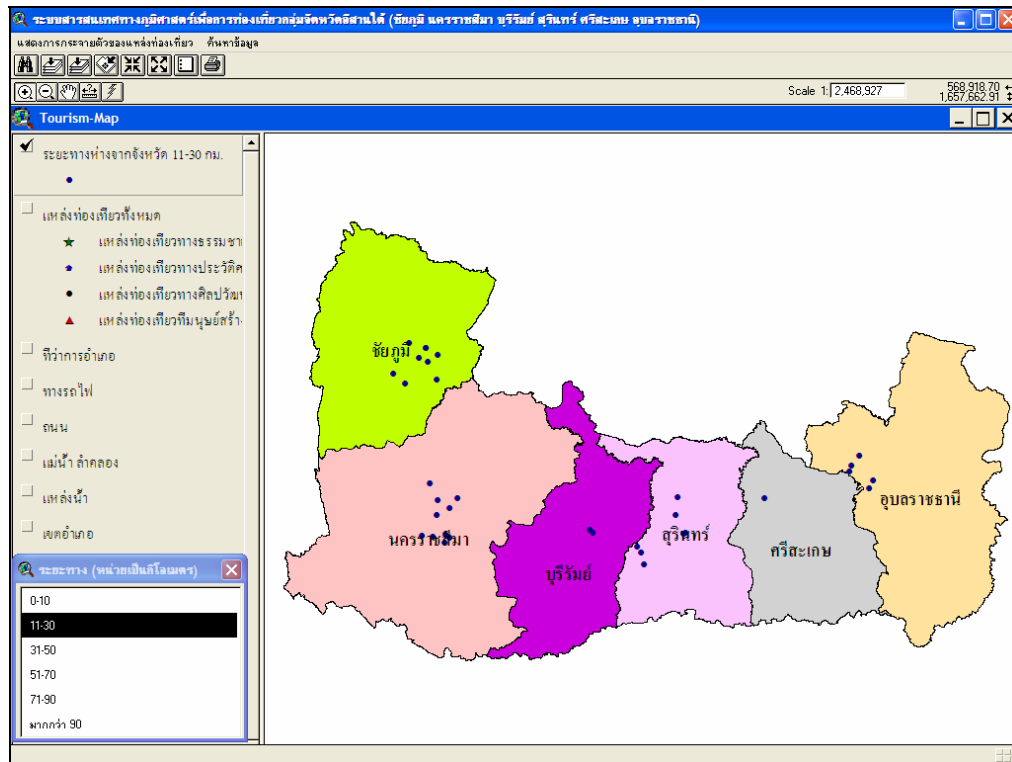
ประเพณีศิลปวัฒนธรรมฯ ประเพณีสิ่งก่อสร้างฯ และประเพณีประวัติศาสตร์ จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ อุบลราชธานี

4) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้มีการกำหนดระยะทางออกเป็นช่วงดังนี้ ระยะทาง 0-10 กิโลเมตร ระยะทาง 11-30 กิโลเมตร ระยะทาง 31-50 กิโลเมตร ระยะทาง 51-70 กิโลเมตร ระยะทาง 71-90 กิโลเมตร และระยะทางมากกว่า 90 กิโลเมตร ซึ่งจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมและบันทึกลงฐานข้อมูลสามารถนำเสนอรูปแบบการกระจายตัวโดยแยกเป็นเขตอำเภอและจังหวัด ดังภาพที่ 4.21 – 4.26

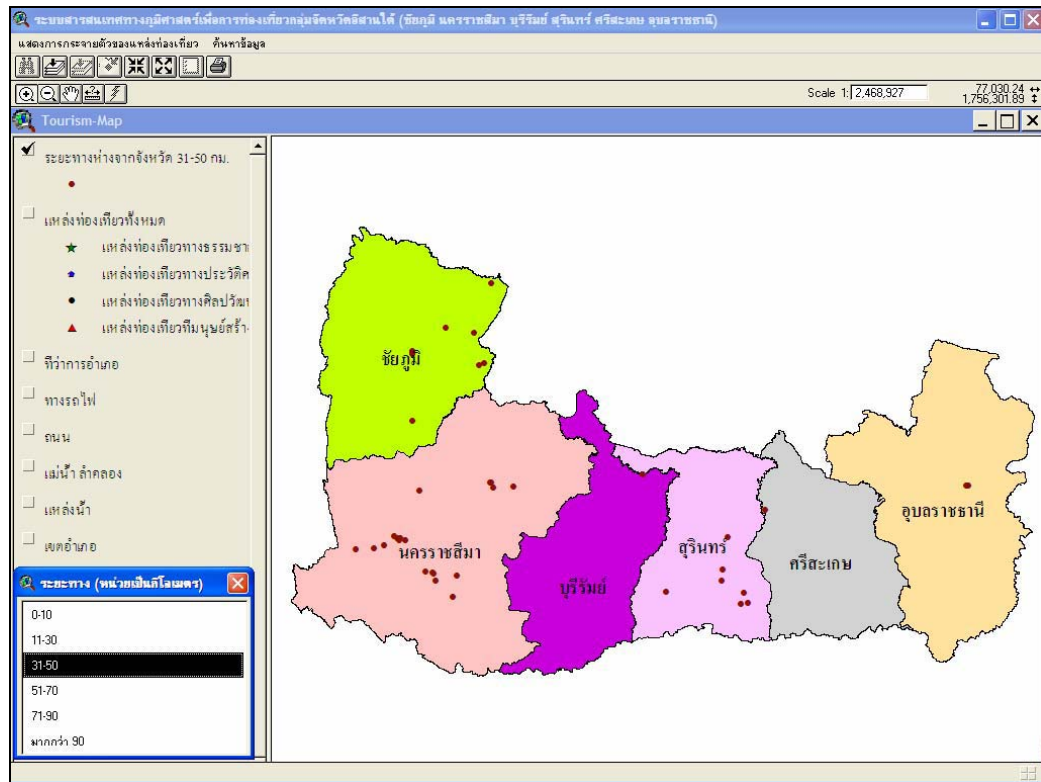
ภาพที่ 4. 21 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ระยะทาง 0-10 กม.

จากภาพที่ 4.21 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว 0-10 กม.โดยนับจากศาลากลางจังหวัด โดยจังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นคือ จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดสุรินทร์

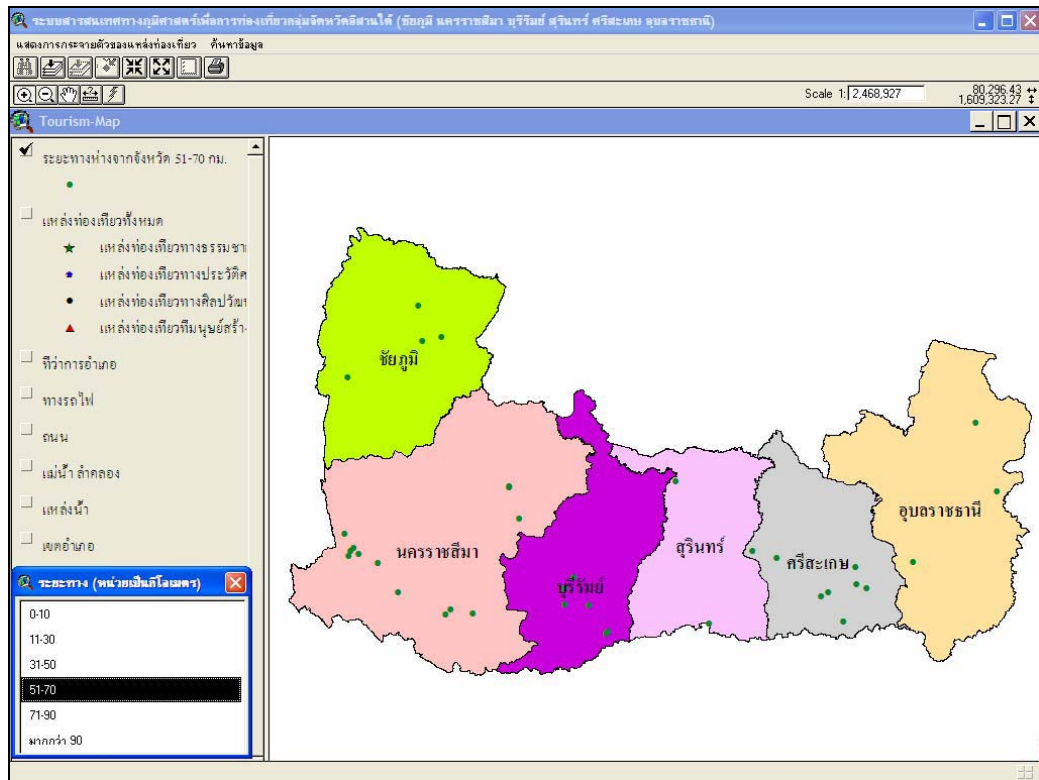
ภาพที่ 4.22 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ระยะทาง 11-30 กม.

จากภาพที่ 4.22 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ระยะทาง 11-30 กม. พบว่าจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวกระจายอยู่นานแนคือ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา และสุรินทร์

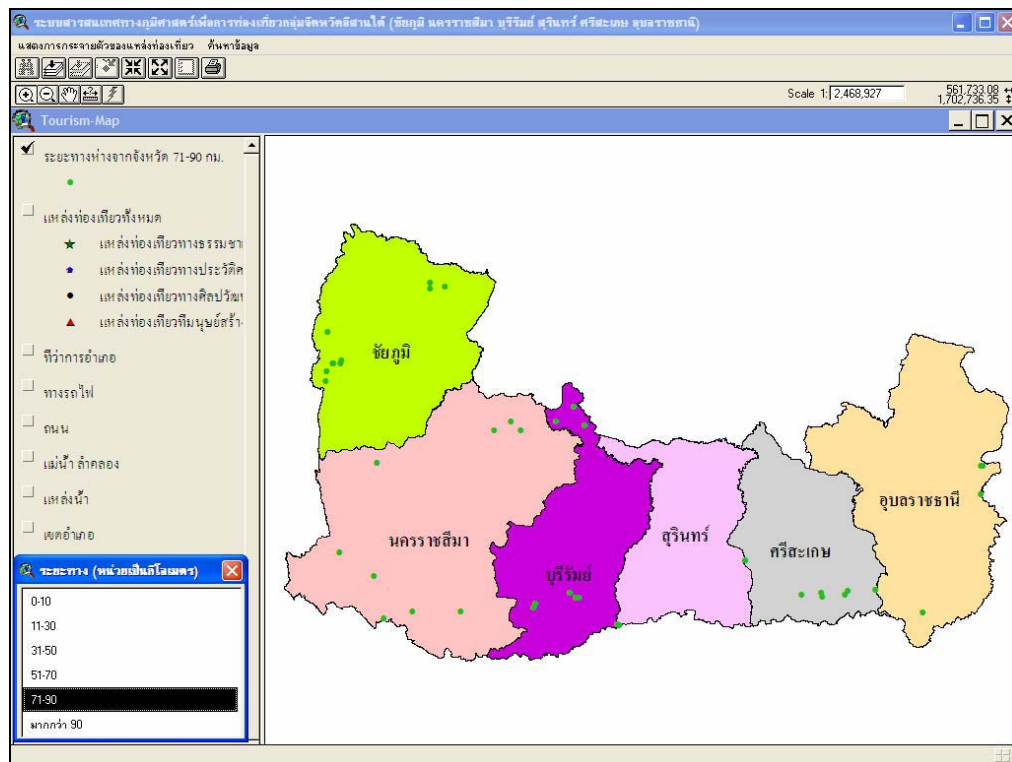
ภาพที่ 4.23 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ระยะทาง 31-50 กม.

จากภาพที่ 4.23 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ระยะทาง 31-50 กม. พบว่า จังหวัดที่มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะมีการกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่อยู่ห่างไกลกัน ส่วนจังหวัดชัยภูมิและสุรินทร์แหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะกระจายอยู่ในบริเวณกว้าง

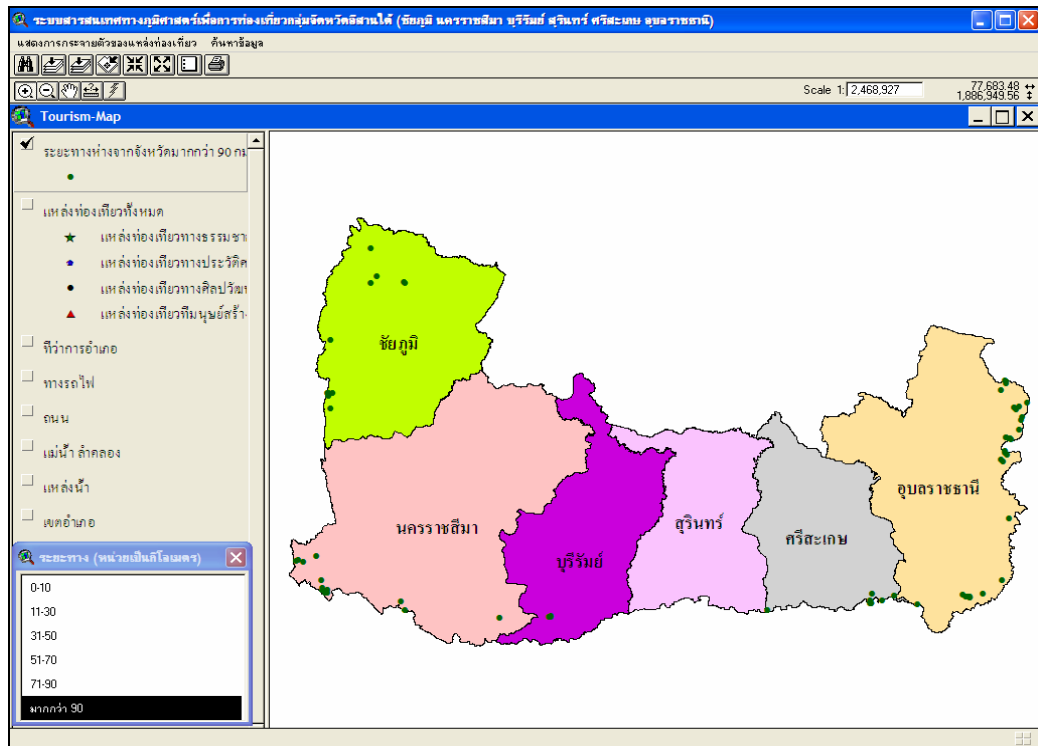
ภาพที่ 4.24 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ระยะทาง 51-70 กม.

จากภาพที่ 4.24 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ระยะทาง 51-70 กม. จากตัวจังหวัด พบว่าจังหวัดต่าง ๆ มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะทั่วไปไม่มีรูปแบบการกระจายตัวที่แน่นอนจังหวัดที่มีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวมากคือ จังหวัดนครราชสีมา และศรีสะเกษ หากมองในภาพรวมทั้ง 6 จังหวัด พบว่าแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีระยะห่างกันในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.25 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ระยะทาง 71-90 กม.

จากภาพที่ 4.25 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ระยะทาง 71-90 กม. พบว่า จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวห่างจากตัวจังหวัดในระยะนี้หนาแน่นคือ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์และศรีสะเกษ ส่วนจังหวัดสุรินทร์จะไม่พบแหล่งท่องเที่ยวในระยะทาง ช่วงนี้

ภาพที่ 4.26 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่ระยะทางมากกว่า 90 กม.

จากภาพที่ 4.26 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวที่ระยะทางมากกว่า 90 กม. จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือ จังหวัดอุบลราชธานี โดยแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ในแนวเดียวกันนักท่องเที่ยวสามารถกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวไปได้ตลอดระยะทางตามแนวซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นส่วนของแนวเขาทอดยาว

โดยสรุปการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งช่วงของระยะทางออกเป็น 6 ช่วง คือ ระยะทาง 0 – 10 กม. ระยะทาง 11 – 30 กม. ระยะทาง 31-50 กม. ระยะทาง 51-70 กม. ระยะทาง 71-90 กม. และระยะทางมากกว่า 90 กม. พบว่า ระยะทางที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ระยะทางมากกว่า 90 กม. จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ระยะทางที่พบรองลงมาคือ 0-10 กม. จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ระยะทาง 51-70 กม. จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นครราชสีมา ระยะทาง 31-50 กม. จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นครราชสีมา ระยะทาง 11-30 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุด คือ นครราชสีมา และระยะทางที่พบแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือ 71-90 กม. จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ ชัยภูมิ

4.1.2 คำถามการวิจัยข้อที่ 2 แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ควรมีทิศทางไปในทางใด

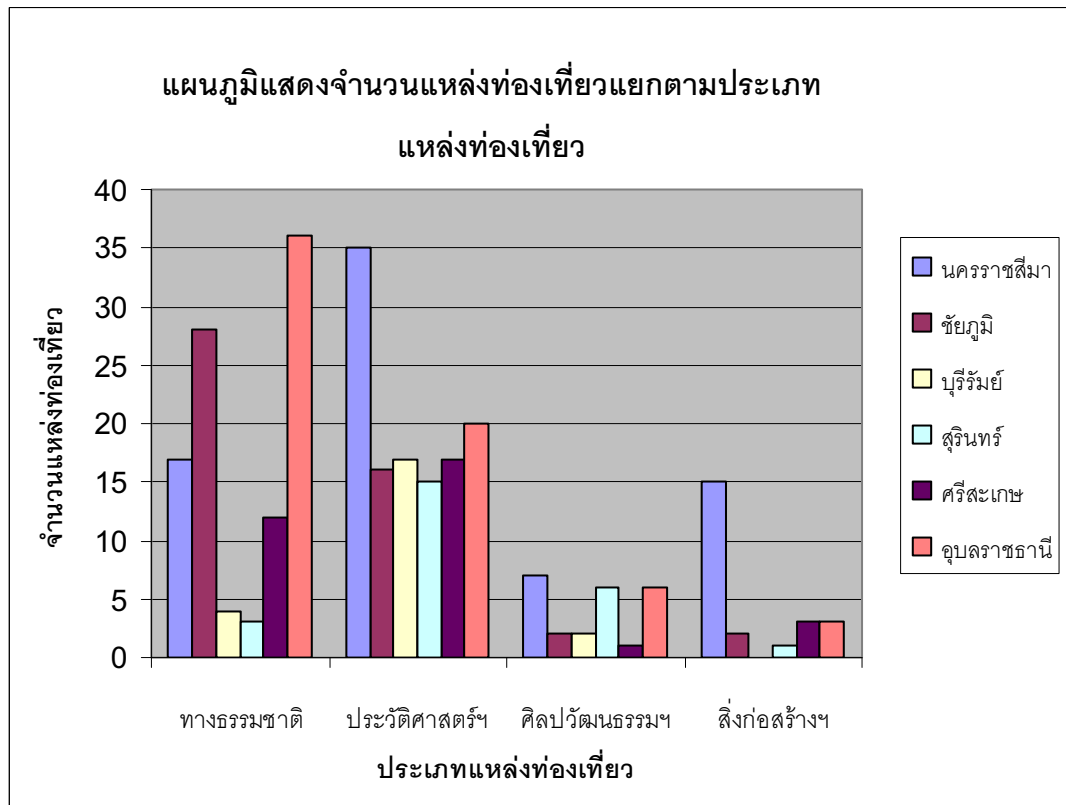
จากตำแหน่งและการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่นำเสนอสามารถแสดงแนวโน้มของการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้ 4 ลักษณะดังนี้

1) **แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว** จากลักษณะการกระจายตัวที่นำเสนอในหัวข้อ 4.1.1 ลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวจากระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการกระจายตัวเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท ดังนำเสนอในตารางที่ 4.5 เป็นการนำเสนอข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเป็นลักษณะของตัวเลขประกอบการพิจารณา ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

จังหวัด	จำนวนแหล่ง ท่องเที่ยว	ร้อยละ	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว							
			ทางธรรมชาติ	ร้อยละ	ประวัติศาสตร์ฯ	ร้อยละ	ศิลปวัฒนธรรมฯ	ร้อยละ	สิ่งก่อสร้างฯ	ร้อยละ
นครราชสีมา	74	27.61	17	17.00	35	29.17	7	27.17	15	65.50
ชัยภูมิ	48	17.91	28	28.00	16	13.33	2	8.33	2	8.33
บุรีรัมย์	23	8.58	4	4.00	17	14.17	2	8.33	0	0
สุรินทร์	25	9.33	3	3.00	15	12.50	6	25.00	1	4.17
ศรีสะเกษ	33	12.31	12	12.00	17	14.17	1	4.17	3	12.50
อุบลราชธานี	65	24.25	36	36.00	20	16.67	6	25.00	3	12.50
รวมทั้งหมด	268	100.00	100	37.31	120	44.77	24	8.96	24	8.96

จากตารางที่ 4.5 แสดงแหล่งท่องเที่ยวแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 268 แห่ง แยกเป็นจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 74 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.82 ของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด รองลงมาคือ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 65 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.25 จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.91 จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 33 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.31 จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 25 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.33 และจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 23 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.58 เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จะมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ๔ มากที่สุด คือ จำนวน 120 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.78 รองลงมาคือ ประเภทธรรมชาติ จำนวน 100 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.31 ประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ และประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ประเภทละ 24 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.96 จากข้อมูลในตารางที่ 4.5 สามารถนำเสนอโดยใช้แผนภูมิแท่งได้ดังภาพที่ 4.27

ภาพที่ 4.27 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว

จากภาพที่ 4.27 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสรุปได้ คือ กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์มากที่สุดรองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งก่อสร้างฯ จากกราฟพบว่า

จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุดคือ อุบลราชธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา ศรีสะเกษ บุรีรัมย์และสุรินทร์

จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ มากที่สุด คือ นครราชสีมา อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ และสุรินทร์

จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมมากที่สุดคือ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ชัยภูมิและศรีสะเกษ

จังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างมากที่สุด คือ นครราชสีมา อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และชัยภูมิ ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ไม่พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้

เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกับ GIS จะทำให้เห็นถึงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

โดยสรุปแนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ปัจจุบันกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์กระจายตัวอยู่หนาแน่นมากที่สุด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นคือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรม และประเภทสิ่งก่อสร้าง

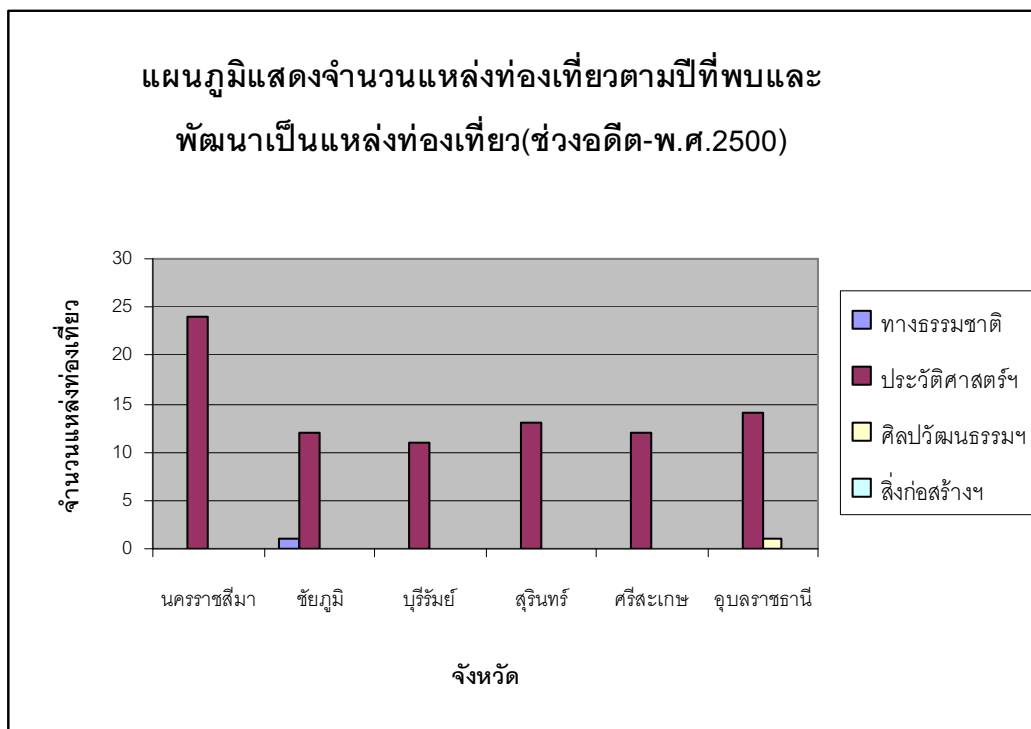
2) แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จากระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แสดงลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ช่วงเวลาจะพบว่าแนวโน้มของแหล่งท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากGISที่จัดทำขึ้นในช่วงระยะเวลาแรกมีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวน้อยมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปมีทิศทางไม่แน่นอน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ในช่วงพ.ศ.2501-พ.ศ.2525 อัตราการพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีแนวโน้มมากขึ้นแหล่งท่องเที่ยวกระจายตัวอยู่ทั่วไปมีทิศทางไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงพ.ศ.2526-พ.ศ.2550 มีการพบและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทจำนวนมากขึ้น และมีแนวโน้มการกระจายตัวอยู่ทั่วไปใน 6 จังหวัดโดยไม่มีทิศทางที่แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นในทิศทางที่ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน เมื่อนำข้อมูลมานำเสนอดังในตารางที่ 4.6 เป็นการนำเสนอข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดแยกตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นลักษณะของตัวเลขประกอบการพิจารณา

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัด	จำนวนแหล่งท่องเที่ยว	ร้อยละ	ช่วงอดีต - พ.ศ. 2500				พ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2525				พ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2550			
			ทางธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	สิ่งก่อสร้าง	ทางธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	สิ่งก่อสร้าง	ทางธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	สิ่งก่อสร้าง
นครราชสีมา	74	27.61	-	24	-	-	11	5	-	2	6	6	7	13
ชัยภูมิ	48	17.91	1	12	-	-	8	4	1	-	19	-	1	2
บุรีรัมย์	23	8.58	-	11	-	-	1	3	-	-	3	3	2	-
สุรินทร์	25	9.33	-	13	-	-	2	2	-	-	1	-	6	1
ศรีสะเกษ	33	12.31	-	12	-	-	4	2	-	1	8	3	1	3
อุบลราชธานี	65	24.25	-	14	1	-	10	4	-	-	26	2	5	3
รวมทั้งหมด	268	100.00	1	86	1	-	36	20	1	3	63	14	22	21

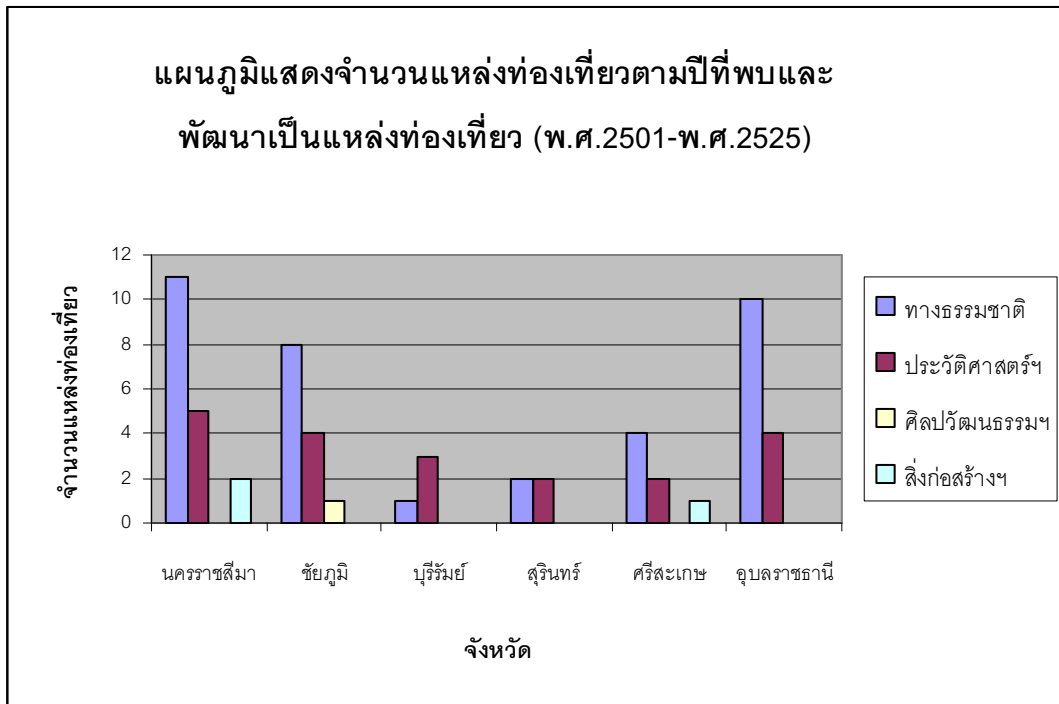
จากตารางที่ 4.6 การแสดงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ แยกตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงอดีต – พ.ศ. 2500 ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือ ประเภทประวัติศาสตร์ จำนวน 86 แห่ง ในช่วงพ.ศ. 2501 – พ.ศ.2525 ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือประเภทธรรมชาติ จำนวน 36 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์ จำนวน 20 แห่ง และประเภทสิ่งก่อสร้างฯ และศิลปวัฒนธรรม ตามลำดับ ในช่วงปี พ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2550 มีการพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 63 แห่ง ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ประเภทละ 21 แห่ง สุดท้ายคือ ประเภทประวัติศาสตร์ฯ จำนวน 14 แห่ง โดยจังหวัดที่มีการพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 36 แห่ง รองลงมาคือ นครราชสีมา จำนวน 29 แห่ง และชัยภูมิ จำนวน 21 แห่ง

ซึ่งจะทำให้เห็นแนวโน้มของการกระจายตัวได้ชัดเจนขึ้น เมื่อมีการเปรียบเทียบการกระจายตัวตามช่วงเวลาดังแผนภูมิที่ 4.28 – 4.30

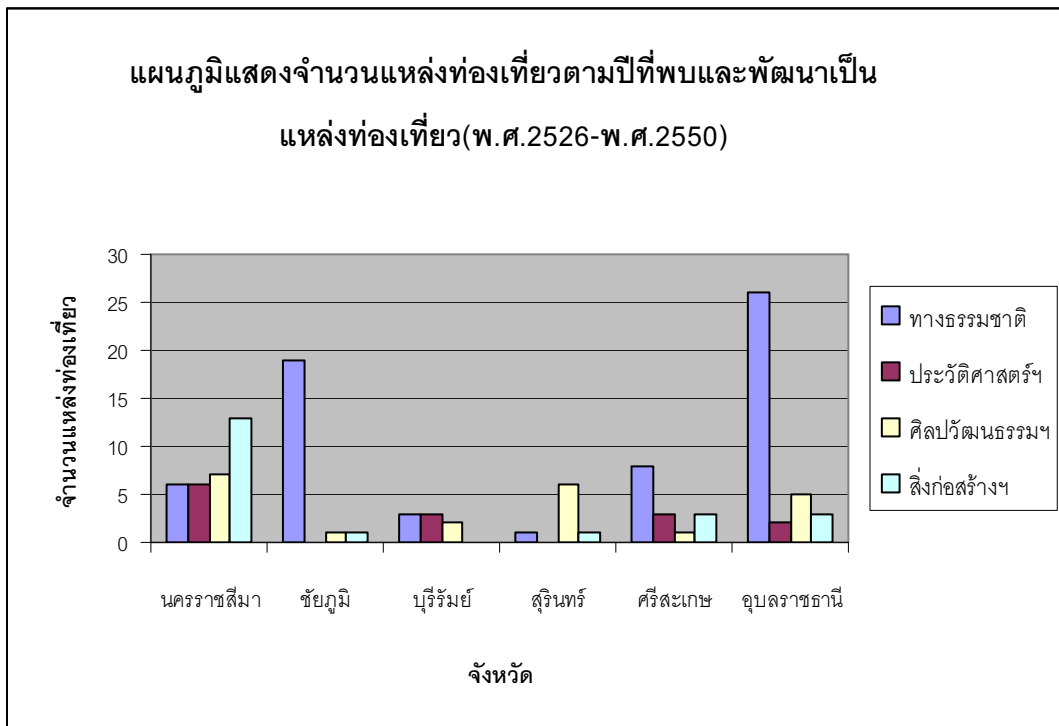
ภาพที่ 4.28 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามปีที่พบฯ ช่วงอดีต – พ.ศ. 2500

แสดงให้เห็นในแต่ละจังหวัดจะพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ จังหวัดที่มีแหล่งกราฟสูงสุดคือ จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 4.29 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามปีที่พบฯ พ.ศ.2501 – พ.ศ. 2525

แสดงให้เห็นว่าในช่วงพ.ศ.2501-พ.ศ.2525 แหล่งท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือ ประเภทธรรมชาติ ส่วนประเภทประวัติศาสตร์ก็ยังพบแต่มีแนวโน้มลดลง

ภาพที่ 4.30 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามปีที่พบฯ พ.ศ.2525 – พ.ศ. 2550

ภาพที่ 4.30 จากแผนภาพจะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม และ สิ่งก่อสร้างฯ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในแต่ละจังหวัด ส่วนจังหวัดอุบลราชธานียังคงพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในอัตราที่สูง

แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในเวลาต่อไปความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวจะมีจำนวนมากขึ้น

3) แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ กับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจะมีการพบและพัฒนาในช่วงพ.ศ.2526-พ.ศ.2550 ซึ่งมีแนวโน้มของแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา และเป็นการกระจายตัวระยะห่างจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีระยะทางมากกว่า 70 กม. แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์มีการพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงอดีต - พ.ศ.2500 มากและมีแนวโน้มลดลงจนถึงปัจจุบันการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวไม่มีทิศทาง แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม และประเภสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและกระจายตัวทั่วไปใน 6 จังหวัด เมื่อเทียบตามระยะเวลาที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละปี หากนำเสนอข้อมูลตัวเลขประกอบดังตารางที่ 4.7-4.9

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวของช่วงเวลา อดีต – พ.ศ. 2500

จังหวัด	จำนวนแหล่ง ท่องเที่ยว	ร้อยละ	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว					
			ทางธรรมชาติ	ร้อยละ	ประวัติศาสตร์ฯ	ร้อยละ	ศิลปวัฒนธรรมฯ	ร้อยละ
นครราชสีมา	24	27.27	-	-	24	27.27	-	-
ชัยภูมิ	13	14.77	1	1.14	12	13.64	-	-
บุรีรัมย์	11	12.50	-	-	11	12.50	-	-
สุรินทร์	13	14.77	-	-	13	14.77	-	-
ศรีสะเกษ	12	13.64	-	-	12	13.64	-	-
อุบลราชธานี	15	17.05	-	-	14	15.91	1	1.14
รวมทั้งหมด	88	100	1	1.14	86	97.73	1	1.14

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวของช่วงเวลาพ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2525

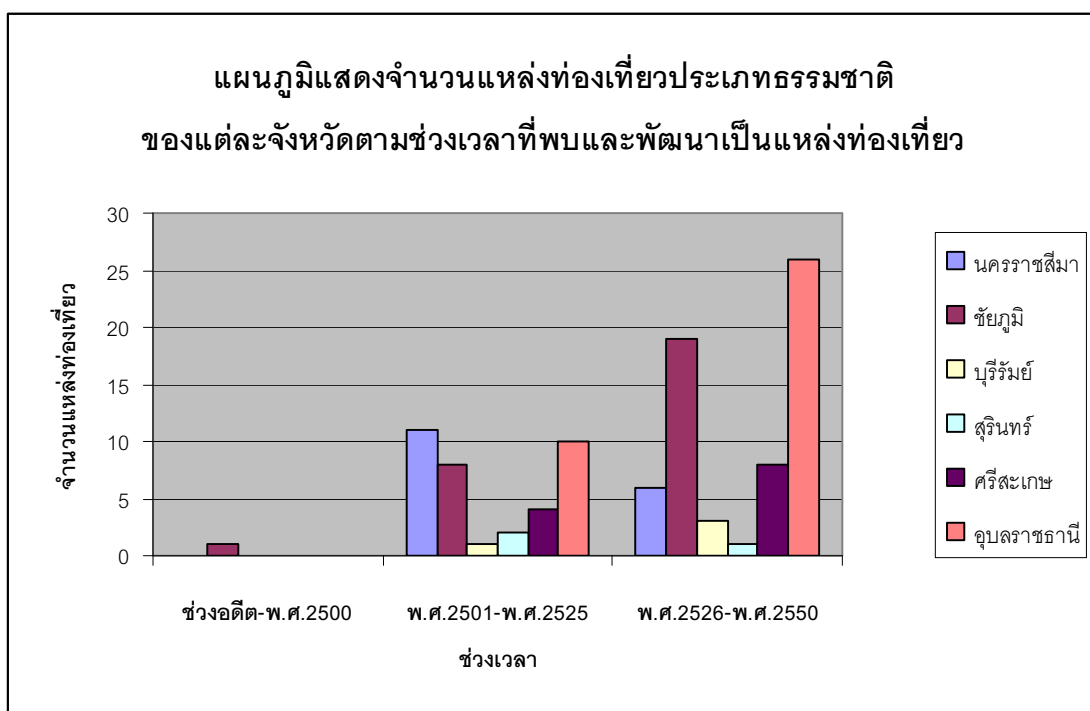
จังหวัด	จำนวนแหล่ง ท่องเที่ยว	ร้อยละ	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว							
			ทางธรรมชาติ	ร้อยละ	ประวัติศาสตร์ฯ	ร้อยละ	ศิลปวัฒนธรรมฯ	ร้อยละ	สิ่งก่อสร้างฯ	ร้อยละ
นครราชสีมา	18	30.00	11	18.33	5	8.33	0	0	2	3.33
ชัยภูมิ	13	21.67	8	13.33	4	6.67	1	1.67	0	-
บุรีรัมย์	4	6.67	1	1.67	3	5.00	0	0	0	-
สุรินทร์	4	6.67	2	3.33	2	3.33	0	0	0	-
ศรีสะเกษ	7	11.67	4	6.67	2	3.33	0	0	1	1.67
อุบลราชธานี	14	23.33	10	16.67	4	6.67	0	0	0	-
รวมทั้งหมด	60	100.00	36	60.00	20	33.33	1	1.67	3	5.00

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวของช่วงเวลาพ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2550

จังหวัด	จำนวนแหล่ง ท่องเที่ยว	ร้อยละ	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว							
			ทางธรรมชาติ	ร้อยละ	ประวัติศาสตร์ฯ	ร้อยละ	ศิลปวัฒนธรรมฯ	ร้อยละ	สิ่งก่อสร้างฯ	ร้อยละ
นครราชสีมา	32	26.67	6	5.00	6	5.00	7	5.83	13	10.83
ชัยภูมิ	22	18.33	19	15.83	0	0.00	1	0.83	2	1.67
บุรีรัมย์	8	6.67	3	2.50	3	2.50	2	1.67	0	0.00
สุรินทร์	8	6.67	1	0.83	0	0.00	6	5.00	1	0.83
ศรีสะเกษ	14	11.67	8	6.67	3	2.50	1	0.83	2	1.67
อุบลราชธานี	36	30.00	26	21.67	2	1.67	5	4.17	3	2.50
รวมทั้งหมด	120	100.00	63	52.50	14	11.67	22	18.33	21	17.50

จากตารางที่ 4.7 – 4.9 แสดงจำนวนของแหล่งท่องเที่ยวที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาต่าง ๆ แยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า

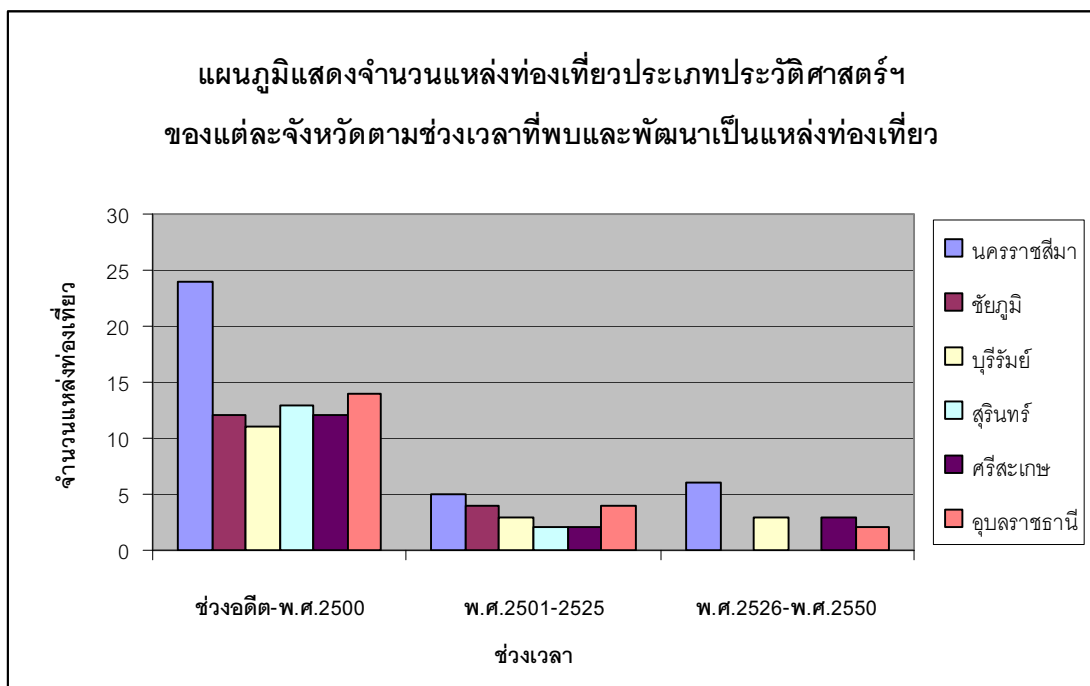
ในช่วงเวลาอดีต – พ.ศ. 2500 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่พบมากที่สุด คือ ประเภทประวัติศาสตร์ จำนวน 86 แห่ง โดยจังหวัดที่พบมากที่สุด คือ นครราชสีมา จำนวน 24 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.27 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่พบในช่วงเวลานี้ รองลงมาคือ อุบลราชธานี จำนวน 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.91 จากข้อมูลในตารางนำมาทำแผนภูมิเพื่อประกอบการพิจารณาได้ดังภาพที่ 4.31

ภาพที่ 4.31 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของแต่ละจังหวัดตามช่วงเวลาที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จากภาพจะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในทุกจังหวัด โดยจังหวัดที่พบมากที่สุดคือ จังหวัดอุบลราชธานีและชัยภูมิ

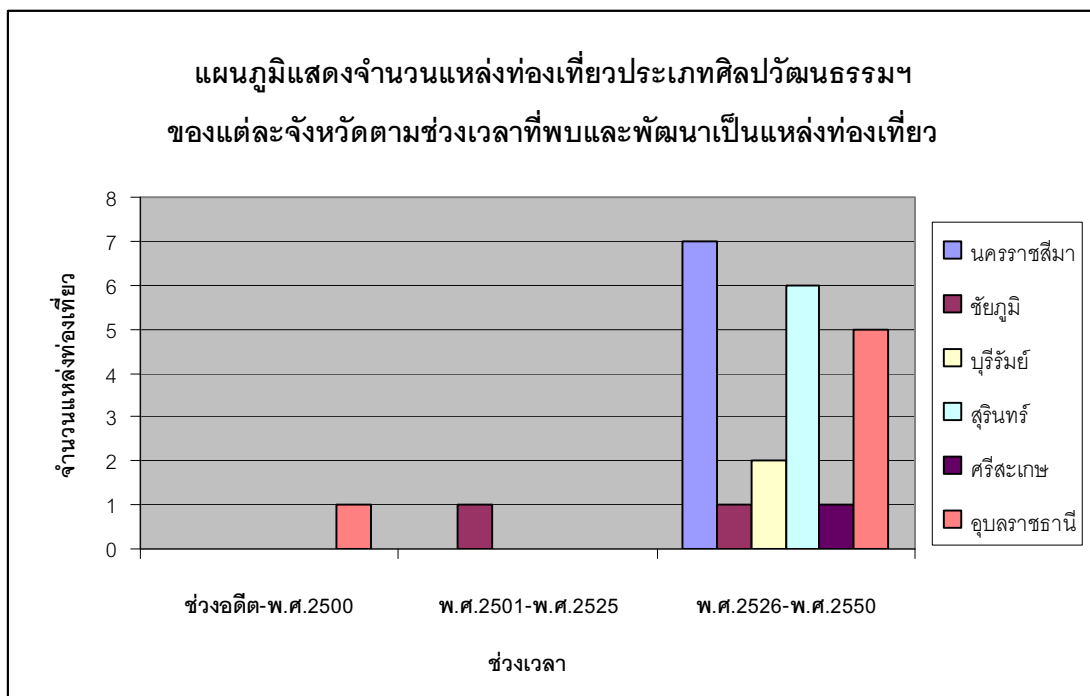
ช่วงเวลา พ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2525 มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่พบในช่วงนี้จำนวน 60 แห่ง ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือ ประเภทธรรมชาติ จำนวน 36 แห่ง รองลงมา คือ ประเภทประวัติศาสตร์ จำนวน 20 แห่ง โดยจังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดคือ จังหวัด นครราชสีมา จำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด รองลงมาคือ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 23.33

ภาพที่ 4.32 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ของแต่ละจังหวัด
ตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

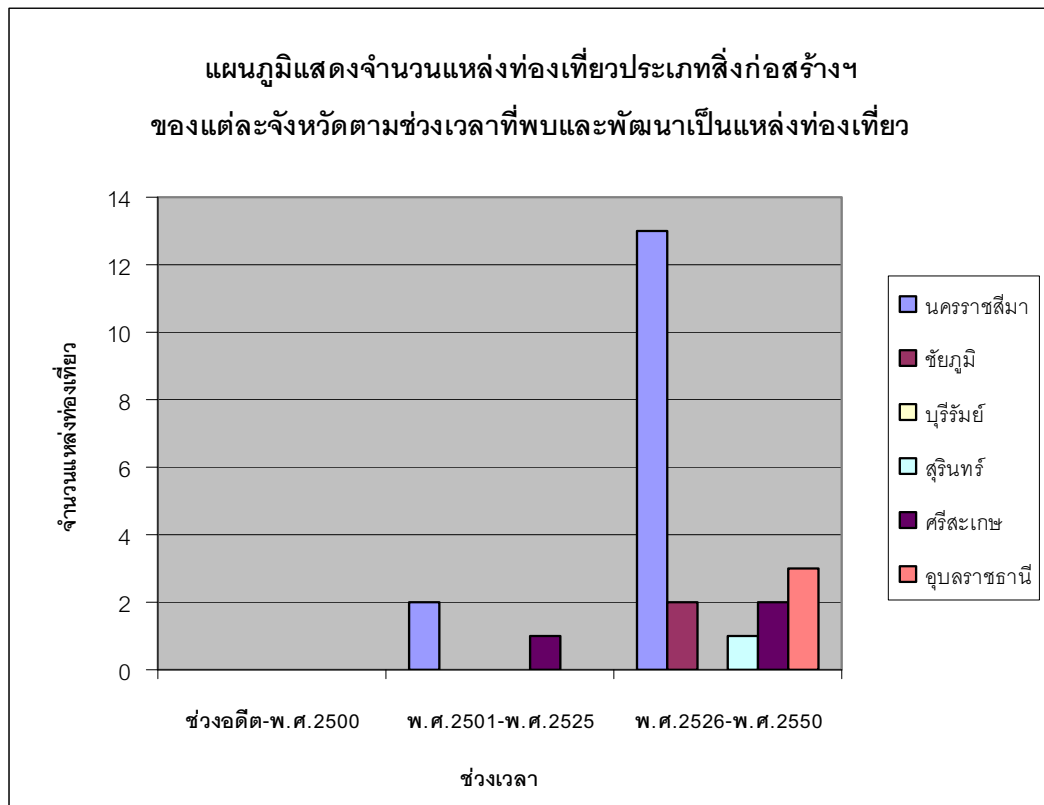
จากแผนภูมิในภาพที่ 4.32 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์มีแนวโน้ม
ลดลงเมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนไป

ช่วงเวลา พ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2550 มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่พบในช่วงนี้จำนวน 118 แห่ง ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือ ประเภทธรรมชาติ จำนวน 63 แห่ง รองลงมาคือประเภท ศิลปวัฒนธรรมฯ จำนวน 21 แห่ง ประเภทสิ่งก่อสร้างฯ จำนวน 20 แห่ง และประเภทประวัติศาสตร์ฯ จำนวน 14 แห่ง โดยจังหวัดที่พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัด อุบลราชธานี จำนวน 36 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.51 ของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด รองลงมา คือ นครราชสีมา จำนวน 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.21 ชัยภูมิ จำนวน 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.80 ศรีสะเกษ จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.02 บุรีรัมย์และสุรินทร์ จังหวัดละ 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.78

ภาพที่ 4.33 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัดตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จากแผนภูมิในภาพที่ 4.33 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากช่วงแรกจนถึงช่วงสุดท้าย โดยจังหวัดที่มีการเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้สูงสุด คือ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ชัยภูมิ และศรีสะเกษ

ภาพที่ 4.34 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯของแต่ละจังหวัดตามช่วงเวลาที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

จากแผนภูมิแสดงจำนวนของแหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างพบว่าในช่วงพ.ศ. 2526 – 2550 จังหวัดที่พบมากที่สุดคือ นครราชสีมา และแต่ละจังหวัดมีแนวโน้มของแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มากขึ้น

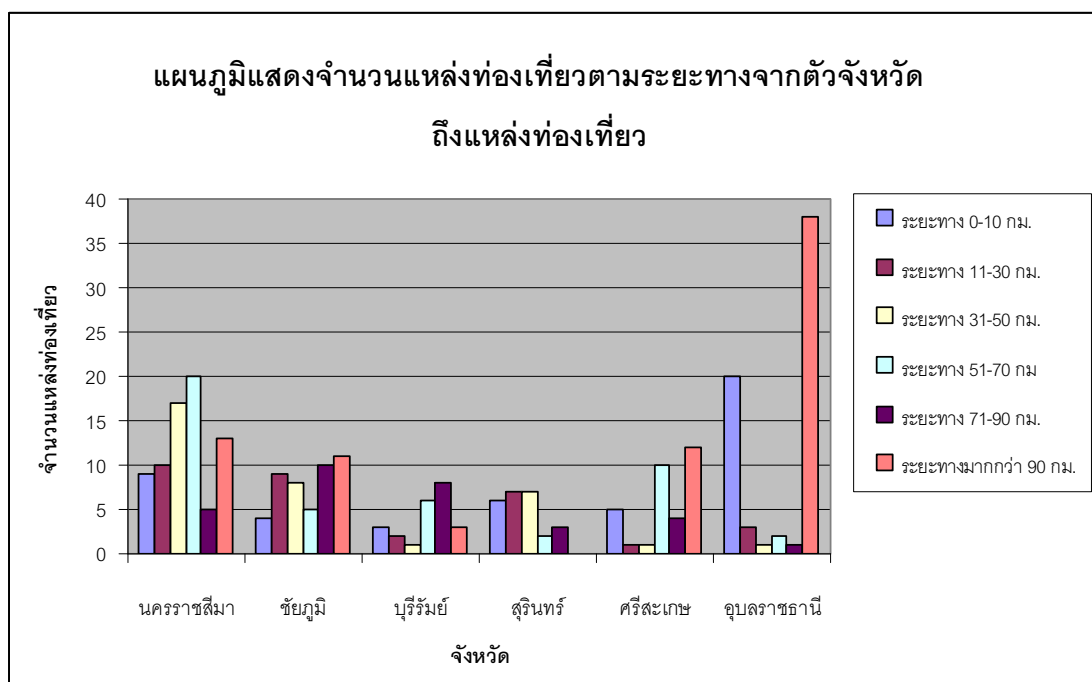
โดยสรุปแนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่ยพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ต่อไปในอนาคตแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทสิ่งก่อสร้างฯ ประเภทศิลปวัฒนธรรม จะมีความหนาแน่นมากขึ้น

4) แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีพื้นที่กว้างใหญ่แหล่งท่องเที่ยวอยู่กระจายตัวอยู่ทั่วไปภายในพื้นที่โดยมีทิศทางของการกระจายตัวคือ ในตัวจังหวัดที่มีระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่เกิน 10 กม. จะมีการกระจุกตัวและจะกระจายตัวออกไปเมื่อระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยวห่างไกลมากขึ้นคือตั้งแต่ระยะทาง 71 กม.ขึ้นไปมีแนวโน้มของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นซึ่งลักษณะของการกระจายตัวไม่มีทิศทางที่แน่นอน

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แยกตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัด	จำนวน ทั้งหมด	ร้อยละ	ระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว (กิโลเมตร)											
			0-10	ร้อยละ	11-30	ร้อยละ	31-50	ร้อยละ	51-70	ร้อยละ	71-90	ร้อยละ	มากกว่า 90	ร้อยละ
นครราชสีมา	74	27.61	9	19.15	10	31.25	17	48.57	20	43.78	5	16.13	13	16.88
ชัยภูมิ	48	17.91	4	8.51	9	28.13	8	22.86	6	13.04	10	32.26	11	14.29
บุรีรัมย์	23	8.58	3	6.38	2	6.25	1	2.86	6	13.33	8	25.81	3	3.90
สุรินทร์	25	9.33	6	12.77	7	21.88	7	20.00	2	4.35	3	9.68	0	0.00
ศรีสะเกษ	33	12.31	5	10.64	1	3.13	1	2.86	10	21.74	4	12.90	12	15.58
อุบลราชธานี	65	24.25	20	42.55	3	9.38	1	2.86	2	4.35	1	3.23	38	49.35
รวม	268	100.00	47	100	32	100	35	100	45	100	31	100	77	100

จากตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่แยกตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้พบแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดในระยะทางมากกว่า 90 กม. จำนวน 77 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.84 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด รองลงมาคือระยะทาง 0-10 กม. จำนวน 47 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.60 ระยะทาง 51-70 กม. จำนวน 46 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.29 ระยะทาง 31-50 กม. จำนวน 35 แห่ง ระยะทาง 11-30 กม. จำนวน 32 แห่ง และระยะทาง 71-90 กม. จำนวน 31 แห่ง จากข้อมูลสามารถนำเสนอโดยแผนภูมิแท่งได้ดังภาพที่ 4.35

ภาพที่ 4.35 แผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากแผนภูมิแสดงจำนวนแหล่งท่องเที่ยวตามช่วงของระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า จังหวัดนครราชสีมาในระยะทางช่วงต่าง ๆ มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกันเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ยกเว้นจังหวัด อุบลราชธานีที่จำนวนของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละระยะทางแตกต่างกันมาก

โดยสรุปแนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ระยะทาง 0 -50 กม. จะมีความหนาแน่นของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างฯ และประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ

4.1.3 คำถามการวิจัยข้อที่ 3 ยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

จากการจัดประชุมตัวแทนจากการท่องเที่ยวทั้ง 6 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง และนายกเทศมนตรี จะเห็นได้ว่าการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ที่แสดงในแผนที่ทำให้นำมาวิเคราะห์แนวโน้มและอุปสรรคของการกระจายตัวจาก GIS โดยการเปรียบเทียบจากพื้นที่ทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในรายจังหวัดและภาพรวมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พบว่า

ในรายจังหวัด จังหวัดชัยภูมิพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ อย่างหนาแน่น โดยพบในระยะที่ไม่ห่างไกลจากตัวจังหวัดมากนักการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดทำได้สะดวกเพราะไม่ต้องใช้เวลาในการเดินทางมากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นประเภทธรรมชาติทำให้การจัดเส้นทางท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทำได้สะดวก

จังหวัดนครราชสีมา มีการพบแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุดซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวจะกระจายอยู่ทั่วไปภายในจังหวัด มีแหล่งท่องเที่ยวในทุกประเภท

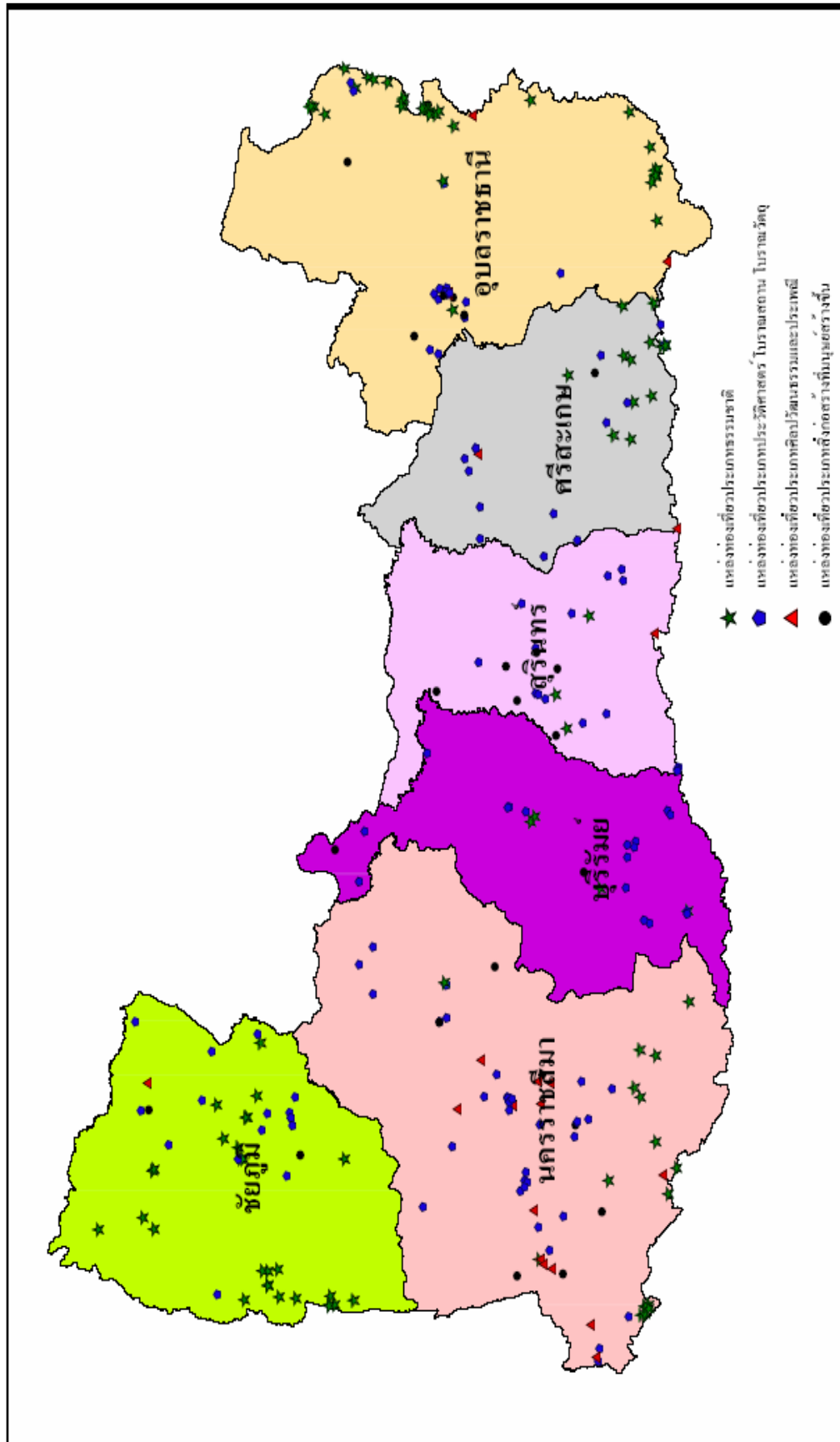
จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดไม่มากนัก ส่วนมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมของจังหวัดการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวถือว่าเป็นอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเพราะสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลและขาดแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและประเภทสิ่งก่อสร้าง

จังหวัดสุรินทร์ ลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวจะพบอยู่ภายในระยะทางที่ไม่ห่างไกลกันมากนัก

จังหวัดศรีสะเกษ พบแหล่งท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีระยะห่างกันไม่มากนัก

จังหวัดอุบลราชธานี พบแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากในทุกประเภท การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะกระจุกตัวกันเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีระยะห่างไกลกัน

ดังแสดงในภาพที่ 4.36

ภาพที่ 4.36 แสดงภาพรวมการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

หากมองในภาพรวมทำให้ได้แนวทางในการบริหารจัดการและวางยุทธศาสตร์
 พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ได้รับความ
 ยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน คือ กลุ่มจังหวัดอีสานใต้พบแหล่งท่องเที่ยวประเภท
 ประวัติศาสตร์ฯ จำนวนมากที่สุด ควรได้รับการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและควรมี
 การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ไปยังประเทศเพื่อน
 บ้าน นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ และประเภท
 สิ่งก่อสร้างฯ ซึ่งอยู่ในลักษณะกระจายตัวที่ไม่มีทิศทางและมีระยะทางที่ไกลกันในแต่ละแหล่ง
 ท่องเที่ยว หากมีการวางแผนเพื่อจัดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสร้างสถานที่แวะพัก
 ระหว่างแหล่งตลอดจนการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่
 สำคัญของชุมชนในท้องถิ่นอีสานใต้ที่เป็นจุดขายให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นจะเป็นการส่งเสริมการ
 ท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้ดียิ่งขึ้น

4.2 อภิปรายผล

4.2.1 คำถามการวิจัยข้อที่ 1 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด อีสานใต้ มีลักษณะอย่างไร

จากผลของการวิจัยที่ตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 นั้น คือ

1) การนิยามและจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยยึด
 หลักแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าพิภพบนพื้นโลก โดยไม่รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประเพณี การละเล่น
 เทศกาลต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ จำนวน 100 แห่ง ประเภท
 ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดี จำนวน 120 แห่ง ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
 จำนวน 24 แห่ง และประเภทสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 24 แห่ง โดยข้อมูลดังกล่าวเป็น
 แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้ และมีการระบุเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดย ททท. ซึ่งในความเป็น
 จริงอาจมีจำนวนที่มากกว่าในงานวิจัยแต่ด้วยเหตุในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว
 ยังมีหลักฐานน้อย และยังขาดการประชาสัมพันธ์หรือการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงจึงได้ข้อมูล
 ดังที่ปรากฏ

2) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
 สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่โดยการแบ่งเป็นชั้นข้อมูลของแผนที่(Layer) เป็น 8 ชั้นข้อมูล และ
 มีฟังก์ชันในการแสดงการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวใน 4 ลักษณะ นอกจากนี้ยังมีฟังก์ชันช่วย
 ในการทำงาน คือ ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวแยกตามจังหวัด แสดงชื่อ
 แหล่งท่องเที่ยว และการซ่อนชื่อแหล่งท่องเที่ยว เป็นระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่จัดว่ามีความ

สะดวก การแสดงผลข้อมูลแผนที่และข้อมูลเชิงคุณลักษณะทำให้เห็นได้ทั้งตำแหน่งและรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการข้อมูลทำได้รวดเร็วเพียงการปรับเปลี่ยนข้อมูลในฐานข้อมูลซอฟต์แวร์ก็จะแสดงลักษณะของการกระจายตัวที่เป็นไปตามข้อมูล แต่บางครั้งอาจแสดงให้เห็นได้ไม่หมดเพราะมีการซ้อนทับของพื้นที่ที่ต้องมีการขยายอัตราส่วนของแผนที่ เครื่องมือในการใช้งานต่าง ๆ และชั้นข้อมูลมีให้เลือกแสดงผลได้หลายลักษณะตามความต้องการสารสนเทศในการตัดสินใจของผู้บริหาร ดังมีงานวิจัยของสุพรรณิ ชะโลธร และคณะ ได้จัดทำการวิเคราะห์ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี ที่เป็นการวิจัยแบบบูรณาการซึ่งจะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนของงานวิจัย และเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหน่วยการวิเคราะห์ ในเรื่อง ภูมิศาสตร์กายภาพ ธรณีสัณฐาน การท่องเที่ยวและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เข้าด้วยกันซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงสถานที่ท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ลักษณะทางภูมิศาสตร์กายภาพและธรณีสัณฐานของจังหวัดราชบุรี เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ อรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์ เรื่อง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แบบโต้ตอบสำหรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จักรกฤษ เตโช เรื่อง การพัฒนาไคลเอนต์-เซิร์ฟเวอร์ จี ไอ เอส วิเวอร์สำหรับแบบจำลองระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และงานวิจัยของกัลย์ สายวิจิต ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบสารสนเทศสำหรับแนะนำนักท่องเที่ยวด้วยคอมพิวเตอร์ ล้วนแล้วแต่สร้างขึ้นมานำเสนอระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่โดยการประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาช่วยให้การนำเสนอสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สำคัญโดยคำนึงถึงลักษณะสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว (3As) คือ ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ระยะทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว เวลาในการเดินทางโดยประมาณ ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว วิธีการเดินทางจากจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และรูปภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยนำเสนอเป็นหน้าต่างแสดงข้อมูลเมื่อคลิกเลือกจากตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งข้อมูลคุณลักษณะดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญสำหรับเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวและเป็นประโยชน์ในการใช้วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตดังงานวิจัยของอาณัติ จักรแก้ว ที่ได้วิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการจัดการฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้นำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์เพื่อความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้บริหารเพื่อการจัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

4) ในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอลักษณะการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็น 4 ลักษณะ คือ (1) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว (2) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว (3) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวกับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และ(4) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวตามระยะทางจากตัวจังหวัดถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้นเนื่องจากลักษณะดังกล่าวจะสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะการกระจายตัวในรูปแบบต่าง ๆ ได้ครบทุกทิศทางในการจะนำไปวิเคราะห์แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวได้

5) การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ กับปีที่พบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจะมีการพบและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น หากมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 คำถามการวิจัยข้อที่ 2 แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ควรมีทิศทางไปในทางใด

จากผลที่ได้แนวโน้มการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการกระจายตัวอยู่ในบริเวณกว้างเนื่องจากพื้นที่มากซึ่งทำให้เป็นข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการรักษาตลาดการท่องเที่ยวเดิมและการขยายตลาดการท่องเที่ยวใหม่ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ระบบสารสนเทศนี้จึงสามารถช่วยให้ผู้บริหารได้เห็นมุมมองในภาพรวมในการนำมาวางแผนพัฒนาและกำหนดนโยบายของผู้บริหารได้

4.2.3 คำถามการวิจัยข้อที่ 3 ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้พบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ จำนวนมากที่สุด ควรได้รับการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและควรมีการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดควรให้ทุกหน่วยงานที่มีส่วนร่วมทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลางเพื่อความเป็นเอกภาพและมีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน ดังงานวิจัยของ เสรี วังสัโพลิตและคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยโครงสร้างของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งพบปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ